

David Wilkerson

NA ŽIVLJENJE IN SMRT

To je pričevanje pridigarja, ki se je podal v najtemnejše predele newyorškega podzemlja. Ob branju te resnične zgodbe človeku včasih kar zastane dih. Že od začetka je pot vodil Sveti Duh. Pridigar je slišal glas in šel kakor nekdanj Abraham, »ne vedoč kam.« Marsikaj, kar je doživel z družino, je kar grozljivo. Vseskozi pa je ohranil trdno vero, ki se res včasih zamaje, nikoli pa ne pade. Dr. D.P.

Naslov originala:

The cross and the switch balade

Datum prve izdaje 1963

Prevedla: M. K. in M. Ž.

Lektorirala: M. Ž.

Knjigi na pot

Knjiga Davida Wilkersona, pastora Binkoštna cerkve, ki deluje v New Yorku, je za katoliškega bralca zanimiva že zaradi tega, ker mu kar mimogrede - z opisom dogajanja - odstira svet, ki ga najbrž premalo pozna: vero in življenje kristjana-binkoštnika. Posebej pa bralca ne glede na versko prepričanje ali svetovni nazor nagovarja prisrčna zavzetost, ki jo izžareva pastor Wilkerson v svojem delu z newyorško huligansko mladino.

Wilkerson hoče s svojo knjigo predvsem pričevati o velikih delih, ki jih Sveti Duh izvršuje tudi v naših dneh, če se mu le odpremo. Ob branju njegove »kronike« se bo verjetno marsikomu zazdelo, da je le-ta kar preveč nabita s čudežnimi posegi Svetega Duha. Koliko je kak dogodek, ki ga opisuje avtor, resnično poseg Svetega Duha in koliko ni, bo ostalo za bralca verjetno odprto vprašanje. Duh veje, kjer hoče (prim. Jn 3,7) in uhaja končni analizi: vsako pričevanje je nekaj osebnega - izraža izkustvo osebe - in je kot taka vredno spoštovanja.

Pričevanje pastora Wilkersona je za katoliškega bralca predvsem povabilo, naj se vpraša, koliko je odprt Svetemu Duhu in pokoren njegovim navdihom. Kakšna so znamenja, po katerih bo prepoznal njegovo delovanje v sebi in v drugih? Ali je njegovo življenje zares pričevanje v moči Svetega Duha?

Wilkersonovo pričevanje, je predvsem pričevanje o nesebičnem žrtvovanju za reševanje najbolj ogroženih mladih ljudi. Gre torej za pričevanje ljubezni do bližnjega, ta pa je gotovo sad Svetega Duha in vredna posnemanja.

Ljubljana, maj 1989, Tomaž Podobnik

1. poglavje

Ta dogodivščina se je začela nekega večera v moji pisarni. Bral sem revijo Life in obrnil list. Na prvi pogled se mi je zdelo, da na tisti strani ni zame ničesar zanimivega. Risba je prikazovala sodni proces v New Yorku, petstosedemdeset kilometrov oddaljenem mestu. Še nikoli nisem bil tam, tudi vleklo me ni tja, razen mogoče ogledati si kip Svobode. Ko sem obrnil list, je pritegnil mojo pozornost deček na sliki. Bil je eden od sedmih fantov, ki so jim sodili zaradi umora. Risar je ujel v njegovih očeh izraz besnosti, sovraštva in obupa, tako da sem revijo ponovno odprl na tej strani in si sliko natančneje ogledal. Zajokal sem. »Kaj je z menoj!« sem vzkliknil in si obrisal solze. Sliko sem pogledal še skrbneje. Vsi fantje so bili mladostniki. Bili so člani družbe Dragons (Zmaji). Pod sliko je pisalo, da so v Highbridge Parku v New Yorku kruto napadli in ubili petnajstletnega paraliziranega Michaela Farmerja. Žrtev so sedemkrat zabodli z nožem v hrbet, po glavi pa so ga tolkli s pasovi. Odhajajoč od njega so si brisali kri in rekli: »Pa smo ga dobro zmesarili!«

Zgodba me je vznemirila. V želodcu se mi je začelo obračati. V našem hribovskem mestecu se je zdela taka stvar docela nemogoča.

V tem trenutku me je prevzela misel: Prišla je, kot da bi mi jo nekdo vdihnil: »Pojdi v New York in pomagaj tem fantom!«

Glasno sem se zasmejal: »Jaz? V New York? Podeželski pridigar naj se gre nekaj, o čemer nima pojma?«

»Pojdi v New York in pomagaj tem fantom!«

Misel je bila v meni vedno bolj živa. Bila je popolnoma neodvisna od mojih občutkov in hotenj.

»Ali sem neumen! Ničesar ne vem o teh dečkih. Pa tudi ničesar nočem vedeti.« Ni bilo pomoči. Misel me ni zapustila - moral sem iti v New York, dokler je postopek še trajal.

+ + +

Da boste razumeli, kaj bi odhod iz tega mesta pomenil zame, vam moram povedati, da mi je življenje precej obetal vse do tistega časa, ko sem obrnil list v reviji. Majhna cerkev v hribih v Philipsburgu v Pennsylvaniji je počasi, toda stalno rasla. Imeli smo nov molitveni dom, novo župnišče, visok proračun za oznanjevanje. Z rastjo cerkve sem bil zadovoljen. Pred štirimi leti sva z ženo prišla v Philipsburg kot kandidata za prazno mesto pridigarja. Tedaj cerkev ni imela niti lastnih prostorov. Štela je okrog petdeset duš. Zbirali so se v neki privatni hiši. Zgornji del so uporabljali za župnišče, spodnjega pa za molitveni dom. Spominjam se, da se je peta ženinega čevlja zataknila v podu, ko so nama člani cerkvenega odbora kazali stanovanje.

»Nekatere stvari bomo morali malo popraviti,« je rekla ena od sester, močna žena v volneni obleki. Okrog členkov na rokah je imela drobne razpoke - sledove kmečkega dela.

»Malo si še sama oglejta!«

Gwen je sama nadaljevala pot. Mimogrede vam lahko povem, da je vrata zaprla na način, ki je izražal nejevoljo. Prvi vihar je prišel, ko je v kuhinji odprla neki predal.

Zavpila je in jaz sem takoj stekel po stopnicah k njej: Bili so še tam in lazili po predalu: sedem ali osem črnih, debelih ščurkov.

Gwen je s treskom zaprla predal. »Oh, David, zares ne morem,« je zastokala.

Ne da bi čakala odgovor, je stekla po stopnicah na dvorišče. Cerkvenemu odboru sem se na hitro opravičil in stekel za njo. Čakala me je z otrokom v edinem hotelu v mestu. »Zelo mi je žal, dragi,« je rekla. »Ljudje so zelo prijazni, toda ščurki so me na smrt prestrašili.«

Vse si je že pripravila za na pot. Jasno je bilo, da si bo - vsaj kar se nje tiče - moral cerkveni odbor v Philipsburgu poiskati drugega pridigarja. Toda stvari so se obrnile drugače. Pred večerom nisva mogla odpotovati, ker sem moral pridigati pri nedeljski večerni božji službi. Ne spominjam se, ali je bila pridiga dobra. Precej zgaranih kmetov, ki so sedeli v prvih vrstah, si je brisalo oči. Končal sem in se v mislih že peljal iz Pennsylvanije. Iznenada je med bogoslužjem vstal star gospod in rekel: »Častiti Wilkerson, ali boste ostali tu in postali naš pastor?«

Za bogoslužje je bil to nenavaden prizor, ki je presenetil vse, tudi naju z ženo. Ljudje v tej mali Kristusovi binkoštni cerkvi so skušali izbrati najboljšega med mnogimi kandidati. Precej tednov so bili na mrtvi točki in zdaj se je brat Meyer odločil, da vzame zadevo v svoje roke. Namesto nasprotovanja je videl okrog sebe prikimavajoče glave in slišal pritrdilne glasove.

»Za trenutek pojdite ven in se pogovorite s svojo ženo!« je rekel brat Meyer. »Tudi mi se bomo.«

V avtomobilu je bila Gwen tiho. Debbie je spala v svoji košarici na zadnjem sedežu. Zraven nje so bile najine obleke in prtljaga, vse pripravljeno za na pot. Gwenina tišina je bila tih protest zoper ščurke.

»Potrebujeva pomoč, Gwen,« sem dejal. »Mislim, da bo najbolje začeti z molitvijo.«

»Prosi ga za ščurke,« je rekla hladno.

»Prav, tudi za to bom prosil.«

Sklonil sem glavo. Zunaj v temi sem preizkusil posebno vrsto molitve, kjer iščemo božjo voljo tako, da prosimo za znamenje. »Polaganje runa pred Gospoda« se pravi tej vrsti molitve; tako je Gideon s pomočjo runa iskal božjo voljo za svoje življenje. Prosil je Boga, naj bo rosa vsepovsod, samo runo naj bo suho. Zjutraj se je prebudil in videl, da je bila vsepovsod rosa, samo runo je bilo suho: Bog mu je dal znamenje.

»Gospod,« sem glasno molil, »zdaj želim položiti runo predte. Midva sva pripravljena izpolniti Tvojo voljo, če nama jo odkriješ. Gospod, če želiš, da ostaneva tu v Pennsylvaniji, daj, da bo odbor enoglasno glasoval za naju. Daj, da se sami odločijo, da bodo popravili stanovanje, hladilnik in peč...«

...in, Gospod,« me je prekinila Gwen, ker so se ravno tedaj odprla vrata in so šli verniki proti nama, »naj se sami odločijo, da bodo pregnali ščurke iz kuhinje.«

Vsa cerkev je sledila odboru, ki se je zbral okrog avtomobila, v katerem sva sedela z ženo. Brat Meyer se je odkašljal. Ko je govoril, me je Gwen rahlo stisnila za roko.

»Pastor Wilkerson in žena,« je dejal. Malo je počakal, nato pa nadaljeval. »Brat David! Sestra Gwen! Mi smo volili in vsi se strinjamo, da postanete naš pastor. Stoodstotno. Če se boste odločili, vam bomo popravili stanovanje, postavili novo peč in sestra Williams pravi, da bomo razkužili vso hišo.«

»Da bomo pregnali ščurke,« je dodala sestra Williams in se nasmehnila Gwen.

V svetlobi, ki je prihajala skozi odprta cerkvena vrata, sem videl, da Gwen joče. Ko

smo si še stisnili roke, sva se odpeljala v hotel in tam mi je rekla, da je srečna.

V Philipsburgu smo bili zares srečni. Življenje podeželskega pridigarja me je popolnoma prevzelo. Verniki so bili večinoma kmetje in rudarji, sami pošteni, bogaboječi in resni ljudje. Za desetino so prinašali konzervirano hrano, maslo, jajca, mleko in meso. Bili so ustvarjalni, srečni, da jih mora človek občudovati in se učiti od njih.

Ko sem bil tam nekaj več kot leto dni, smo kupili staro igrišče na koncu mesta, kjer je včasih igral tudi Lou Gehrig. Spominjam se dneva, ko sem stal na robu zemljišča in ga gledal. Prosil sem Gospoda, naj nam pomaga, da bomo tu sezidali cerkev. Kmalu nato se nam je želja uresničila.

Stanovanje sva si uredila tik ob cerkvi. Odkar je v hiši gospodinjala Gwen, ni bilo nikjer nobene golazni. Imeli smo lepo petsobno stanovanje s pogledom na hribe na eni strani in na cerkev na drugi. Z ženo sva v Philipsburgu trdo delala in uspeh ni izostal. Na novo leto 1958 je cerkvi pripadalo že dvestopetdeset ljudi. Vključena je bila tudi najina druga hčerkica Bonnie.

Postajal sem nemiren. Čutil sem nekakšno duševno nelagodnost. Zadovoljiti me ni mogel niti pogled na novo cerkev niti imeniten proračun za misijone niti polne klopi v cerkvi. Spominjam se 9. februarja 1958, kakor se ljudje spominjajo važnih datumov v svojem življenju. To noč sem odkril svoj nemir. Takrat sem se tudi odločil, da bom prodal televizor. Bilo je pozno ponoči. Žena in otroci so že spali, jaz pa sem sedel pred ekranom in gledal »Pozno predstavo.« V oddaji so plesala malo oblečena dekleta. Spominjam se, da se mi je nenadoma zazdelo vse skupaj neumno.

»Staraš se, David,« sem rekel.

Nisem se mogel zbrati in slediti zgodbi, ki bi prav gotovo pritegnila vsakega gledalca. Vstal sem in izključil sprejemnik. Dekleta so se zmanjšala v drobno piko sredi ekrana. Iz dnevne sobe sem šel v pisarno in sedel v usnjen naslanjač.

»Koliko časa preživim vsak večer pred televizorjem?« sem se vprašal. »Najmanj dve uri. Kaj bi bilo, Gospod, če bi ga prodal in preživel ta čas v molitvi?« V družini sem ga samo jaz stalno gledal. Kaj bi se zgodilo, če bi vsak večer dve uri molil? To je bila razveseljiva misel. Namesto da bi gledal televizijo, bom molil in videl, kaj se bo zgodilo. Toda začel sem premišljevat, kaj bi bilo, če bi prodal televizor. Zvečer sem bil utrujen. Potreboval bi osvežitev in sprehod. Televizija je bila del naše kulture: pridigar mora vedeti, kaj ljudje gledajo in o čem se pogovarjajo.

Vstal sem, ugasil luč in gledal skozi okno hribe, ki so se kopali v mesečini. Tedaj sem položil pred Gospoda drugo runo, ki je povzročilo, da se mi je pozneje življenje tako spremenilo. Zdelo se mi je, da sem precej trd proti Bogu: v resnici se nisem želel odpovedati televiziji. »Jezus,« sem rekel, »v tej odločitvi potrebujem pomoč. Glej, kaj te prosim. V časopis bom dal oglas, da prodam TV sprejemnik; če je to tvoja volja, Gospod, naj se kupec takoj javi. Eno uro... ne, pol ure po tistem, ko bom dobil časopis.«

Zjutraj sem povedal ženi o svoji odločitvi. Ni je navdušila. »Pol ure!« je rekla. »To zveni tako, Dave Wilkerson, kot da ne želiš storiti tega, za kar si molil.«

V časopis sem dal oglas, čeprav je Gwen imela pomisleke. Ko smo dobili časopis, je nastalo v naši sobi posebno vzdušje. Na eni strani je gledal vame televizor, na drugi žena in otroci. Spremljal sem kazalec na veliki budilki poleg telefona. Počasi je minilo petindvajset minut. »Dobro, Gwen,« sem rekel, »zdi se, da si imela prav. Mislim, da nisem...«

Zazvonil je telefon. Počasi sem dvignil slušalko in pogledal ženo. »Ali vi prodajate televizor?« je vprašal moški glas.

»Da, jaz. RCA, v dobrem stanju. Ekran petdeset centimetrov, star dve leti.«

»Za koliko ga prodajate?«

»Za sto dolarjev,« sem rekel hitro. Do tega trenutka o ceni nisem razmišljal.

»Vzamem ga. Takšnega, kakršen je,« je rekel.

»Ali si ga boste prej ogledali?«

»Ne. Pripravite ga. V petnajstih minutah pridem z denarjem ponj.«

+ + +

Takrat se je moje življenje spremenilo. Vsak večer sem se zaprl v pisarno in molil. V začetku se mi je čas vlekel in postajal sem nemiren. Tedaj sem se naučil, kako lahko sistematično berem Sv. pismo in ob njem molim. Do takrat še nisem prebral vsega Svetega pisma. Doumel sem, kako važno je v molitvi Boga prositi, ga slaviti in se mu zahvaljevati. Kako čudovito je preživeti celo uro v slavljenju Boga! To daje življenju nove razsežnosti.

Ko sem nekega večera tako molil, sem med molitvijo ponovno vzel v roke revijo Life. Cel večer sem bil čudno vznemirjen. V hiši sem bil sam. Gwen in otroci so bili v Pittsburghu pri starih starših. Dolgo časa sem molil. Čutil sem božjo bližino, hkrati pa sem čutil v sebi globoko žalost. Iznenada me je zajela in premišljeval sem, kaj to pomeni. Vstal sem in prižgal luč. Počutil sem se nelagodno, kot da bi dobil neke nerazumljive ukaze.

»Kaj mi praviš, Gospod?«

Hodil sem po sobi in skušal dojeti, kaj se z menoj dogaja. Na mizi je ležala revija. Iztegnil sem roko in jo hotel vzeti, toda premislil sem si. Ne, ne bom padel v to zanko: ne bom bral revije takrat, ko naj bi molil. Ponovno sem se začel sprehajati po sobi. Ko sem prišel do mize, je revija spet pritegnila mojo pozornost.

»Gospod, ali je v njej to, kar mi hočeš pokazati?« sem glasno vprašal. Glas je odmeval v mirni hiši.

Negotovo sem se spustil v naslanjač, kot da se lotevam nečesa, česar nisem sposoben popolnoma razumeti. Odprl sem revijo. Trenutek kasneje sem gledal risbo sedmih dečkov; po licih so mi polzel solze. Naslednji dan je bila sreda. Zvečer smo v cerkvi molili. Odločil sem se, da bom vernikom povedal, da molim vsako noč od polnoči do dveh zjutraj in o čudni ideji, ki me je obšla, ko sem molil.

V sredo je bil mrzel zimski večer. Zbralo se je malo ljudi. Kmetje so se verjetno bali, da jih bo zajel snežni metež. Nekaj meščanov je celo zamudilo in so sedli v zadnje vrste. To je za pridigarja slabo znamenje, ker predvideva, da bo moral govoriti »hladni« skupnosti. Ta večer nisem nameraval pridigati. Prosil sem, naj vsi pridejo iz zadnjih vrst v prve. »Nekaj vam bom pokazal,« sem rekel. Odprl sem revijo Life in jo držal tako, da so videli risbo.

»Dobro pogledjte obraze teh fantov!« sem rekel. Pripovedoval sem jim, da so mi tekle solze in da sem dobil jasno navodilo, naj grem osebno v New York in pomagam tem fantom. Verniki so me začudeno gledali. Niso me dobro razumeli in vedel sem zakaj ne. Vsak človek bi čutil do njih sovraštvo, ne pa simpatije. Svojega odnosa do njih niti sam nisem mogel razumeti. Tedaj se je zgodilo nekaj čudnega. Vernikom sem rekel, da želim

iti v New York, toda nimam denarja. Čeprav je bilo zbrano malo ljudi in ti niso povsem razumeli, kaj želim storiti, so darovali denar za pot. Zbrali so petinsedemdeset dolarjev; ravno zadosti je bilo za vožnjo z avtom v New York in nazaj.

V četrtek sem bil pripravljen za odhod. Po telefonu sem poklical Gwen in ji razložil, kaj bom poskušal storiti. Bal sem se, da me ne bo razumela.

»Ali resnično čutiš, da te vodi Sveti Duh?«

»Da, čutim, draga.«

»Dobro torej. Ne pozabi vzeti debelih toplih nogavic.«

+ + +

V četrtek zjutraj sva sedla z Milesom Hooverjem, vodje mladine v naši cerkvi, v moj stari avto in krenila na pot. Nihče naju ni videl odhajati. Šla sva brez vsakega navdušenja. Vprašal sem se, zakaj grem v New York z odtrgano stranjo iz revije Life v žepu. Vprašal sem se, zakaj me obrazi dečkov tako pretresejo, kadarkoli jih pogledam.

»Bojim se, Miles,« sem končno priznal, ko sva se vozila po Pennsylvania Turnpike.

»Česa?«

»Da mogoče počnem neumnosti. Rad bi bil prepričan, da izpolnjujem Božjo voljo, ne pa svojih norih domislic.«

»Miles.«

»?«

Gledal sem naravnost predse, ker sem bil preveč zmeden, da bi ga pogledal.

»Želim, da nekaj poskusiš. Vzemi svojo Biblijo, odpri jo in preberi prvo vrsto, kamor položiš prst!«

Miles me je pogledal obtožujoče, kot da se grem vraževernost, vendar me je ubogal. Z zadnjega sedeža je vzel Biblijo. Od strani sem ga opazoval. Zaprl je oči, nagnil glavo, odprl knjigo in položil prst na besedilo.

Sam zase je prebral, zaprl in me pogledal.

»Kaj je bilo?« sem vprašal.

Bil je odlomek iz 126. psalma, peta in šesta vrsta.

»Kateri sejejo s solzami, žanjejo z vriskanjem. Odhaja, odhaja z jokom, ko nosi seme za setev; prihaja, prihaja z vriskanjem, ko nosi svoje snope.«

Te besede so naju zelo opogumile. To je bilo dobro, kajti dolgo so nama bile v tolažbo.

2. poglavje

V newyorško predmestje sva prišla po 46. cesti, ki povezuje New Jersey Turnpike z mostom George Washington. Spet nama je človeško premišljevanje delalo težave. Kaj naj storim, ko bova prišla na drugo stran mostu v mesto? Nisem vedel.

Zmanjkalo nama je bencina, zato sva zavila na črpalko pri mostu. Miles je ostal v avtu, jaz pa sem s stranjo iz Life stopil v telefonsko govorilnico. Poklical sem okrožnega tožilca, ki je bil omenjen v stavku ob sliki. Ko sem končno dobil njegovo pisarno, sem skušal govoriti kot spoštovan pastor z misijonarskim poslanstvom. Niso bili navdušeni.

»Okrožni tožilec se ne bo dal motiti vašemu vmešavanju v proces. Zbogom, gospod!« Zveza je bila prekinjena.

Ko sem prišel iz govorilnice, sem za trenutek obstal ob piramidi oljnih kant in skušal obnoviti svoja misijonarska občutja. Bila sva petsto kilometrov od doma in začelo se je temniti. Prevzemali so me žalost, razočaranje in slabost. Počutil sem se osamljenega. Stal sem v neonski svetlobi bencinske črpalke in razmišljal o neuspehu, ki sem ga moral pričakovati. Božje vodstvo, ki sem ga sprejel v tišini pisarne svojega hribovskega doma, se mi ni zdelo več tako prepričljivo.

»Hej, David!« je klical Miles. »Zapirava izhod.«

Zavila sva na cesto. V trenutku sva bila vklenjena v reko avtomobilov. Obrniti se ne bi mogla, tudi če bi želela. Nikoli še nisem videl toliko avtomobilov. Vsi so vozili hitro. Drveli so pred menoj in za menoj. Zrak je ječal od trušča velikanskih tovornjakov. Kako čudovit je bil pogled na most! Na desni reka rdečih luči, pred nama žarometi nasproti prihajajočih vozil - iz noči so vstajale pred nama silhete velikih stavb. Iznenada sem se zavedel, kako podeželski sem.

»Kaj bova storila?« sem vprašal Milesa na koncu mesta, kjer nama je šop zelenih znakov kazal poti na ceste, katerih imena so nama bila popolnoma tuja.

»Če dvomiš,« je odgovoril Miles, »pelji za avtom, ki je pred nama.«

Ta avto se je obrnil proti zgornjemu Manhattanu. Krenila sva za njim. »Poglej,« je vzkliknil Miles, ko sva prevozila križišče v že prižigajoči se rdeči luči in bi skoraj povozila policaja, ki je nato gledal za nama in zmajeval z glavo.

»To ime pa poznam. Broadway!«

Poznano ime ulice nama je bilo kot domač obraz med množico ljudi. Peljala sva se po Broadwayu mimo številke dvesto vse do številke petdeset; nenadoma sva bila na Times Square. Mislila sva na mirne večere v Philipsburgu. Miles je bral velike napise na poslopijih: »Gole skrivnosti,« »Neljubeča ljubezen,« »Mladostnice ponoči,« »Sramota.« Nad gledališkimi vrati je pisalo: »Samo za odrasle!« Pred vhodom je stal vratar v rdeči uniformi in podil gručo nemirnih in glasnih otrok. Mimo nekaj poslopij sva prišla do trgovin Macy's in Gimbles. Ta imena so mi bila znana. V teh trgovinah je Gwen naročala blago. Po vsej verjetnosti so bile nogavice, ki mi jih je kupila, iz trgovine Gimbles. To ime je bilo znamenje za dobro in preizkušeno blago. Želel sem parkirati nekje blizu.

»Poiščiva najbližji hotel,« sem predlagal Milesu.

Kar čez cesto je bil eden, Martinique. Odločila sva se zanj. Težko sva našla parkirni prostor. Pred hotelom je bila dolga vrsta avtomobilov. »Dva dolarja za noč,« je rekel vratar, midva sva pa odbrzela nazaj na cesto.

»To je zato, ker sva s podeželja,« sem rekel Milesu, ko sva zapeljala od hotela.

»Mislijo, da morajo ogoljufati vsakega tujca.«

Čez pol ure sva bila spet pred hotelom in si poiskala mesto za parkiranje.

»Prav, tu bova prenočila,« sem rekel vratarju. Ni se nasmehnil. Čez nekaj minut sva bila v svoji sobi v dvanajstem nadstropju hotela Martinique. Dolgo časa sem stal pri oknu in gledal na cesto z množico ljudi in vrstami avtomobilov. Vsakih nekaj minut je veter zagnal okrog vogala oblake prahu in časopisnega papirja. Skupina najstnikov je pohajkovala okrog ognja na cesti; vsi zgubljeni so poplesavali v mrazu in premišljevali, kaj naj počnejo. Pet jih je bilo. V žepu sem se dotaknil lista iz revije Life. Mislim sem, kako je pred nekaj meseci sedem takih fantov v mrazu jeze in z dolgočasnosti pohajkovalo po Highbridge Parku.

»Poskusil bom še enkrat dobiti Okrožno tožilstvo,« sem rekel Milesu. Na veliko presenečenje so še delali. Vedel sem, da si bom s tem povzročil nevšečnosti, toda nisem videl druge poti, da bi prišel do zaprtih fantov.

Dvakrat sem klical zaman, a tretjič se me je nekdo usmilil in mi povedal: »Edina oseba, ki vam lahko dovoli obisk pri njih, je sodnik Davidson osebno.«

»Kako pa pridem do njega?«

»Jutri zjutraj bo na razpravi. Court Street 100. Na svidenje, častiti. Prosim vas, da ne kličete več sem, ker vam ne morem pomagati. Še enkrat sem telefoniral, tokrat sodniku Davidsonu. Povedali so mi, da ne morejo dobiti zveze. Telefonistki je bilo žal. Spoznal sem, da mi tako ne bo uspelo. Legla sva, toda zaspati nisem mogel. Velemestni hrup me je motil. Dolge nočne ure sem prebil v razmišljanju, kaj pravzaprav počnem tu, in v molitvi, da bi čim prej končal svojo nalogo.

Zjutraj malo po sedmi sva z Milesom vstala, se oblekla in zapustila hotel. Nisva zajtrkovala. Oba sva čutila, da naju čaka težka naloga. Verjela sva, da nama bo post pomagal v duhovnem in telesnem pogledu.

Če bi boljše poznala New York, bi šla na sodišče s podzemno železnico, tako sva se pa peljala z avtom. Morala sva vprašati za smer in se še enkrat peljati skozi Broadway. Poslopje na Court Street 100 je bilo zelo veliko in strah zbujujoče. Vanj so zahajali sprti ljudje in zahtevali maščevanje. Vsak dan so prihajali tudi ljudje po opravkih, pa tudi radovedni opazovalci, ki so hoteli brez nevarnosti sprostiti svojo jezo. Nekdo je glasno govoreč prišel iz sodne dvorane, kjer je bila pozneje razprava o umoru Michaela Farmerja. »Električni stol je predober zanje,« je rekel ljudem. Nato se je obrnil k uniformiranemu stražarju pri zaprtih vratih. »Dajte jim dobro lekcijo, mladim ničvrednežem! Naj bodo v svarilo drugim!«

Stražar je zmajal z glavo in se obrnil. Že zdavnaj se je naučil, da je to najboljša obramba pred samozvanimi delilci pravice. Ko sva ob pol devetih prišla na sodišče, je pred vhodom stalo v vrsti že štirideset ljudi. Pozneje sem ugotovil, da je bilo pripravljeno samo dvainštirideset stolov za opazovalce. Mislim, da bi vse, kar se je zgodilo 28. februarja 1958 potekalo drugače, če bi z Milesom zajtrkovala v hotelu. Uro in pol sva stala v vrsti. Nisva si je upala zapustiti, ker bi ljudje takoj zavzeli najini mesti. Ko je šel mimo neki sodni uslužbenec, sem pokazal sobo na koncu dolgega hodnika in vprašal: »Ali je tam soba sodnika Davidsona?«

Prikimal je.

»Mislite, da bi ga lahko dobil?«

Človek je gledal vame in se zasmejal. Ni odgovoril. Na licu sem mu bral izraz začudenja in posmeha. Šel je dalje.

Okrog desetih so se odprla vrata sodne dvorane. Pred vstopom vanjo so nas natanko preiskali. Med pregledovanjem se je mož pred menoj obrnil k meni in rekel: »Člani njihove tolpe ogrožajo sodnikovo življenje. Obvestili so ga, da se bodo maščevali na sodišču.«

Z Milesom sva sedla na zadnja sedeža. Zraven mene je sedel človek, ki je menil, da bi moralo sodišče hitreje delovati. »Ti fantje bi morali biti že mrtvi, ali ne?« me je vprašal, ko še nismo niti prav sedli. Preden sem mu utegnil odgovoriti, je isto vprašal drugega soseda.

Presenečen sem bil nad skromno dvorano. Pričakoval sem veliko dvorano s stotinami sedežev. Zdi se mi, da mi je to misel navdihnil Hollywood. Polovico mest so zavzeli uslužbenci sodišča, četrtno novinarji in samo preostali del občinstvo. Desni sosed mi je razložil potek razprave. Od zadaj je prišla v dvorano skupina ljudi. Zvedel sem, da so to odvetniki, ki jih je določilo sodišče.

»Sedemindvajset jih je,« je rekel sosed. »Država jih plačuje. Nihče drug ni hotel zagovarjati mladih izmečkov. Pa tudi denarja nimajo za advokate. Španski fantje so, veste.«

Tega nisem vedel in tudi rekel nisem nič.

»Potegovati bi se morali za oprostitev. Zakon predvideva za umor smrtno kazen. Vsi bodo morali na električni stol.«

Nato so dečki prišli v dvorano.

Ne vem, kaj sem pričakoval. Vsekakor može. To pa je bila sodna obravnava umora in nikakor se nisem mogel sprijazniti z dejstvom, da hi bili otroci morilci. Pa so vendarle bili. Sedem sključenih, prestrašenih, drobnih otrok na obravnavi za svoje življenje, ker so neusmiljeno ubili človeka. Bili so vklenjeni. Vsakega je vodil stražar, ki se mi je zdel nenavadno močan; izbrano nasprotje nebogljenim fantom. Dečke so odpeljali na levo stran dvorane. Ko so sedli, so jim sneli lisice.

»Tako se mora ravnati z njimi!« je vzkliknil moj sosed. »Ne bodite preveč nežni! Moj Bog, kako jih sovražim!«

»Zdi se mi, da jih edino Bog ne sovraži,« sem rekel.

»Kaaaaj?«

Nekdo je s paličico udaril po mizi in zahteval mir. Vstopil je sodnik. Vsa dvorana je vstala.

Tiho sem opazoval proces. Sosed je bil pa zelo glasen, zato so se ljudje večkrat ozirali in strmeli v naju. Zaslišali so mlado dekle.

»To je punčka iz tolpe,« sem slišal od vrat. »Mladoletna vlačuga.« Dekletu so pokazali nož in jo vprašali, ali ga pozna. Priznala je, da je to nož, s katerega je čistila kri tisti večer, ko je prišlo do umora. Trajalo je celo dopoldne, da so to ugotovili.

Tedaj se je razprava nenadoma končala.

Bil sem presenečen, to pa tudi pomaga razumeti vse, kar se je naslednji hip zgodilo. Nisem imel časa razmišljati, kaj naj storim.

Sodnik Davidson je vstal in občinstvu sporočil, da je razprava prekinjena. Z notranjim očesom sem ga že videl iti iz sobe in izginiti za vedno. Zdelo se mi je, da ga ne bom videl nikoli več, če ga ne dobim v tem trenutku.

»Grem k sodniku na razgovor,« sem šepnil Milesu.

»Ali si iz uma?«

»Če ne...« Sodnik je pobiral papirje in se pripravljal, da odide. Malo sem pomolil, z

desnico pograbil Biblijo, ki naj bi me predstavila kot duhovnika, švignil mirno Milesa na sredino dvorane in stekel proti odru.

»Vaša milost!« sem zaklical.

Sodnik Davidson se je ozrl, vznemirjen in jezen ob taki kršitvi sodnih predpisov.

»Vaša milost, kot pridigar vas prosim za kratek razgovor!«

V tem trenutku so me dohiteli stražniki. Mislim, da je grožnja s smrtjo družčine Dragoons sodniku povzročila, da so bili bolj grobi. Dva sta mi takoj nadela lisice in me porivala proti izhodu. Med časnikarji je nastal vrvež in fotoreporterji so kar tekmovali, kdo bo napravil boljše posnetke.

Stražnika sta me zunaj v čakalnici predala dvema drugima v modrih uniformah.

»Zaprte ta vrata,« je zapovedal eden, »in nikogar ne spuščajte ven!«

Obrnil se je k meni: »Prav, gospod. Kje pa je puška?«

Zagotovil sem mu, da nisem imel puške. Še enkrat so me preiskali. »Kdo je bil z vami? Kdo od vaših je še tu?«

»Miles Hoover. On je vodja mladine.«

Privedli so Milesa. Bil je vznemirjen; mislim, da bolj od jeze in sramu kot od strahu. Nekaj novinarjev se je vrnilo v sobo, ko so naju zasliševali. Policistom sem pokazal potrdila in jih takoj prepričal, da sem duhovnik. Med seboj so se pogovarjali, kakšno kazen naj mi naložijo. Narednik je rekel, da bo povprašal sodnika Davidsona. Ko je odšel, so naju novinarji zasuli z vprašanji. Od kod sva? Zakaj sva to storila? Ali sva bila povezana z družčino? Ali sva ukradla cerkvena potrdila? Ali sva jih ponaredila?

Narednik se je kmalu vrnil. Rekel je, da mi sodnik ne bo naložil nobene kazni, če bom takoj odšel in obljubil, da se ne bom nikoli več vrnil.

»Ne skrbite,« je rekel Miles. »Ne bo ga več.«

Osorno so me porinili na hodnik. Tam so me že čakali časnikarji s pripravljenimi kamerami.

Eden me je vprašal: »Hej, pridigar! Katero knjigo imate?«

»Sveto pismo!«

»Ali se ga sramujete?«

»Seveda ne!«

»Res ne? Zakaj ga pa potem skrivate? Dvignite ga, naj ga vsi vidijo!«

Bil sem toliko naiven, da sem ga res dvignil. Sprožilci so tlesknili in takoj sem vedel, kako bom naslikan v častnikih: podeželski pridigar z Biblijo v dvignjeni roki, ki se vmešava v razpravo o umoru.

Samo eden izmed reporterjev je bil objektivnejši. To je bil Gabe Pressman od NBC News. Vprašal me je, zakaj so me zanimali fantje, ki so zagrešili tako gnusen zločin.

»Ali ste jim kdaj pogledali v obraz?«

»Sem, seveda.«

»In potem me še vprašate?«

Nasmehnil sem se.

»Vem, kaj mislite. Da, častiti, vsekakor ste drugačni od iskalcev senzacij.«

Res sem bil drugačen. Povsem drugačen, ker sem mislil, da me pošilja Bog, delal sem pa neumnosti. Zadosti drugačen, da osramotim svojo ccrkev, mesto in družino.

Ko so naju izpustili, sva šla na parkirišče, kjer je bilo treba plačati še dva dolarja za parkiranje. Miles ni spregovoril niti besedice. V trenutku, ko sva sedla v avto in zaprla vrata, sem povetil glavo in dvajset minut jokal.

»Pojdiva domov, Miles. Pojdiva od tod!«

Ko sva se vračala čez most George Washington, sem se ozrl in še enkrat pogledal newyorško nebo. Nenadoma sem se spomnil besed iz Psalmov, ki so nama dale toliko poguma. »Kateri sejejo s solzami, žanjejo z vriskanjem.«

Kaj me je zares vodilo? Začel sem dvomiti, da je Bog navdihnil to pot. Kako bom stopil pred svojo ženo, pred starše, pred cerkev? Pred verniki sem stal in jim rekel, da mi je Gospod govoril na srce. Zdaj pa moram iti in jim reči, da sem naredil napako in nisem poznal Božje volje.

3. poglavje

»Miles,« sem rekel, ko je bil most že kakih petdeset milj za nama, »ali si za to, da se peljeva domov čez Scranton?«

Miles je vedel, kaj sem hotel. Tam so živeli moji starši. Želel sem, da se vsaj malo razjočem na njihovih prsih.

Ko sva zjutraj prispela v Scranton, je bila zgodba že v časopisih. O razpravi o umoru Michalela Farmerja so časopisi pisali zelo veliko, toda novih podrobnosti ni bilo. Novinarji so pretresli umor do potankosti in iztisnili vsako podrobnost. Psihologi, sociologi in penologi so izčrpano obdelovali primer. Vir zanimivosti je začel usihati, kar nenadoma pa je nov plamenček ogrel novinarska srca - in častniki so naredili iz moje dogodivščine veliko stvar.

Bila sva že v predmestju Scrantona, ko me je začelo skrbeti, kako bodo starši sprejeli dogodek. Želel sem jih videti kot majhen ranjen deček, toda zdaj, ko sem bil skoraj pred njimi, sem se bal srečanja. Navsezadnje je bilo ime, ki sem ga izpostavil posmehovanju tudi njihovo.

»Mogoče,« je rekel Miles, ko sva zapeljala na dvorišče, »niso še videli častnika.«

Videli so ga. Razprostrt je bil na kuhinjski mizi. Kazal je sliko razburjenega, skuštranega, z Biblijo mahajočega mladega pridigarja, ki je bil vržen iz sodne dvorane.

Oče in mati sta me pozdravila vljudno, a uradno.

David,« je rekla mama, »kakšno... prijetno presenečenje!«

»Pozdravljen, sin,« je rekel oče.

Sedel sem. Miles nas je tiho zapustil. Vedel je, da bodo prve minute namenjene samo nam.

»Vem, kaj mislite,« sem z glavo pokazal na časopis. »Povedal vam bom. Ali bomo lahko to prenesli in preživeli?«

»Dobro, sin,« je rekel oče. »Ne gre za nas. Za cerkev gre. In zate, seveda. Lahko izgubiš svoje mesto.«

Razumel sem njegovo skrb zame in molčal.

»David, kaj boš storil, ko se boš vrnil v Philipsburg?« je vprašala mama.

»O tem še nisem premišljeval.«

Stopila je k hladilniku in vzela steklenico mleka.

»Ti smem svetovati?« je vprašala, ko je nalivala mleko. Malokdaj je vprašala za dovoljenje, ko mi je dajala nasvete. Toda zdaj je čakala, dokler nisem prikimal z glavo. Zdelo se mi je, da je spoznala, da je to moj boj in da mogoče ne bi želel nasveta.

»Ko boš prišel domov, David, se ne prenašli in ne reci precej, da si napak ravnal. Gospod skrivnostno pripravlja izvršitev svojih načrtov. Mogoče je vse to le del načrta, ki ga ne moreš videti od tod. Vedno sem verjela v tvojo razsodnost.«

+ + +

Po poti do Philipsburga sem premleval materine besede. Kaj koristnega bi le lahko prišlo iz tega?

Milesa sem odpeljal domov in se nato po stranski poti pripeljali v svoje stanovanje. Če se je mogoče z avtom plaziti po cesti - tedaj sem se jaz. Vrata avtomobila sem zaprl

tako, da niso nič zaropotala. Neslišno sem šel v dnevno sobo. Tam je bila Gwen. Prišla je k meni in mi položila roke okrog vratu.

»Ubogi David,« je rekla.

Šele čez nekaj časa, ko sva molče stala drug ob drugem, je vprašala: »Kaj je bilo narobe?«

Prav podrobno sem ji pojasnil vse, kar se je zgodilo od takrat, ko sva bila zadnjič skupaj. Povedal sem ji tudi, da moja mama misli, da morda le ni bilo vse narobe.

»Mesto boš težko prepričal o tem, David. Telefon stalno zvonil.«

Tudi naslednje tri dni je zvonil. Eden izmed mestnih veljakov me je poklical in se drl nad menoj. Pridigarji drugih cerkva se niso nič obotavljali in so mi povedali, da je to poceni reklama.

Ko sem se končno drznil iti na ulico, so se ljudje obračali za menoj in me gledali, dokler nisem zavil z ulice. Neki človek, ki si je prizadeval, da bi mesto gospodarsko bolj zaživelo, mi je stisnil roko, me potrepil po ramenih in rekel:

»Zares, častiti, vi ste spravili stari Philipsburg na zemljevid.«

Najtežje je bilo srečanje z verniki v nedeljo. Bili so vljudni in tihi. Tega jutra sem s prižnice z vseh vidikov pretresel svojo dogodivščino.

»Vem, da se vsi sprašujete, kako in kaj,« sem rekel in gledal pred seboj dvesto obrazov. »Toda čutite z menoj in to zelo cenim.«

»Gotovo tudi premišlujete, kakšnega sebičneža imate za pridigarja? Človeka, ki misli, da je vsaka njegova misel naloga, ki mu jo je poslal Bog. To je upravičeno vprašanje. Vse kaže, da sem svojo lastno voljo zamenjal za Božjo. Meni je žal in se opravičujem. Mogoče bi mi to moralo biti v pouk.«

Iskreno se vprašajmo: če je res, da moramo mi, zemeljska bitja, izpolnjevati Božjo voljo, ali ne bomo čakali, da se nam ta volja razodene?«

Obrazi so še naprej ostali kamniti. Brez odmeva. Zares nisem predstavljal življenja, ki ga vodi Sv. Duh.

Cerkev je postala prijaznejša. Večina ljudi je rekla, da sem počel neumnosti, toda prepričani so, da imam srce na pravem mestu.

Neka dobra sestra je rekla: »Mi vas ljubimo, čeprav vas drugi ne.« Potem se je še dolgo trudila, da bi mi razložila, da ni mislila tako, kot se je slišalo.

Tedaj se je zgodilo nekaj zelo čudnega.

V nočnih molitvah mi je znova in znova prihajala na misel vrstica iz Sv. pisma: »Vse služi v dobro tem, ki Boga ljubijo in so poklicani po Božjem sklepu.«

Prihajalo je vse močnejše in že sem čutil skoraj gotovost, čeprav s svojim razumom tega nisem mogel dojeti. Hkrati s tem pa se je pojavljala misel, ki se mi je zdela tako nemogoča, da sem jo precej noči zavračal takoj, ko se je pojavila.

Pojdi nazaj v New York!

Tri noči se zanj nisem menil, toda ko je vedno znova prihajala, sem hotel malo razmisliti o njej. Tokrat sem bil pripravljen.

New York zame ni bil mačji kašelj. Tega mesta nisem maral in očitno nisem bil pripravljen na življenje v njem. Na vsakem koraku sem čutil svoje neznanje in že samo ime New York mi je bilo simbol zadrege.

Narobe bi bilo tako kmalu zopet pustiti Gwen samo z otroki. Nisem si želel osem ur vožnje tja in prav toliko nazaj samo zato, da bi se še enkrat osmešil. Niti nisem hotel ponovno stopiti pred cerkev in prositi za denar za pot. Ti kmetje in rudarji so že tako in

tako mnogo dajali. Kako naj jim razložim, zakaj bi rad šel nazaj na kraj svojega poraza, ko še sam nisem jasno razumel novega navodila. Zdaj bi tudi teže prišel do Fantov kot prej, ker so me zdaj imeli mestni veljaki za blazneža. Divji konji me ne bi s takim predlogom spravili v cerkev!

+ + +

Ta nova misel pa je bila vendar tako vztrajna, da sem v sredo zvečer stopil v cerkvi na prižnico in prosil vernike, naj mi ponovno dajo denar za pot v New York.

Odziv ljudi je bil res presenetljiv. Drug za drugim so vstajali, šli po cerkvi in dajali svoj denar v košarico. Zdaj je bilo v cerkvi veliko več ljudi kot prvič, okoli sto petdeset. Toda zanimivo je, da je bila zbrana vsota skoraj do centa enaka kot prvič. Ko so prešteli vse kovance in kak redek bankovec, je bilo ravno za pot v New York.

Naslednjega jutra sva šla z Milesom že ob šestih na pot. Peljala sva se po istih poteh kot prvič, ustavila sva se pri isti bencinski črpalki, šla preko istega mostu v New York. Ko sva se peljala čezenj, sem molil: »Gospod, ne vem, zakaj so se morale stvari v zadnjem tednu zgoditi tako, kot so se. Ne vem, zakaj prihajam zopet v to zmešnjava. Ne prosim, da bi mi pokazal svoj namen; samo to te prosim, vodi moje korake!«

Še enkrat sva našla Broadway in zavila južno po edini poti, ki sva jo poznala. Vozila sva počasi in iznenada sem začutil, da moram stopiti iz avta.

»Poiskati moram parkirni prostor,« sem rekel Milesu. »Malo bi se rad sprehodil.« Našla sva malo prostora.

»Tako bom nazaj, Miles. Niti tega ne vem, kaj iščem.« Milesa sem pustil v avtu in se peš odpravil po ulici. Nisem še prešel polovice poti ob neki zgradbi, ko sem zaslišal glas: »Hej, Davie!«

Nisem se ozrl, kajti mislil sem, da kak fant kliče prijatelja. Toda klic se je ponovil: »Hej, David, pridigar!«

Zdaj sem se obrnil. Skupina šestih fantov je slonela ob zidu, kjer je bil napis: »Prepovedano pohajkovanje! Policija opazuje!« Oblečeni so bili v ozke hlače in suknjiče z zadrgami. Vsi razen enega so kadili in vsi so bili zdolgočaseni.

Sedmi se je ločil od skupine in šel za menoj. Prijazno se je smehljal, ko je govoril: »Ali nisi ti pridigar, ki so ga vrgli iz sodne dvorane med razpravo o umoru Michaela Farmerja?«

»Sem. Kako pa to veš?«

»Tvoja slika je bila čez celo časopisno stran. Tvoj obraz si je lahko zapomniti.«

»Dobro, hvala lepa.«

»To ni pohvala.«

»Ti veš za moje ime, jaz pa za tvoje ne.«

»Jaz sem Tommy. Sem predsednik tolpe Rebels (uporniki).«

Vprašal sem Tommyja, če so to njegovi prijatelji, ki slonijo nasproti zidu z napisom »Prepovedano pohajkovanje.« Ponudil se je, da me predstavi. Na obrazih so imeli razmišljajoče in zdolgočasene izraze, dokler jim ni povedal, da sem prišel navzkriž s policijo. To je nanje delovalo magično. To je bila prepustnica zanje. Tommy me je ponosno predstavil.

»Čujte, prijatelji,« je rekel, »tu je pridigar, ki so ga vrgli z razprave o Farmerju.«

Drug za drugim so se fantje odlepili od zidu in prihajali bliže. Ogledovali so me. Samo

eden ni prišel. Odprl je nož in začel praskati neponovljivo besedo na železni okvir napisa »Prepovedano pohajkovanje.«

Ko sem se pogovarjal, se nam je pridružilo nekaj deklet. Tommy me je vprašal o razpravi. Povedal sem mu, da sem želel pomagati mladostnikom, posebno tem, ki so bili združeni v družčine. Vsi dečki razen praskača so me pazljivo poslušali in marsikdo je omenil, da sem »eden od naših.«

»Kako to mislite, da sem eden od vaših?« sem vprašal.

Njihova logika je bila preprosta. Policaji niso marali mene, niso marali njih. Bili smo v istem čolnu in jaz sem bil eden izmed njih. To je bilo prvič, toda vsekakor zadnjič, da sem slišal tako logiko. Nenadoma sem se spomnil hodnika sodne dvorane, od koder sem bil izgnan; zdaj se mi je prikazal v drugačni luči. Spreletel me je srh. To sem doživel vselej, kadar sem začutil popolnost Božjega načrta.

Nisem imel preveč časa za razmišljanje o tem, kajti fant z nožem je prišel k meni. Njegove besede, izgovorjene v jeziku zdolgočasenega pohajkovalca, so mi bolj ranile srce, kot bi to lahko storil njegov nož. »David,« je rekel. Stresel je ramena, da mu je jopič sedel čisto na tilnik. Ko je to storil, so se drugi fantje odmaknili za dober korak. Zelo samozavestno je zaprl in nato spet odprl nož. Iztegnil je roko in šel z rezilom po mojem plašču, da so gumbi drug za drugim odpadali. Vse dokler ni opravil te ceremonije, ni spregovoril niti besedice.

»David,« je končno spregovoril. »Ti si v redu. Toda, David, če se boš kdaj postavil nasproti fantom v tem mestu ...« Čutil sem, kako konica noža uporno pritiska v moj trebuh.

»Kako ti je ime, mladi mož?« Bil je Willie, toda odgovoril je drug fant.

»Willie, ne vem, zakaj me je Bog poslal v to mesto. Toda dovoli, da ti nekaj povem! Bog je na vaši strani. To ti zagotavljam!«

Willijeve oči se niso odmaknili od mojih. Toda čutil sem, da pritisk noža polagoma slabi. Nato je odmaknil pogled, se obrnil in odšel. Tommy je spretno obrnil razgovor v drugo smer.

»David, če želiš srečati tolpe mladostnikov, zakaj ne bi začel kar tukaj? Vsi ti fantje pripadajo tolpi Rebels. Pokažem ti jih pa lahko tudi nekaj od GGI.«

»Grand Gangsters, Incorporated.« (Združeni veliki gangsterji.)

Niti pol ure še nisem bil v New Yorku in kmalu bom predstavljen že drugi cestni tolpi. Tommy mi je razložil pot, toda nisem mu mogel slediti.

»Fant, ti si podeželski človek, kajne? Nancy!« je poklical eno izmed deklet, ki so stale zraven.

»Odvedi pridigarja h GGI!«

GGI so se srečevali v svoji bazi na 134. ulici. Da bi prišla do njihove »kluhske sobe,« sva šla z Nancy navzdol po izgledanih cementnih stopnicah, vijugala med posodami za odpadke in šla mimo debelih mačk z umazano dlako. Poleg so bile razmetane steklenice od vodke. Končno se je Nancy ustavila in potrkala na vrata: dvakrat hitro, dvakrat počasi.

Odprlo je neko dekle. Prvi hip sem mislil, da se šali. Bila je tipičen klatež. Na nogah ni imela čevljev, v roki je držala steklenico piva, iz ust ji je visela cigareta, lasje so bili neurejeni in ramena je imela razgaljena na prav premišljen način. Dve stvari sta me zadržali, da se nisem zasmel: obraz ni kazal niti sledu veselja in bila je otrok, dekletce v svoji zgodnji mladostniški dobi.

»Maria,« je rekla Nancy, »ali smeva vstopiti? Želim vam predstaviti prijatelja.« Maria je skomignila z rameni, ki so ji držala obleko, in malo bolj odprla vrata. Soba je bila polmračna in potreboval sem nekaj časa za ugotovitev, da je bilo v njej precej parov. Fantje in dekleta srednješolske starosti so sedeli skupaj v tej hladni sobi, ki je zaudarjala po bolezni. Presunjen sem spoznal - Tommy je imel prav; bil sem zares podeželski človek - da Maria verjetno ni sama odvrгла čevljev niti se ni sama slekla. Nekdo je prižgal slabo žarnico na stropu. Otroci so se počasi razmotali in me pogledali zdolgočaseno kakor malo prej Uporniki.

»To je pridigar, ki so ga vrgli z razprave o Farmerju,« je rekla Nancy. Takoj sem pritegnil njihovo pozornost, in kar je še važneje, njihovo simpatijo. To popoldne sem imel prvič priložnost govoriti neki newyorški tolpi. Nisem jim poskušal posredovati kakega zapletenega sporočila, govoril sem le to, da jih nekdo ljubi. Ljubi jih prav take, kakršni so, tam med steklenicami vodke in dolgočasnim, iščočim seksom. Bog je razumel, kaj so iskali med popivanjem in igračkanjem s spolnostjo. Želel jim je dati to, kar so iskali: spodbudo, veselje in občutek, da nekomu nekaj pomenijo, toda ne v poceni steklenicah v tej hladni stanovanjski kleti. Bog ima zanje mnogo boljši načrt. Ko sem se za trenutek ustavil, je neki fant rekel: »Nadaljuj, pridigar! Prihajaš do cilja.«

To je bila njihova prva izrečena misel, ki je pomenila, da pridobivam njihova srca. To je bilo največ, kar so mi lahko dali za moje pridiganje. Čez pol ure bi močno opogumljen zapustil to skrivališče, če bi se lie bilo nekaj zgodilo. Med GGI sem prvič srečal narkomane. Maria, predsednica dekliške družčine GGI, me je prekinila, ko sem rekel, da jim bo Bog pomagal v novo življenje.

»Meni ne, David. Meni ne.«

Odložila je kozarec in si popravila obleko, ki ji je lezla z ramena.

»Zakaj ne, Maria?«

V odgovor je preprosto zavihala roko in mi pokazala roke. Nisem razumel.

»Ne razmem, Maria. Pridi sem!«

Maria je šla preko sobe tik pod žarnico in iztegnila roko. Videl sem ranice, podobne ognojenim pikom komarjev. Nekateri so bili stari in modri, drugi sveži in se je iz njih cedilo. Takoj sem vedel, kaj mi je hotelo to mlado dekle povedati. Bila je narkomanka.

»Jaz sem narkomanka, David. Zame ni upanja, tudi pri Bogu ne.«

Pogledal sem po sobi in opazoval, če bom mogoče na obrazih teh mladih ljudi videl namig, da je Maria s temi besedami pretiravala. Toda nobeden od njih se ni niti nasmehnil. Z enim pogledom sem videl to, kar sem pozneje ugotovil v policijski statistiki in bolniških poročilih: medicina nima popolnega zdravila za uživalce mamil. Maria je povedala mnenje strokovnjakov: dejansko ni nobenega upanja za uživalce mamil, ki si vbrizgavajo heroin naravnost v žilo.

Maria je bila ena izmed njih.

4. poglavje

Miles je bil videti zares vesel, ko sem se vrni k avtomobilu, ki je bil še vedno parkiran na Broadwayu.

»Bal sem se, da te bodo zgnetli na tvoji lastni morilski razpravi,« je dejal.

Ko sem mu povedal o dveh skupinah, ki sem ju srečal v prvi uri zavzemanja New Yorka, so mu prišle iste fantastične misli kot meni.

»Zdaj razumeš, da se ne bi nikoli mogel sestati z njimi, če te ne bi vrgli s sodišča in slikali?«

Peljala sva se po mestu in tokrat šla osebno v pisarno okrožnega tožilca. Nisva si zamišljala, da naju bodo lepo sprejeli, toda edina pot k dečkom v zaporu je vodila skozi to pisarno.

»Kako naj vas prepričam,« sem rekel, »da samo zaradi koristi teh dečkov prosim, da bi jih lahko videl.«

»Častiti, ko bi vsaka beseda, ki ste jo izrekli, prihajala naravnost iz te vaše Biblije, vam ne bi mogli dovoliti obiska pri dečkih. Samo če imate podpisana dovoljenja staršev, lahko vidite dečke brez dovoljenja sodnika Davidsona.«

Odprla se je nova pot!

»Ali mi lahko daste njihova imena in naslove?«

»Žal mi je, toda tega ne smemo.«

Zunaj na cesti sem vzel iz žepa že precej zmečkan list iz revije Life. Tu je bilo napisano ime voditelja skupine: Luis Alvarez. Miles je ostal v avtu, jaz sem pa šel in v slaščičarni zamenjal petdolarski bankovec, najin skoraj zadnji denar, za kovance. Nato sem začel po telefonu klicati vse Alvarezze, kar sem jih našel v imeniku. Samo na Manhattanu jih je bilo čez dvesto.

»Ali je tam stanovanje Luisa Alvareza, tistega, ki mu sodijo o umoru Michaela Farmerja?« sem ponavljal vprašanje.

Žaljiva tišina. Jezne besede. Slišal sem, kako je padla slušalka na vilice. Porabil sem že štirideset kovancev in jasno je bilo, da na ta način ne bom dosegel fantov.

Šel sem k Milesu v avto. Obema je precej upadel pogum. Niti sanjalo se nama ni, kaj bova sedaj naredila. Tam v avtomobilu nasproti nebotičnikov spodnjega Manhattana sem nagnil glavo.

»Gospod,« sem molil, »če sva tukaj po tvoji volji, naju moraš voditi. Nimava več idej. Vodi naju, kod morava iti, kajti sama ne pozna poti.«

Začela sva brezciljno voziti v smeri, v katero je bil obrnjen avto: proti severu. Znašla sva se v ogromnem prometnem toku na Times Squareu. Ko sva se končno izmotala iz njega, sva se izgubila v Centralnem Parku. Vozila sva okrog in okrog in šele na koncu spoznala, da je cesta krožna. Poiskala sva izhod, prvi odcep, samo da bi prišla iz Parka. Bila sva na cesti, ki je peljala v srce španskega Harlema. Nenadoma sem začutil, da moram iti iz avta.

»Poiščiva parkirni prostor,« sem dejal Milesu.

Ustavila sva se na prvem praznem prostoru, ki sva ga našla. stopil sem iz avtomobila in šel nekaj korakov po ulici. Ustavil sem se in se zmedel. Notranje nuje ni bilo več. Na stopnicah pred hišo je sedelo nekaj fantov.

»Kje živi Luis Alvarez?« sem vprašal enega izmed njih.

Topo so strmeli vame in molčali. Šel sem brezciljno naprej. Po pločniku je za menoj pritekel črnček.

»Ali iščete Luisa Alvareza?«

»Da.«

Začudeno me je pogledal. »Ali tistega, ki je v zaporu zaradi uboja hromega dečka?«

»Da. Ali ga poznaš?«

Deček je strmел vame. »Ali je tisto vaš avto?« je vprašal.

Njegova vprašanja so me začela utrujati. »Da. Moj avto je. Zakaj?«

Dečko je skomignil.

»Človek,« je rekel, »vi ste parkirali ravno pred njegovo hišo.«

Presunilo me je. Pokazal sem na staro stanovanjsko hišo, pred katero sem parkiral.

»Tam živi?« sem skoraj šepetaje vprašal.

Deček je prikimal. Včasih sprašujem Boga, zakaj ne odgovarja na molitve. Toda v odgovore na molitve je še težje verovati. Midva sva prosila Boga in pripeljal naju je ravno pred vrata stanovanja Luisa Alvareza.

»Ivala ti, Gospod,« sem rekel glasno.

»Kaj ste rekli?«

»Hvala ti,« sem se obrnil k fantiču. »Hvala lepa.«

Ime Alvarez je bilo na pisemskem nabiralniku mračne veže v tretjem nadstropju. Hitel sem navzgor po stopnicah. Hodnik tretjega nadstropja je bil temačen in zaudarjalo je po urinu in dimu. Temnorjave stene so bile iz pločevine, v katero so bili vtisnjeni ornamenti.

»Gospod Alvarez?« sem zaklical, ko sem našel vrata, na katerih je bilo napisano ime z velikimi črkami.

Iz stanovanja je nekdo zaklical nekaj v španščini. V upanju, da je to dovoljenje za vstop, sem odprl vrata in pogledal noter. Tam je sedel na rdeče oblazinjenem stolu suh, temnopolt človek, v rokah je držal rožni venec. Pogledal je name in dvignil obraz.

»Ti, David,« je rekel zelo počasi. »Ti si pridigar. Policaji so te vrgli ven.«

»Da,« sem rekel. Vstopil sem. G. Alvarez je vstal.

»Molim, da bi prišel sem,« je rekel. »Ti boš pomagal mojemu dečku?«

»To hočem, g. Alvarez. Toda ne pustijo me k Luisu. Imeti moram pisno dovoljenje od vas in od drugih staršev.«

»Dam ti ga.« Senjor Alvarez je vzel iz kuhinjskega predala svinčnik in papir. Počasi je pisal, da mi dovoljuje srečanje s svojim sinom. Nato je papir podpisal in mi ga izročil.

»A imate imena in naslove staršev ostalih fantov?«

»Ne,« je rekel Luisov oče in rahlo sklonil glavo.

»Vidite, ravno to je problem. Nimam tako natančnega nadzora nad sinom. Bog te je ipeljal sem in te bo tudi k drugim.«

+ + +

Tako sem imel prvo dovoljenje komaj nekaj minut po tistem, ko sva po naključju parkirala na Harlemski ulici. Ko sem šel iz Alvarezovega stanovanja, sem se čudil, ali je mogoče, da je sam Bog dobesedno vodil avto na ta naslov kot v odgovor na očetovo molitev. Moj razum je iskal drugo rešitev. Mogoče sem kje v časopisu že videl naslov in mi je ostal v podzavesti. Razmišljal sem o tem, ko sem šel navzdol po temnih, s

pločevino obloženih stopnicah. Zdaj se je zgodilo nekaj drugega, kar se ni dalo razložiti s podzavestnim spominom. Ko sem zavil okrog vogala, sem se skoraj zaletel v mladega, okoli osemnajst let starega fanta, ki je z vso naglico hitel navzgor po stopnicah.

»Oprostite,« sem rekel, ne da bi se ustavil.

Deček je pogledal, nekaj zamrmral in šel dalje. Toda ko sem šel naprej pod visečo lučjo, se je ustavil in me še enkrat pogledal.

»Pridigar?«

Obrnil sem se. Fantje napel oči, da bi v temi bolje videl.

»Ali niste vi tisti, ki so ga vrgli z razprave o Luisu?«

»Da, jaz sem David Wilkerson.«

Fant je iztegnil svojo roko. »Jaz sem Angelo Morales. Sem v Luisovi tolpi. Ali ste bili na obisku pri Alvarezovih?«

»Da.«

Angelo sem povedal, da potrebujem njihovo pisno dovoljenje, če želim videti Luisa. Tedaj sem iznenada spoznal, da je Bog pripravil najino srečanje.

»Angelo,« sem rekel. »Imeti moram dovoljenje vseh staršev. Alvarez ne ve, kje živijo drugi fantje. Toda ti veš, kajne?«

Angelo se je peljal z nama po vsem Španskem Harlemu in nama kazal, kje živijo družine drugih šestih dečkov, ki so bili tudi obtoženi. Med potjo nama je povedal nekaj o sebi: on bi bil tudi med dečki tisto noč, ko so »zgneti Michaela,« če ga ne bi strašno bolel zob. Rekel je, da fantje niso šli v park s kakšnim posebnim namenom. Šli so se samo potepat in iskat dogodivščine. »Ko tam ne bi bilo Farmerja, bi se tolpe steple med seboj.«

Skupine so se med seboj velikokrat bojevale. Angelo nama je povedal dosti tega, kar sva želela vedeti. Fantje v tej tolpi (ali so bili drugi tudi tej podobni?) so bili zdolgočaseni, osamljeni in zlovoljni. Iskali so spore in uživali, če so jih našli. Iskali so družbo in si jo vzeli, kjer so jo našli. Angelo je čudovito pripovedoval. Bil je pameten, prijeten dečko in želel nama je pomagati. Oba z Milesom sva bila za to, da obdrživa stik z njim ne glede na to, kako se bodo stvari razvijale. Pokazala mu bova drugo pot. V dveh urah sem imel podpisana vsa dovoljenja.

+ + +

Dobila sva Angelov naslov, se poslovila od njega in mu obljubila, da ga še kdaj obiščeva. Peljala sva se proti središču. Pela sva, ko sva se prebila skozi prometno gnečo na Broadwayu. Dobro sva zaprla okna in zelo glasno pela stare cerkvene pesmi, ki sva se jih naučila v otroštvu. Neizpodbiten čudež, ki se je zgodil v nekaj urah, naju je na novo utrdil. Kamorkoli sva stopila pod Kristusovim vodstvom, vsepovsod so se nama vrata odpirala na stežaj.

Kako bi lahko vedela, da se nama bodo v nekaj naslednjih minutah spet s treskom zaprla? Tudi vsa podpisana dovoljenja staršev niso pomagala, da bi videla fante. Okrožni tožilec je bil zelo začuden, ko naju je tako hitro spet zagledal. Ko sva mu pokazala vsa potrebna dovoljenja, je bil podoben človeku, ki je priča velikemu čudežu. Poklical je ječarje in mu rekel, naj naju spusti k fantom, če naju želijo videti.

V samem zaporu nama je zaprla pot tuja in nepričakovana ovira, ki je niso postavili ne fantje ne mestni uradniki, ampak stanovski tovariš. Zaporniški kaplan, ki je skrbel za

dečke, je bil mnenja, da bo novo poznanstvo motnja za duhovno počutje njegovih varovancev. Vsak izmed fantov je podpisal izjavo: »Želimo govoriti z duhovnikom Davidom Wilkersonom.« Kaplan je izbrisal besedo »želimo« in napisal »ne želimo.« Nobeno moledovanje ne bi prepričalo uradnikov, da bi spremenili kaplanovo odločitev.

Še enkrat sva se peljala zelo, zelo zbegana preko mostu George Washington. Zakaj sva bila prej tako opogumljena, zdaj se je pa ulica končala ob visoki pregradi?

Pozno zvečer sva se peljala po Pennsylvania Turnpike nazaj proti našemu podeželskemu mestecu. Ko sva bila na polovici poti, mi je zasijal žarek upanja v temi negotovosti, ki naju je zagrinjala.

»Aha!« sem glasno rekel in Miles se je sunkovito prebudil.

»Kaj aha?«

»Ravno to bom naredil!«

»Dobro, veseli me, da si se odločil,« je rekel Miles, nagnil glavo in zopet zaprl oči. Žarek upanja se je prikazal v obliki človeka, znamenitega moža: mojega starega očeta. Upal sem, da se bo strinjal, da ga obiščem in mu razložim svojo negotovost.

5. poglavje

»Ali veš, kaj mislim, da boš storil?« me je vprašala Gwen.

Predeu sem šel na obisk k staremu očetu, sva sedela v kuhinji in pila čaj.

»Zdi se mi, da ti je potreben občutek, da si del neke velike tradicije in ne delaš sam za Gospoda. Mislim, da se želiš ponovno srečati s preteklostjo; še več, prepričana sem, da imaš prav. Vrni se daleč v preteklost, kolikor le moreš. To ti je zdaj najbolj potrebno.«

Telefoniral sem staremu očetu in mu rekel, da ga želim videti.

»Kar pridi, sinko,« je rekel. »Pogovorila se bova.«

Stari oče je bil star devetinsedemdeset let in poln bodic kakor vedno. V prejšnjih časih so ga poznali po vsej deželi. Bil je angleško-valižansko-holandskega rodu, katerega korenine segajo nazaj do evropske protestantske reformacije na Britanskem otočju. Kolikor se spominjam, so Wilkersonovi vedno imeli duhovnika v družini, odkar se duhovniki v krščanski cerkvi ženijo; navadno so bili prav goreči pridigarji.

Potovanje od Philipsburga do farme zunaj Toleda v Ohioju je bilo zelo dolgo. Tam je užival pokoj moj stari oče. Čas med vožnjo sem preživel v »srečanju s preteklostjo,« kot je rekla Gwen. To so bili posebno živi spomini, ko je prišel v ospredje stari oče.

Rojen je bil v Clevelandu v Tennesseeu. Ko je bil star dvajset let, je bil že pridigar. Dobro, da je bil mlad, kajti njegovo življenje je bilo težko. Stari oče je bil potujoči duhovnik, kar pomeni, da je večino časa prebil v sedlu. Jahal je kobilice od ene cerkve do druge in povsod je bil pridigar, pevovodja in cerkovnik: vse hkrati. Prvi je prišel v cerkev: prižgal je luči in zakuril, nato pobral mišlovke in prezračil prostor. Ko so se ljudje zbrali, je vodil petje starih pesmi, kot so »Nepričakovani dar« in »Jezus, dober je prijatelj.« Potem je pridigal.

Pridiganje starega očeta je bilo nenavadno in nekateri njegovi nazori so vznemirjali sodobnike. Ko je bil še mlad, je na primer mislil, da je greh nositi trakove in peresa. Starešine v nekaterih cerkvah so nosili s seboj v cerkev škarje, privezane ob strani. Če je prišla pred oltar spokorniška žena in imela trak na klobuku, so šle škarje takoj na delo s pripombo: »Kako pa mislite vi iti v nebesa z vsemi temi trakovi na obleki?« Toda stari oče je kmalu spremenil svoje mišljenje. Z leti je razvil svoj način evangeliziranja, ki ga je imenoval »šola ovčje zarebrnice.«

»Ljudi moraš pridobivati tako, kakor pridobivaš psa,« je rad govoril. »Vidiš psa, ki gre po cesti s staro kostjo v gobcu. Ne smeš mu je vzeti in reči, da ni dobra. Ugriznil te bo. To je vse, kar ima. Toda vrzi predenj debelo ovčjo zarebrnico; videl boš, da bo pustil kost in pograbil zarebrnico, zadovoljno mahajoč z repom. S tem si ga pridobil za prijatelja. Namesto da bi ljudem trgal kosti iz rok in jim rezal trakove, jim daje debele ovčje zrezke, polne resničnega mesa in življenja. Govorim jim o novem začetku.«

Kakor v cerkvah tako je stari oče govoril tudi na šotorskih srečanjih. Še danes slišim ljudi govoriti, na kakšen način je stari Jay Wilkerson vodil srečanja. Nekoč je govoril pod šotorom v Jamaici v Long Islandu. Zbrana je bila množica ljudi, ker je bil 4. julij in so bili prosti.

Tistega popoldneva je stari oče obiskal nekega prijatelja, ki je imel trgovino z železnino. Pokazal mu je nekaj iskrivih predmetov, ki so se razleteli, iskrili in se kadili, ko si stopil nanje. Upal je, da bo ta novost ob prazniku navdušila ljudi. Starega očeta so nagovorili, da jih je kupil nekaj; zavil jih je v papir, dal v žep in pozabil nanje.

"Tistega večera je govoril o novem življenju v Kristusu, toda govoril jim je tudi o peklu in precej živahno opisoval, kako bo tam. Z roko je slučajno otipal zavojček v žepu. Zelo mirno je vzel pest prahu, ga stresel za seboj na oder. Nato pa je s smrtno resnostjo dalje govoril o peklu, kot da nič ne ve o prahu. Za njim se je začel dvigati dim in iskre so pršele na vse strani.

Jayu Wilkersonu so pozneje govorili, da lahko celo vohaš dim in vidiš iskre, ko govori o peklu.

+ + +

Ljudje so pričakovali, da bo moj oče iste vrste pridigar, kot je bil stari oče. Toda bil je popolnoma drugačen. Bil je bolj kot pastir, kot misijonar. V njegovem delovanju se je pokazalo, da je v otroštvu veliko potoval in ni odraščal v varnem, ustaljenem domu. Kot duhovnik je služboval samo v štirih cerkvah, stari oče pa je bil vsak večer v drugi. Ode je ustanavljal trdne skupnosti, katerih člani so ga imeli radi in v stiski iskali njegovo pomoč.

»Mislim, da cerkev za svojo rast potrebuje obe vrsti pridigarjev,« mi je rekel oče, ko smo živeli v Pittsburgu. »Pa vseeno zavidam tvojemu staremu očetu sposobnost, da odstrani napuh iz ljudi. Take potrebujemo v cerkvi.«

Ko je šel po tistem stari oče spet skozi mesto, je bilo spet tako. (On je vedno samo »šel skozi mesto.«)

Očetova cerkev je bila v odličniškem predelu Pittsburga, kjer so živeli bankirji, sodniki, zdravniki. To je bilo malce nenavadno okolje za binkoštno cerkev, kajti naša bogoslužja so malo glasnejša. Toda v tem primeru smo jih utišali, da so bila v skladu z okolico. Stari oče nam je pokazal, da nismo imeli prav.

Nekega dne nas je obiskal. Vsak izmed vernih je živel tako kot njegov sosed, zelo resnobno in moderno.

»In mrtvo,« je rekel stari oče. »Mislijo, da jim bo dala človeška religija življenje!«

Oče je skomignil z rameni in se moral sprijazniti s tem. Potem je naredil veliko napako. Prosil je starega očeta, da bi v nedeljo zvečer pridigal v cerkvi. Tudi jaz sem bil pri bogoslužju. Nikoli ne bom pozabil očetovega pogleda; najprej si je sezul blatne galoše in jih postavil na sredo cerkve pred oltarno ograjo.

»Tako!« je rekel, ko je stal in gledal začudeno ljudstvo, ki je strmelo vanj.

»Zakaj vas motijo umazane galoše pred oltarjem? Vašo prelepo malo cerkvico sem malo umazal z blatom. Ranil sem vaš ponos in če bi vas bil vprašal, bi mi odgovorili, da niste oholi.«

Oče se je skrivil.

»Pojdi naprej in se ne zvijaj,« se je obrnil stari oče k njemu. »Tudi tebi je to potrebno. Kje so diakoni cerkve?«

Dvignili so roke.

»Želim, da odprete vsa okna. Naredili bomo malo truščā, da bodo zunaj sedeči bankirji in sodniki v tem nedeljskem večeru slišali, kaj je veselje v naši skupnosti. Ta večer boste vi pridigali svojim sosedom.«

Stari oče je nato rekel, naj vsi vstanemo. Vstali smo. Nato je rekel, naj gremo okrog po cerkvi in ploskamo. Sli smo in ploskali. Ploskali smo petnajst minut in, ko smo že ponehali, je stresel z glavo in še smo ploskali. Nato je začel peti. Tako smo hodili

okrog po cerkvi, ploskali in peli; vselej, ko smo se obrnili, je stari oče okna še bolj odprl. Pogledal sem očeta in vedel sem, kaj misli.

»Tega ne bomo mogli pozabiti; vendarle je dobro, da se je to zgodilo.«

Potem je začel peti glasneje od vseh drugih.

Taka je bila ta božja služba.

Naslednjega dne je oče slišal prvi odziv sosedov. Imel je opravke v banki in za pultom, na katerem ni bilo nič papirja, je sedel sosed. Oče se je hotel obrniti, toda uslužbenec mu je zaklical: »Častiti Wilkerson! Prejšnji večer ste v cerkvi peli. Vsa okolica govori o tem. Slišali smo, da vaši ljudje znajo peti. To smo že dolgo čakali. To je najbolje, kar se je kdajkoli zgodilo v naši sosesčini.«

+ + +

Naslednja tri leta je bil v tej cerkvi resničen duh svobode in moči. Ob tem sem se veliko naučil. »Ti boš tudi pridigal o binkoštih,« je rekel stari oče, ko sta se pozneje pogovarjala o božji službi ob umazanih čevljih.

»Ko odstraniš vse odvečno, so binkošti sposobnost in življenje. Ravno to je prišlo v cerkev po Svetem Duhu na binkošti.«

»In,« je nadaljeval stari oče, »ko imaš sposobnost in življenje, postaneš močan in, ko si močan, si verjetno tudi malo glasnejši. To je dobro zate. Takrat si navadno tudi malo umažeš čevlje.«

Za starega očeta umazati čevlje ni pomenilo samo iti v blato in pomagati potrebnim, ampak tudi klečati.

Moj stari oče je bil človek molitve in taka je bila tudi njegova družina. Mojega očeta je vzgojil v moža molitve in oče je to prenesel name.

»David,« me je nekoč vprašal stari oče, »ali si upaš prositi za pomoč v težavah?«

Najprej se mi je zdelo vprašanje čudno, ko pa je vztrajno zahteval odgovor, sem spoznal, da ima svoj namen. Jaz sem se Bogu velikokrat zahvaljeval - za dobre stvari, ki mi jih je dajal, posebno za starše, dom, hrano, šolanje. Večkrat sem molil, da bi Gospod hotel delati po meni. Toda za čisto določene potrebe sem le redko molil.

»David,« je rekel nekoč stari oče in me s svojimi žarečimi očmi gledal naravnost v oči, »tistega dne, ko se boš naučil javno moliti za čisto določene potrebe, boš odkril moč.«

Nisem popolnoma razumel, kaj je hotel s tem povedati. Delno zato, ker mi je bilo šele dvanajst let, delno pa zato, ker sem se podzavestno bal te misli. Rekel je, naj javno izrazim svojo molitev tako, kot sem slišal druge ljudi: »Prosim za to in to.« To bi pomenilo tvegati, da molitev ne bi bila uslišana.

Nekega strašnega dne mi je poseben dogodek pomagal odkriti, kaj je stari oče mislil. Ves čas mojega otroštva je bil oče zelo bolan. Imel je čire na dvanajsterniku in več kot deset let je imel hude bolečine. Ko sem se nekega dne vračal iz šole, me je prehitel rešilni avto. Bil sem še precej od doma, toda vedel sem, kam je avto zavil. Celo na tako razdaljo sem slišal očetove krike. V dnevni sobi je sedelo nekaj uglednih članov skupnosti. Zdravnik me ni pustil v sobo, kjer je ležal oče, zato sva šla z mamo v obednico.

»Ali bo očka umrl, mami?«

Mama me je pogledala v oči in se odločila, da mi bo povedala resnico.

»Zdravnik misli, da bo živel samo še dve uri.«

Ravno tedaj je oče posebno glasno zavpil; mama me je zgrabila za ramena in se hitro vrnila v sobo.

»Tu sem, Kenneth,« je rekla zapiraje vrata za seboj. Preden je vrata zaprla, sem videl, zakaj me zdravnik ni pustil v očetovo sobo. Po posteljnini in podu je bilo vse krvavo.

V tem trenutku sem se spomnil besed starega očeta. »Tistega dne, ko boš znal javno moliti za čisto določeno potrebo, boš odkril moč.« Za trenutek sem pomislil, da bi šel v dnevno sobo in izjavil zbranim ljudem, da bom molil za očeta in bo ozdravel. Toda nisem mogel. Celó v tako nujnem primeru nisem imel tako močne vere, da bi bil pripravljen tvegati. Odpodil sem misel na besede starega očeta in šel stran od ljudi. Stekel sem po stopnicah, se zaprl v kurilnico in molil. Pomanjkanje vere sem hotel nadomestiti s čim bolj glasno molitvijo. Nisem vedel, da sem molil v neke vrste ozvočenje.

Našo hišo smo ogrevali s toplim zrakom. Velike, trobentam podobne cevi, so bile napeljane iz kurilnice v vsako sobo v hiši in prenašale moj glas starešinam cerkve, ki so sedeli v dnevni sobi. Iznenada so slišali glas iz zidov. Zdravnik ga je slišal. Oče, ki je ležal na smrtni postelji, ga je slišal.

»Pripeljite Davida sem,« je zašepetal.

Odvedli so me po stopnicah mimo strmečih starešin v očetovo sobo. Oče je prosil zdravnika Browna, naj malo počaka zunaj, nato pa je rekel mami, naj glasno bere 22. vrsto 21. poglavja v Matejevem evangeliju. Mama je odprla Sv. pismo in začela listati, dokler ni našla pravega besedila: »Če boste verovali, boste prejeli vse, kar boste prosili v molitvi.«

Postal sem strašno razburjen. »Mama, ali ne velja to tudi za očeta?« Medtem, ko je oče lagodno ležal na postelji, je mama znova in znova brala svetopisemsko besedilo. Prebrala ga je mogoče že dvanajstkrat, ko sem med branjem vstal s stola, stopil k očetovi postelji in položil roko na njegovo čelo.

»Jezus,« sem molil, »Jezus, verujem tvojim besedam. Ozdravi očeta!« Potem sem stopil k vratom, jih odprl ter jasno in glasno rekel: »Prosim vstopite, dr. Brown. Jaz sem...« (tuje bilo težko.) »Jaz sem molil v veri, da bo oče ozdravel.«

Dr. Brown je pogledal mojo dvanajstletno resnost s toplim in sočutnim, toda popolnoma neverujočim nasmehom. Ta nasmeh se je spremenil naprej v osuplost in nato v začudenje. Sklonil se je in pregledoval očeta. »Nekaj se je zgodilo,« je rekel. Njegov glas je bil tako nizek, da sem ga komaj slišal. S trepetajočimi prsti je vzel instrumente in očetu izmeril pritisk.

»Kenneth,« je rekel, ko mu je privzdignil veke, potipal trebuh in ponovno izmeril pritisk. »Kenneth, kako se počutiš?«

»Kot da teče nova moč vame.«

»Kenneth,« je rekel zdravnik, »ravno kar sem priča čudežu.«

+ + +

Moj oče je vstal iz postelje, jaz pa sem bil osvobojen slehernega dvoma o moči molitve.

Ko sem se takrat, mnogo let kasneje, peljal na farmo starega očeta, je bil to eden izmed spominov, ki sem jih obujal. Vesel sem bil, ko sem spet videl starega očeta živahnega kakor vedno. V kretnjah je bil sicer malo počasnejši, toda bistrega uma in

poln modrosti. Sedel je na starem stolu in pazljivo poslušal, ko sem mu pripovedoval o svojih čudnih doživetjih. Pustil me je govoriti celo uro; prekinil me je samo včasih s kakšnim vprašanjem. Svoje pripovedovanje sem končal z vprašanjem: »Kaj mislite o tem, stari očka? Ali sem dobil resničen klic, naj pomagam tem fantom, ki jim sodijo zaradi umora?«

»Ne, mislim, da ne,« je rekel.

»Toda toliko stvari...« sem začel.

»Mislim,« je nadaljeval, »da so vrata premočno zaprta, David. Zdi se mi, da ti Gospod dolgo ne bo dovolil videti teh sedem fantov. Povedal ti bom, zakaj. Če bi jih videl sedaj, bi si mislil, da je tvoje delo med mladimi fanti v New Yorku opravljeno. Mislim pa, da ima Bog zate večje načrte.«

»Kaj misliš?«

»Dobil sem občutek, David, da ti nikoli nisi želel videti samo tistih sedmih fantov, ampak tisoče fantov, ki so jim podobni.«

Počakal je malo, potem pa nadaljeval.

»Mislim na zbegane, prestrašene in osamljene newyorške fante, ki lahko prav tako končajo pri ubijanju za šalo, če jim ti ne boš pomagal. Čutim, David, da si moraš razširiti obzorje!«

Besede starega očeta so me navdihnile. Namesto da bi se oddaljeval od mesta, sem iznenada začutil željo iti čim prej nazaj in začeti z delom. Nekaj takega sem tudi omenil, toda stari oče se je samo nasmehnil. »To je lahko reči tu, ko sediš v topli kuhinji in se pogovarjaš s starim očetom. Toda preden začneš delati načrte, počakaj, da se srečaš z njimi. Polni bodo sovraštva in greha, hujši, kot si misliš. Čeprav so še otroci, že vedo, kaj je umor, ropanje, posilstvo. Kako boš ravnal z njimi, ko jih boš srečal?«

Nisem mu mogel pošteno odgovoriti.

»Dovoli, da ti sam odgovorim na postavljeno vprašanje, David. Namesto da bi gledal stvari, imej oči vedno uprte v jedro evangelija. Kaj bi rekel, da je jedro?«

Srečala sva se z očmi. »Svojega starega očeta sem slišal često govoriti o tej temi,« sem rekel, »zato bom odgovor vzel iz njegovih pridig. Jedro evangelija je spreobrnjenje. To pomeni, biti ponovno rojen.«

»To si povedal zelo dobro, David. Čakaj, da vidiš, kako Gospod dela. Takrat bo postal celo tvoj glas bolj prepričljiv. Toda to je teorija. Jedro Kristusovega sporočila je skrajno preprosto: srečanje z Bogom; resnično srečanje z njim pa pomeni spremembo.«

Mimogrede lahko omenim, da je stari oče postajal nemiren, kajti najin pogovor se je bližal koncu. Počasi je vstal s stola in šel proti vratom. Poznal sem njegov smisel za dramatiziranje, zato sem čutil, da bo sledil najvažnejši del najinega razgovora.

»David,« je rekel, ko je držal roke na vratih, »še vedno me skrbi, kako se boš srečal s surovim mestnim življenjem. Nisi ga vajen, zato ti lahko škoduje.«

Zdaj je začel pripovedovati zgodbo, za katero se mi je zdelo, da nima nobene zveze s tem najinim pogovorom. »Pred časom sem šel na sprehod v hribe in srečal ogromno kačo. Bila je velika, David, osem centimetrov debela in tri metre in pol dolga. Mirno je ležala na soncu. Kar ustrašil sem se in obstal. In glej, ko sem jo opazoval, sem videl čudež. Novo rojstvo. Videl sem, kako je odrivala svojo staro kožo in lezla naprej kot novo, zares čudovito stvarjenje.

Ko začneš svoje delo v tem mestu, fant, ne bodi tak, kakršen sem bil jaz, ki sem gledal na zunanost. Gospod ne gleda tako. On samo čaka vsakega posameznika, da

zapusti staro pot greha. Bog ga čaka in želi, da postane nov človek. Nikoli ne pozabi tega, kar sem ti povedal, David. Na newyorških ulicah boš gotovo videl kače, ki so potrebne levitve.«

6. poglavje

Ko sem šel naslednjič v New York, sem mislil drugače. Nisem želel pomagati samo sedmim fantom, ki so jim sodili zaradi umora. »Če moram delati,« sem si rekel, »želim spoznati svojo nalogo.«

Pred očmi sem imel predstavo, ki je bila kot na pol pozabljene sanje. Vedel sem samo to, da moram pomagati fantom, kakršni so Luis in njegovi prijatelji.

V tem času sem hotel izkoristiti vsako priložnost za stike z Luisovo družčino. Sodba je bila fantom izrečena. Štirje, med njimi Luis, so bili obsojeni na zaporno kazen, drugi trije pa izpuščeni. Enega od trojice izpuščenih so poslali v poseben dom, kjer bo pod stalnim psihiatričnim nadzorstvom, drugega (tako sem slišal) so starši izgnali iz mesta in tretji se je vrnil domov. Odločil sem se, da ga bom obiskal.

Ko sem prišel na njegov naslov na 125. ulici, sem opazil na vratih novo ime. Vseeno sem potrkal in bil nemalo začuden, ko je vrata odprla fantova mama. Spominjala se me je še od prej in zdelo se mi je, da se je razveselila obiska.

»Vstopite,« je rekla. »Vidite, da smo spremenili ime na vratih. Stalno so se zbirali jezni ljudje. Enkrat so celo napisali na vrata: »Izženite fanta iz mesta ali pa ga ubijte!«

V dnevni sobi njihovega štirisobnega stanovanja so bili naloženi časopisi prav visoko na stolu, kavču in na mizi. Vsi so opisovali dogodke iz razprave. »Ne morete si misliti, častiti Wilkerson, kaj pomeni vsak dan odpreti častnik in zagledati sliko svojega sina, ki mu sodijo zaradi umora. Večino teh časnikov so prinesli sosedje; nato so stali in se zgražali. Tudi mojemu možu so v službo prinašali časopise.«

Šla sva v kuhinjo, kjer je čudovito dišalo po španski jedi, in se pogovarjala o prihodnosti.

»Ali nameravate ostati tu?« sem vprašal.

»Mi bi se želeli preseliti, toda težko je zaradi moževe službe.«

»Toda vaš sin je tu v nevarnosti.«

»Da.«

»Ali bi ga pustili za nekaj časa k moji družini v Pennsylvanijo? Dobrodošel nam bo.«

»Ne,« je rekla uboga žena in obrnila meso v ponvi. »Ne. Ko bo prišel sin iz zapora, ga bomo poslali od tod, toda bo med svojimi ljudmi. Nihče ga ne bo več videl. Bo kakor človek, ki ga nikoli ni bilo.«

Ko sem čez pol ure zapuščal stanovanje, sem se pri vratih obrnil in videl ostanke napisa, ki mi ga je omenila. Z zeleno kredo je nekdo napisal in kljub poskusom brisanja se je še dalo prebrati »...ali pa ga ubijte!«

Tudi tokrat nisem mogel dobiti stika s fanti iz Luisove družčine. Lahko sem le predvideval, da ima to svoj pomen. Mogoče je bil skrit v zmedenih sanjah, ki so me preganjale. Vse se mi je zdelo tuje. Nepripravljen in celo brezvoljen, kakor sem bil, sem začel dopuščati možnost, da bom tukaj spoznal to, kar kvekerji imenujejo »izogibanje odgovornosti.«

»Gospod,« sem zopet rekel, ko sem zapuščal 125. ulico in se vračal k avtomobilu, »če imaš delo zame v tem kraju, me pouči, kaj naj delam.«

To je bil začetek mojega štirimesečnega raziskovanja newyorških ulic. V mesecih marcu, aprilu, maju in juniju 1958 sem šel v mesto vsak teden enkrat. Za to pot sem porabil svoj prosti dan. Vstal sem zelo zgodaj in se osem ur vozil, da sem prišel zgodaj popoldne v mesto. Vse do trde noči sem hodil po mestnih ulicah in se zgodaj zjutraj vračal domov.

To niso bila brezciljna raziskovanja. Nikoli nisem podvomil o tem, da imajo svoj namen, čeprav so bile okoliščine skrivnostne bolj kot kadarkoli prej. Nisem imel druge izbire, kot da se vračam teden za tednom v mesto, imam odprte oči in čakam, da born spoznal, kaj hoče Gospod.

Zelo dobro se spominjam prvega večera štirimesečnega raziskovanja. Preden sem šel, mi je Maria rekla, da je najbolj divji in krut predel v vsem New Yorku Bedford-Stuyvesant, del Brooklyna.

»Pridigar,« je rekla Maria. »Če želiš videti New York v najslabši luči, se zapelji čez Brooklyn Bridge in odpri oči.«

Ali sem res želel videti najrevnejši del New Yorka? Nisem bil prepričan. Vendar so iz takih okoliščin prišli sedmeri zlikovci, ki so bili obsojeni zaradi umora Michaela Farmerja. Če naj povzdignem svoje oči proti nebeškim višavam, kakor mi je rekel stari oče, bo vsekakor dobro, če najprej vidijo najbolj nizkotne prizore.

Tako sem se peljal vzdolž Broadwaya, mimo Time Squarea in Martiniquea, kjer sva z Milesom prenočila, vse do Brooklyn Bridge. Smer v Bedford-Stuyvesant mi je pokazal neki policaj. Prvič sem peljal v del mesta, za katerega pravijo, da je tu na kvadratnem kilometru letno več umorov kot kjerkoli na svetu. Nisem si mislil, ko sem počasi vozil po teh ulicah, da mi bodo nekoč tako prijateljsko domače kot ulice Philipsburga.

Bedford-Stuyvesant je bil nekoč kraj, kjer so imele svoje visoke, trinadstropne hiše z vrtovi premožne družine srednjega sloja. Zdaj je to črnski in portoriški geto. Tja sem zavil neko mrzlo marčevsko noč. Preden sem našel parkirni prostor, sem moral obkrožiti nekaj blokov. V tem kraju so bile ulice slabo očiščene in največ avtomobilov je bilo iamrznjenih v kolesnicah med umazanimi kupi snega. Skozi plundro in kupe snega sem moral zelo počasi. Hodil sem po ulicah in opazoval, poslušal in spoznaval življenje, kakršnega si človek, ki je prišel iz varnega doma v gorah, ni mogel predstavljati.

Na poledenelem pločniku je ležal pijanec. Ko sem se sklonil, da bi mu pomagal, me je preklel. Na vogalu ulice je stal policaj. Povedal sem mu, da leži na tleh bolan človek. Skomignil je z rameni in rekel, da bo oskrbel zanj. Ko sem šel naprej, sem se ozrl in videl, da še stoji na vogalu in maha s svojo palico. Dve dekleti, katerih senci sta padali na odprta vrata za njima, sta zaklicali: »Hej, veliki fant. Ali iščeš družbo?« Pri slaščičarni čez cesto je bila zbrana gruča mladoletnikov. Nosili so usnjene suknjiče s posebnimi znamenji na hrbtu. Nameraval sem jih ogovoriti, a sem se obotavljal. Ali me bodo poslušali ali se smejali in me nagnali?

Odločil sem se, da ta večer še ne bom prečkal ulice. Šel sem samo mimo barov, posod za smeti, cerkve, policijske postaje in ogromne hiše, ki je imela polomnjena okna in razbite luči. Zraven je v snegu ležal napis: »Ne hodi po travi!«

Ko sem se vračal k avtomobilu, se mi je zdelo, da sem slišal tri zaporedne strele. Mislim sem, da nisem dobro slišal, kajti nihče na cesti ni bil presenečen ali prestrašen. V minuti je pridrvel mimo policijski avto z odprto sireno, zavil v ulico in prižgal rdeče luči. Samo šest ljudi se je ustavilo in opazovalo, kako so iz hiše prinesli moža, ki mu je roka ležala negibno in je iz nje kapljala kri. V Bedford-Stuyvesantu se mora slišati kaj več kot samo

streli, da se zberejo ljudje.

Ko sem se vrnil k avtomobilu, sem čez okno obesil staro srajco, kar je pomenilo, da je nekdo notri. Nato sem legel in se pokrili z odejo, ki je bila na sedežu. Končno sem zaspal.

Danes si kaj takega ne bi upal storiti. Zdaj bolje poznam položaj. Nevarnost ne preži toliko od odraslih nepridipravov in mladoletnikov, kot od »malih ljudi.« To so osem, devet ali deset let stari mulci, ki so na robu mladostniških tolpe. Zares so nevarni, ker so nasilni zaradi nasilja samega. Nosijo nože in puške svojih starejših vzornikov in mislijo, da so videti bolj možati, če jih uporabljajo. Danes bi se bal teh malih ljudi, če bi moral spati na cesti v avtomobilu.

Zjutraj sem vstal živ in zdrav. Ali me je obvarovala moja nedolžnost? Ali pa so bile to besede iz 91. psalma, ki sem jih pred spanjem stalno ponavljal?

Psalm 91, 9-13

»Zares, ti, Gospod, si moje zatočišče,
Najvišjega si postavil za svoje prebivališče;
ne bo te zadela nesreča,
udarec se ne bo približal tvojemu šotoru.
Zakaj svojim angelom bo zate zapovedal,
naj te varujejo na vseh tvojih potih.
Na rokah te bodo nosili,
da z nogo ne zadeneš ob kamen.
Čez leva in gada boš stopal,
poteptal boš mladega leva in morsko pošast. «

V svojem štirimesečnem raziskovanju mesta sem počasi spoznaval ulice. Pri tem sta mi pomagala Maria in Angelo. Z Angelom sem bil stalno povezan vse od takrat, ko sva se prvič srečala na stopnicah hiše, kjer je stanoval Luis Alvarez.

»Angelo,« sem mu rekel nekega dne, ko sva šla skupaj po Harlemski cesti, »kaj misliš, da je največja težava fantov v tem mestu?«

»Osamljenost,« je hitro odgovoril.

To je bil zares čuden odgovor: osamljenost v osem milijonskem vlemestu. Angelo mi je razložil, da prihaja občutek osamljenosti od tega, ker jih nihče ne ljubi. Vsi člani najhujših tolpe so v bistvu zelo osamljeni. Kolikor bolj sem spoznaval New York, toliko bolj sem bil prepričan, da je Angelo govoril resnico.

Resnične predstave o tem, kaj so pravzaprav te skupine, nisem imel vse dotlej, dokler nisem začel osebno reševati njihovih težav. Tudi ko sem jaz odraščal v Pittsburgu, smo imeli fantje svoje skupine. Po končanem pouku smo se zbirali in gradili svoj klubski prostor. Kaj smo delali v teh skupinah, je bilo povsem odvisno od starosti in zanimanja. Navadno smo se pogovarjali o dekletih, avtomobilih, športu in starših. Zdi se mi, da je pomembno za otroke ravno to, da v posebnih skupinah odkrivajo svet odraslih brez njih.

V New Yorku obstajajo razne socialne skupine mladih in take, ki so vedno povezane z nasiljem. Fantje iz neke tolpe so se dva meseca pripravljali za boj. V drugem primeru so dečki popoldne ob dveh še stali na ulici in pili pokalico, ob štirih pa je bil eden mrtev, dva pa v holnišnici. Razdivjala se je bila vojna med dvema nasprotnima tolpama in

konec je bil krvav.

Odkril sem, da je v mestu tudi nekaj speciliziranih skupin. Poleg socialnih in vojskujočih se tolp so tudi homoseksualne, lesbiške in sadistične družbe. Ko sem se osebno spoznal z mnogimi fanti, so mi pripovedovali o divjih zabavah, ki so jih organizirali po končanem šolskem pouku v praznih stanovanjih. Včasih se je zbrala skupina dečkov in trgala tačke s telesa žive mačke. Nekateri so se zbirali samo zaradi spolnosti. Povedali so mi, da so se često zbirali v pustem delu parka. Dva sta na tleh spolno občevala, drugi pa so v krogu okoli njiju medsebojno masturbirali.

Tako življenje mladostnikov je spodbujala poplava pornografije. Nekateri so mi pokazali take slike; vzeli so jih iz skritih žepov na silknjičih. To niso bile slike deklic, ki jih prodajajo na vsakem vogalu, ampak risbe in fotografije nenaravnih občevanj med fanti in dekleti ter z živalmi. Sami otroci so mi povedali, da marsikatero popoldne preživijo v svojih kletnih prostorih pri takih dejanjih, kot jih prikazujejo slike.

+ + +

Mladostniki se kruto bojujejo, so moralno pokvarjeni in nenravni, eno zlo pa je hujše od vseh drugih: uživanje mamil.

Kmalu sem na lastne oči videl, kako trgovci z marihuano hodijo po šolskih dvoriščih. Bili so nasilni in napadalni. Javno in brez strahu so govorili o svoji trgovini in mi rekli, da bi moral sam pokaditi pipo, če želim vedeti, kaj je to. Enemu sem pokazal sliko iz časopisa, kjer se je neki deček zvijal od krčev v bolniški postelji, toda ta se je zasmejal.

»Ne maraj zato,« je rekel. »Ta deček je jemal heroin. Malo marihuane ti sploh ne bo škodilo. To se niti ne razlikuje mnogo od cigarete. Boš eno?«

Da ti ne škoduje? Od marihuane res ne postaneš odvisen, toda vodi k uživanju heroina, ki je med najstrašnejšimi drogami, kar jih ljudje poznajo. Samo enkrat je v mojem raziskovanju prišlo do »panike,« kakor imenujemo uživalci mamil krizo. Nastala je zaradi pomanjkanja mamil, ker so pozaprli glavne prekupčevalce. V tem času sem raziskoval Bredford-Stuyvesant. Ko sem šel po ulici, sem zaslišal visok, piskajoč stok. Nihče mu ni posvetil niti najmanjše pozornosti. Stokanje se je nadaljevalo.

»Slišati je, kot da ima nekdo bolečine,« sem rekel ženski, ki je slonela na oknu prvega nadstropja hiše, iz katerega se je zaslišal stok, in počivala. Dvignila je glavo, za trenutek prisluhnila in stresla z rameni. »V tretjem nadstropju,« je rekla. »To je strašno. Komaj dvajset let ima. Navadil se je rednega uživanja heroina, zdaj pa nima doze.«

»Ali ga poznate?«

»Od rojstva.«

Ali mu ne moremo z ničimer pomagati?«

»S čim na primer? Samo smrt mu lahko pomaga v tem stanju.«

»Ali ga ne moremo peljati v bolnišnico?«

Ženska je nemo zrla vame. »Gospod,« je čez čas rekla, »vi ste tu novinec, mar ne?«

»Da.«

»Poskusite peljati mladega uživalca mamil v eno izmed bolnišnic, pa boste videli.«

Kolikokrat sem v naslednjih mesecih slišal iste besede! V celem New Yorku samo v Riverside Hospitalu lahko mladi uživalci mamil dobijo pomoč. Ta bolnišnica je prenapolnjena, zato je treba dolgo čakati, da prideš na vrsto za sprejem. Če narkoman ne more dobiti pomoči v bolnišnici Riverside, lahko poskusi v edini drugi bolnišnici v

Združenih državah, ki pomaga tudi mladim nesrečnikom iz New Yorka: to je odbijajoč zvezni inštitut v Lexingtonu v Kentuckyu, ki zdravi uživalce mamil.

+ + +

Bojevanje, seks, uživanje mamil članov mladostniških tolpa: so bili to zunanji znaki globlje notranje potrebe zaradi osamljenosti. Hoteli so potrditev v življenju. Najbolj žalostna stvar, ki sem jo med njimi odkril, je bila nizka raven njihovih želja. Poslušal sem, kako so mi nekateri opisovali svoja upanja.

Upanja? Ali lahko imenuješ upanje, če je cilj dečka, da dobi nov klobuk z ozkim krajcem? Klobuk je tem dečkom cilj. Velikokrat sem videl na ulici od mraza trepetajočega fanta brez plašča, toda na glavi je imel alpine klobuk z zataknjenim izletniškim peresom, ki je bil vreden petindvajset dolarjev.

Radi bi šli tudi na izlet. Na primer čez Brooklyn Bridge na Manhattan. To bi bilo doživetje! Mogoče se jim bo želja nekega dne izpolnila. Ti fantje so tako zelo osamljeni v svojem malem svetu. Mnogo mladih ljudi, ki sem jih srečal v Brooklynu, še ni bilo nikoli onkraj mostu, ker so ve bali sovražnih skupin na Manhattanu in v Bronxu.

Tako sem postopoma spoznaval njihovo življenje. Izhajalo je iz osamljenosti, ki se je kazala posredno v bojih družčin, spolnem neredu, uživanju mamil in se je končala v prezgodnjem in zapuščenem grobu. Da bi se prepričal o resničnosti svojih dognanj, sem obiskal policijske postaje, se pogovarjal s socialnimi delavci in policijskimi dežurnimi službami. Veliko časa sem prebil v knjižnici. Potem ko sem spoznal težave newyorških najstnikov, sem bil tako zmeden, da sem nameraval opustiti nadaljnje delo. In ravno v tem trenutku je spet deloval Sveti duh.

Tokrat mi ni prišel na pomoč s kakim izrednim dogodkom. Samo misel in je dal. Razjasnil mi je, kaj je moja naloga.

Peljal sem se nazaj v Philipsburg. Iznenada sem se vprašal: »Kaj bi bilo, če bi mi nekdo rekel, naj si nekaj zaželim za te fante? Kaj bi bilo zanje najbolje?

Poznal sem odgovor: da bi lahko začeli novo življenje. Še več, da bi bili v času odraščanja obkroženi z ljubeznijo namesto s sovraštvom in strahom.

To je bilo seveda nemogoče. Kako bi lahko ljudje izbrisali iz sebe vse, kar so doživeli? Kje bi bilo to uresničljivo? »Ali si mi te želje položil v srce ti, Gospod? Ali je to samo moja domišljija?«

Mladostniki bi morali začeti novo življenje in obkrožati bi jih morala ljubezen.

Ta misel mi je prišla tako jasno kot prvo naročilo, naj grem v New York. V duhu sem videl hišo, kjer bi lahko dobili zavetišče. Zares prijetna hiša samo zanje, kjer bi bili dobrodošli in ljubljani. V tej hiši bi lahko živeli, kadarkoli bi se jim zahotelo. Vrata bi bila vedno odklenjena. Vedno bi bilo na voljo dovolj postelj, tudi oblek in velika, dobro založena kuhinja.

»O, Gospod,« sem rekel glasno, »kakšne čudovite sanje so to. Toda za to bi se moral zgoditi čudež, vrsta čudežev, kakršnih še nikoli nisem videl.«

7. poglavje

Naslednji teden sem šel v New York malce prestrašen. Zmeden sem bil zaradi novih zamisli, čutil pa sem tudi negotovost. Kolikor bolj sem spoznaval sovražnikovo naravo v velikem mestu, toliko bolj sem čutil pomanjkljivo usposobljenost za to delo.

Sovražnik je uporabil socialne okoliščine v New Yorku za nastanek zloglasnih četrti, kjer so živeli osamljeni in ljubezni lačni mladostniki. Ponujal jim je varnost in svobodo, srečo in povračilo. Svoje obljube je imenoval z nedolžnimi imeni: klubi (ne morilske drhali), posoda (ne mamila), skakajoče ribice (ne jezne, nezadovoljujoče seksualne dogodivščine), zvijanje (ne obupne borbe do smrti). Njihove žrtve so bile zelo zaprte vase, okoli sebe so imele zaščitno steno trdosti; celo ponosni so bili na svojo krutost. Nasproti sovražnikovi moči sem spoznaval svojo lastno slabost. Nobenega izmed potrebnih orožij nisem imel. Ne izkušenj, ne denarja, ne organizacije, ki bi me podpirala. Bal sem se boja.

Nenadoma sem se spomnil dneva, ko sem pričakoval boj, in sem se ga bal. To se je zgodilo pred mnogimi leti, ko sem bil še deček in smo se šele preselili v Pittsburg.

Ko sem odraščal, nisem dobil nikjer nobene nagrade. Bil sem precej slaboten in celo bolj koščten kot sedaj. Že samo ob misli, da bi se moral s kom tepsti, sem se stresel.

Kar smešno je bilo, da se mi vso srednjo šolo ni bilo treba nikoli tepsti, ker sem užival ugled zelo žilavega fanta. Do tega je prišlo na prav poseben način. Bolj ko premišlujem o tem, bolj se mi dozdeva, da ima prav zdaj velik pomen zame.

V šoli je bil fant, ki se je imenoval Chuck in je bil pravi ustrahovalec. Ko smo prišli v Pittsburg, sem najprej slišal o njem. Še preden smo raztovorili prtljago, sem zvedel, da zelo rad premlati fante, ki so se pravkar priselili. Rekli so mi, naj bom posebno pazljiv, ker je zelo grob prav do pridigarjevih otrok.

Tako sem se Chucka bal, preden sem ga sploh videl. Kaj naj storim, ko se bova srečala? To sem vprašal Boga in kmalu je prišel jasen odgovor: »Ne s silo in ne z močjo, temveč z mojim duhom.« Vedel sem, da so to svetopisemske besede. Takoj sem se šel prepričati, če imam prav: Zaharija 4,6 - da, to je bilo; tedaj sem jih vzel za svoje geslo. Odločil sem se, da se bom ob srečanju s Chuckom skliceval na to obljubo; Bog mi bo dal sveti pogum, ki bo enakovreden vsakemu nasilju.

Kaj kmalu sem imel priliko preizkusiti svojo teorijo. Nekega spomladanskega dne sem se vračal iz šole. Spominjam se, da sem imel novo obleko in škoda bi jo bilo raztrgati v uličnih praskah.

Nenadoma sem pred seboj zagledal fanta, ki mi je prihajal naproti. Takoj sem vedel, da mora biti to Chuck. Ošabno je stopal po drugi strani ceste. Ko me je zagledal, je prečkal cesto in se postavil predme kot jezen, puhajoč bik. Chuck je bil ogromen fant. Gotovo je tehtal petindvajset kilogramov več kot jaz in pred menoj je stal kot stolp, tako da sem moral pogledati gor, če sem ga hotel videti v oči. Grozeče mi je stopil na pot, razkoračil noge in uprl roke v bok.

»'Ti si pridigarjev poba!«

To ni bilo vprašanje, ampak izzivanje. V tem trenutku je izpuhtelo upanje na sveti pogum. Bil sem trd od strahu.

»Ne s silo in ne z močjo, temveč z mojim duhom. «Ne s silo in ne z močjo, temveč z mojim duhom, govori Gospod nad vojskami.« V sebi sem znova in znova ponavljal ta

stavek in s tem dal Chucku možnost, da je izražal svoje mnenje o meni. Najprej se je spotaknil ob to, kako neumen sem bil videti v svoji novi obleki. Nato je ugotovil, da sem slaboten. Potem je izustil še nekaj splošnega o pridigarjevih otrocih. »...z mojim duhom, pravi Gospod.« Še vedno nisem spregovoril, toda v meni se je začelo dogajati nekaj čudnega. Čutil sem, da je strah izginjal, na njegovo mesto pa je prihajalo zaupanje in radost. Pogledal sem Chucka in se zasmejal.

Chuck je postajal vse bolj besen. Izzval me je na boj in obraz mu je zalivala rdečica. Še vedno sem se smejal.

Chuck me je začel obkrožati s stisnjenimi pestmi in se mi začel približevati. Videl je, da se ga ta mali paglavec iz neznanega vzroka ne boji. Tudi jaz sem krožil okoli njega, ne da bi odvrnil oči, in se smejal. Končno me je Chuck zadel. To je bil slab, omahujoč udarec, ki me ni zbolel. Na srečo sem ujel ravnotežje in nisem padel. Potihem sem se sam pri sebi smejal.

Prenehal je krožiti okrog mene. Spustil je pesti, se obrnil in šel dalje po cesti.

Naslednjega dne sem v šoli slišal govoriti, kako sem pretepel največjega tirana v mestu. Chuck je vsem pripovedoval o tem. Rekel je, da sem bil najbolj žilav fant, s katerim se je tepel. Bržčas je veliko govoril, kajti od takrat sem užival veliko spoštovanje vse šole. Mogoče bi moral fantom povedati resnico, toda nisem je. S tem sem bil nekako zavarovan, kar mi je prišlo prav, ker sem sovražil pretepe.

+ + +

Spoznal sem, da je ta spomin zelo pomemben. Ali se ne soočam s podobno težavo: z mnogo večjim in močnejšim sovražnikom? Morda je bil v moji slabotnosti nenavaden paradoks. Morda je bila ravno v tej slabosti moč: popolnoma sem se namreč zavedal, da nisem odvisen samo od sebe. Nisem se mogel nasloniti ne na denar ne na poznanstva z ljudmi na visokih položajih ne s sociološko izobrazbo, kar bi mi v tem primeru pomagalo, ker vsega tega nisem imel. Če so to bile moje sanje o novem življenju in primernem okolju za te fante in dekleta resnične, potem je mogoče Bog nalašč izbral tako slabotno osebo, kakršna sem bil jaz, ravno zato, da bi bilo vse odvisno samo od njega. »Ne s silo in ne z močjo, temveč z mojim duhom, pravi Gospod nad vojskami.«

Odločil sem se, da bom naredil prvi korak do uresničitve zamisli. Najprej sem potreboval odgovor na vprašanje, ali imam sploh pravico pričakovati kaj takega. Ali je pravzaprav mogoče newyorškim najstnikom in narkomanom korenito spremeniti življenje, kakor sem sanjal. Spomnil sem se, kako je stari oče trdil, da je bistvo evangelija velika sprememba. Na pamet sem znal svetopisemski odlomek, ki je govoril o tem.

»Jezus mu je odgovoril: 'Resnično, resnično ti povem: če se kdo ne rodi od zgoraj, ne more videti Božjega kraljestva.' Nikodem je vprašal: 'Kako se more človek roditi, če je star? Mar more vdružit v telo svoje matere in se roditi?' Jezus mu je odgovoril: 'Resnično, resnično, povem ti: Če se kdo ne rodi iz vode in Duha, ne more priti v Božje kraljestvo. Kar je rojeno iz mesa, je meso, in kar pa je rojeno iz Duha, je duh.'«

Če bi se ti fantje popolnoma spremenili, bi moralo priti do spremembe najprej v njihovih srcih. Vedel sem, da tega nikakor ne bom mogel storiti: to mora biti delo Svetega Duha. Toda nedvomno se lahko predam Bogu, da bo po meni dosegel te fante.

Moral sem odkriti pravi način. Do zdaj sem samo hodil po mestu in poslušal, zdaj pa moram začeti delati. Govoriti bi bil moral in zaupati Svetemu Duhu, da bo storil to, česar jaz ne moram. Začel sem poizvedovati, katere tolpe v New Yorku so najhujše. Največkrat sem slišal za Chaplaine in Mau-Maue. Oboji so bili v Fort Greenu v Broklynu.

+ + +

Ti dve tolpi sta delovali na ozemlju z največ stanovanji na svetu: Fort Greene Projects. V ogromnih stolpnih živi več kot trideset tisoč ljudi. Večina izmed njih so črnci in Portoričani; veliko jih dobiva podporo.

Chaplaine so črni fantje, Mau-Maui pa Španci. Ti dve tolpi se med seboj no bojujeta, a se družno upirata tistim iz drugih območji, ki bi rade zavzele njuno. Tokrat so ravno napovedale vojno policiji.

Fantje so napadali zelo izvirno. Policiste so pričakali na strehi s polnimi vrečkami peska. Ker še niso bili izurjeni, so navadno zgrešili, vendar pa so bili vse boljši. Za povračilo je policija ob najmanjšem izzivanju izdatno uporabljala gumijevke in prepovedala zbiranje več kot treh fantov.

Odločil sem se, da bom tukaj preizkusil delovanje Svetega Duha; primernejšega kraja ne bi mogel najti. Nekega petka zgodaj zjutraj sem vzel s seboj prijatelja, trobentača Jimmyja Stahla. Vozila sva se čez Brooklyn Bridge med ogromne zidove v stekleno džunglo, ki se je imenovala Fort Green Housing Project. Parkirala sva blizu šole na Edward Street in začela svoj poizkus.

»Stopi k svetilki,« sem rekel Jimmyju, »in začni igrati. Če se bodo ljudje zbirali, bom jaz stopil na podstavek in jim govoril.«

»Kaj naj zaigram?«

»Ali bi mogoče 'Naprej, krščanski vojak'?«

Tako je začel Jimmy igrati 'Naprej.' Velikokrat jo je ponovil. Zaigral je živahno in glasno. Okna so se odpirala in radovedne glave so pogledovale skozi. Iz blokov so se začeli usipati otroci. Glasba jih je navduševala in stalno so spraševali:

»Ali prihaja cirkus, gospod? Ali bomo imeli parado?«

Jimmyju sem rekel, naj igra naprej.

Nato so začeli prihajati fantje in dekleta. Zdelo se je, da so vsi v uniformah. Nekateri so nosili krasne rdeče sukniče s črnimi rokavi in s črkami MM na hrbtu. Drugi so nosili tesno oprijemajoče se hlače, svetle srajce in koničaste čevlje z debelimi podplati. Skoraj vsak od njih je nosil visok klobuk alpine z ozkimi krajci in sončna očala.

»O, Gospod,« sem rekel pri sebi, »vsi ti mladi ljudje želijo najti nekaj lepega. Vsi želijo pripadati nečemu velikemu. Nobeden noče biti sam.«

Ko je Jimmy igral svojo skladbo že petnajstič ali dvajsetič, se je zbralo okrog sto fantov in deklet. Prerivali so se sem in tja in kričali ter oponašali mačje mijavkanje.

Povzpел sem se na podstavek svetilke in začel govoriti. Vpitje je naraščalo. Nisem vedel, kaj naj storim. Jimmy je zmajeval z glavo. »Ne morejo te slišati,« sem razbral z njegovih ustnic.

V tistem trenutku sem spet izgubil priložnost. Vpitje se je nenadoma poleglo. Čez njihove glave sem videl policijski avto, ki je pripeljal izza 48. ovinka. Policaji so izstopili in si začeli z gumijevkami utirati pot skozi množico.

»Hej, fante, prenehaj! Takoj z nami!«

Mladina je naredila policaju pot, toda za njim so se spet strnili v obroč. »Dol s podstavka!« mi je ukazal policaj. Ko sem ga začudeno gledal, mi je rekel: »Kaj počneš, ali misliš narediti vstajo?«

»Pridigam.«

»Tu ne moreš pridigati. Že brez javnih scen imamo v tem predelu dosti težav.«

Zdaj so stopili v akcijo fantje in dekleta. Kričali so, da mi policaji ne smejo prepovedati pridiganja. Rekli so, da je to proti ustavi. Policaji se niso strinjali z njimi. Preden sva se z Jimmyjem zavedla, so naju grobo porivali skozi množico proti policijskemu avtomobilu. Na policijski postaji sem začel temo, ki so jo bili uporabili mladostniki. »Dovolite, da nekaj vprašam,« sem rekel. »Ali smem kot državljani govoriti na javnem mestu?«

»Lahko,« je pristal policaj, »če govorite pod državno zastavo.«

Čez pol ure je začel Jimmy ponovno igrati pesem »Naprej.« Tokrat je tokrat nad nama plapolala državna zastava, ki nama jo je posodil dobrodušni ravnatelj bližnje šole. Za pridiganje sem imel pripravljen stol izpred klavirja, da ne bi stal na podstavku svetilke. Jimmy je igral proti severu in jugu, vzhodu in zahodu. Okna so se ponovno odpirala in otroci so se usipali na ulico. Čez nekaj minut je bila okrog naju zopet vriskajoča in mijavkajoča množica. Drugače od prej sva bila midva zdaj junaka, ker se naju je ponovno dotaknila roka pravice.

Najina nova popularnost ni izboljšala vedenja občinstva. Stal sem na stolu in spet skušal prevpiti trušč. »Jaz sem podeželski pridigar,« sem jim govoril »tristo milj od tod in imam sporočilo za vas.«

Nihče ni poslušal. Tik pred menoj sta se fant in dekle ljubkovala, kar je (pri drugih povzročalo cviljenje in ploskanje. Nekateri so ju začeli posnemati, cigarete so jim postrani visele iz ust in telesa so jim drhtela od razburjenja. Za pridiganje je bil to neprimeren kraj.

V obupu sem sklonil glavo.

»Gospod,« sem molil, »niti njihove pozornosti ne morem pritegniti. Če hočeš delati tukaj, te prosim, da storiš tudi to.«

Že med molitvijo se je začelo spreminjati.

Najprej so utihnili manjši otroci. Ko sem odprl oči, sem opazil starejše dečke, ki so prej viseli čez šolsko ograjo in kadili, da so vzravnani, brez klobukov na glavi in stojijo z rahlo sklonjenimi glavami. Nenadna tišina me je tako presenetila, da nisem našel besed.

Ko sem končno začel govoriti, sem izbral Jan 3,16 in začel:

»Bog je namreč svet tako vzljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak bi imel večno življenje.« Povedal sem jim, da jih Bog ljubi ravno take, kakršni so. On ve, kaj so. Pozna njihovo jezo in sovraštvo. On ve, da so nekateri izmed njih celo morilci. Toda Bog ve tudi to, kaj bodo postali, in ne samo, kaj so bili. Samo to sem jim povedal. Končal sem.

Nad ulico je zavladala težka, moreča tišina. Slišal sem, kako je v lahnem vetriču plapolala zastava. Fantom in dekletom sem povedal, da bom molil, naj se zgodi čudež, da bi se vsakemu izmed njih v naslednjem trenutku življenje popolnoma spremenilo.

Ponovno sem sklonil glavo in molil; da bi Sveti Duh opravil svoje delo. Dvignil sem glavo. Nihče se ni zganil. Vprašal sem, če bi se kdo izmed njih želel osebno pogovoriti. Nihče ni odgovoril. Bil sem v težkem položaju. Hotel sem preizkusiti, kam me bo vodil Sveti Duh, pa se mi je zdelo, da nikamor.

Nenadoma sem zaslišal samega sebe govoriti, ne da bi mislil na to ali se pripravlj al:

»Prav. Slišal sem, da imate tudi v Fort Greenu dve zelo divji tolpi. Rad bi govoril s predsednikoma in podpredsednikoma. Če sta tako velika in močna, bosta brez dvoma prišla naprej in se rokovala s pridigarjem.«

Še danes ne vem, zakaj sem moral to reči. Toda ko sem se ozrl nazaj, sem videl, da je bilo to najboljšo, kar sem sploh lahko rekel. Skoraj minuto se ni nihče ganil. Tedaj je iz ozadja nekdo zaklical:

»Kaj je s teboj, Buckboard? Ali se bojiš?«

Močan mlad črncetec je šel od nekod zadaj počasi naprej. Pridružil se mu je še eden. Ta je nesel s seboj palico, oba pa sta imela sončna očala. Na poti sta pobrala še dvojico in tako so se štirje postavili pred stol.

Veliki je stopil nekaj centimetrov naprej.

»Osmukaj mi malo kože, pridigar,« je rekel. »Jaz sem Buckboard, predsednik Chaplainov.«

Nisem še dobro razumel newyorškega žargona, in ko je iztegnil roko, sem jo skušal stresti. »Kar osmukaj jo, pridigar,« je rekel in me prijel za zapestje. Skoraj minuto je stal in me radovedno opazoval. »Ti si kar v redu, pridigar. Prevezel si me.«

Buckboard me je nato predstavil podpredsedniku Stagecoachu in dvema generaloma.

Kaj naj zdaj storim? Neodločno sem poklical Jimmyja in z vsemi štirimi fanti sva šla na nekaj metrov stran od množice. Stagecoach je stalno ponavljal, da je sporočilo »prijelo.«

»Veš, Davie,« je rekel, »sem prihaja majhna stara gospa s črno čepico in košarico sladkarij. Vedno prepričuje fante, naj nehajo z lumparijami. Je kar v redu, toda nikoli se ji ne posreči.«

Fantom sem rekel, da jih nisem ganil jaz, ampak Sveti Duh. Ko sem jih gledal naravnost v oči, sem jim povedal, da On skuša izničiti njihov napuh in objestnost, pa tudi njihovo samozadovoljnost. To vse je samo oklep, ki zakriva vas same resnične, prestrašene in osamljene. Sveti Duh želi predreti ta oklep in vam pomagati, da bi začeli novo življenje.«

»Človek, povej nam, kaj naj storimo?«

Pogledal sem Jimmyja, toda njegov izraz mi ni pomagal. V cerkvi bi fante poklical naprej, kjer bi pokleknili pred prižnico. Toda kako naj kaj takega zahtevam na ulici, pred očmi prijateljev?

Mogoče je bil potreben ravno tak pogumen korak. Sprememba, ki smo jo prosili za njihova življenja, je morala biti učinkovita; zakaj potem tudi simbol ne bi bil učinkovit?

»Kaj naj storite?« sem rekel. »Zakaj ne bi kar tukaj na cesti pokleknili in prosili Svetega Duha, naj spremeni vaša življenja, da bi postali novi ljudje? 'Novo stvarjenje v Kristusu, 'kakor jih imenuje Sveto pismo. To se tudi vam lahko zgodi.«

Nastal je dolg premor. Šele sedaj sem se zavedel prisotnosti množice, ki je čakala in bila zelo mirna, da bi videla, kaj se godi. Končno je stagecoach rekel s čudnim hripavim glasom:

»Buckboard? Ali boš? Če boš ti, bom tudi jaz.«

Pred mojimi začudenimi očmi sta se voditelja skupine, katere so se v New Yorku najbolj bali, počasi spustila na kolena. Poveljnika vojske sta jim sledila. Odložili so klobuke in jih častljivo držali pred seboj. Dva izmed njih sta prej kadila, zdaj pa sta vzela cigareti iz ust in jih odvrгла, tleli sta, ko sem jaz molil.

Gospod Jezus,« sem rekel, »tu so štirje tvoji otroci, ki delajo nekaj zelo tržkega. Tu

pred vsemi klečijo in Te prosijo, da bi prišel v njihova srca in jih spremenil. Želijo, da bi jim odvzel sovraštvo, bojevanje in osamljenost. Prvič v svojem življenju bi radi vedeli, da jih nekdo ljubi. To Te prosijo, Gospod, in Ti jih ne boš razočaral. Amen.«

Buckboard in Stagecoach sta vstala. Za njima tudi poveljnika vojske. Niso dvignili svojih glav. Domneval sem, da želijo biti nekaj časa sami in potem poiskati cerkev. Tiho so se fantje obrnili in šli skozi množico. Nekdo je za njimi zaklical:

»Hej, Buckboard! Kako je, ko sprejmeš vero?«

Buckboard jim je zapretil, naj umolknejo, in niso ga več dražili. Mislim, da še ni bil dovolj močan v veri, da bi brez sile prenesel zasmehovanje svojih tovarišev.

Z Jimmyjem sva zapuščala Fort Green skoraj omamljena. Res nisva pričakovala takega Božjega odgovora. Buckboard, Stagecoach in dva poveljnika vojske so na ulici pokleknili: to je bilo preveč, da bi verjel. Na odgovor voditeljev družine Mau-Mau sva bila bolje pripravljena. Tudi oni so bili med množico in so opazovali spremembo v Buckboardu in Stagecoachu z mešanico zaničevanja in očaranosti. Ko so Chaplaini odšli, jih je začela množica klicati.

»Israel! Nicky! Vidva sta na vrsti! Pridita naprej, črnci se niso bali. Ali se bojita?« Taki vzkliki so ju silili naprej.

Israel, predsednik družine, je bil prijeten fant, iztegnil je roko in se rokoval kot gentleman.

Nicky je bil nekaj drugega. Ko sem ga gledal, se mi je zdelo, da tako trdega obraza še nisem videl.

»Pozdravljen, Nicky,« sem rekel.

Pustil me je stati z iztegnjeno roko. Niti pogledal me ni. Nemo je strmel v cigareto in nervozno izpuščal oblačke dima iz kotička ust.

»Pojdi k vragu, pridigar,« je rekel. Imel je zategnjen način govorjenja in nekatere zloge je izgovarjal jecljaje.

»Ti me ne maraš, Nicky,« sem rekel, »toda jaz čutim drugače do tebe. Ljubim te.« Stopil sem korak bliže k njemu.

»Če se mi boš približal,« je rekel z grozečim glasom, »te bom ubil.«

»To lahko storiš,« sem se strinjal. »Lahko me ubiješ, razkosaš v tisoč delov in jih vse razstaviš po ulici in vsak del te bo ljubil.« Ko sem to rekel, sem si zraven mislil: tudi to ti ne bi niti malo koristilo. Tebi ne, Nicky, kajti na zemlji ni ljubezni, ki bi te ganila.

Preden sva zapustila Brooklyn, sva seznanila Buckboarda in Stagecoacha s krajevnim pridigarjem, ki bo skrbel za njuno duhovno rast. »Toda mislim,« sem rekel Jimmyju, »da jih bo od časa do časa dobro obiskati.« Če sem popolnoma pošten, moram priznati, da se nisva mogla znebiti misli, da so naju fantje naplahtali. Toda ko sem po vrnitvi domov pripovedoval o tem Gwen, me je grajala.

»David Wilkerson,« je rekla, »ali ne vidiš, da si prejel ravno to, za kar si prosil?«

Svetega Duha si prosil za čudež in zdaj, ko se je zgodil, ga hočeš zanikati. Ljudje, ki ne verujejo v čudeže, naj tudi ne prosijo zanje.«

8. poglavje

Zdelo se mi je, da je za menoj prva stopnica na poti k uresničitvi mojih sanj. Dobil sem toliko upanja, da ga skoraj nisem mogel prenesti. Drznil sem si celo upati, da bom nekega dne lahko videl Luisa. Od Angela sem zvedel, da ga nameravajo premestiti v zapor Elmira v New Yorku.

»Ali misliš, da bi ga lahko videl?« sem vprašal.

»Ni upanja, David. Obiti moraš precej posrednikov, ki te ne bodo pustili k njemu, ko bodo zvedeli, da si pridigar, ki je bil na razpravi.«

Vseeno sem želel. Ko sem pridigal v bližini zapora Elmira, sem se pozanimal, kako bi lahko videl fanta. Povedali so mi, naj napišem prošnjo, opišem sorodstvo z zapornikom in zakaj ga želim videti. Prošnjo bodo potem upoštevali. Tako je bilo: povedati jim moram resnico in potem me ne bodo pustili noter. Slišal sem, da so ravno tistega dne pripeljali nove fante v ta zapor. Šel sem na postajo in čakal. Ko je vlak prispel, je prišla iz njega skupina približno dvajsetih fantov. Preletel sem vse obraze, toda Luisa ni bilo med njimi.

»Ali poznaš Luisa Alvareza?« sem vprašal in se sklonil k enemu od njih, ki mi je še odgovoril z »ne,« preden naju je stražnik nadrl.

»Dobro,« sem si rekel, ko sem bil na poti nazaj v Philipsburg, »izgleda, kot da jih ne bom videl. Mogoče jih ne bom nikoli. Gospod, daj mi milost, da bom sprejel to, če je Tvoja volja.«

+ + +

Toda, če je Sveti Duh imel še vedno ta vrata zaprta, je odprl druga. Nekega toplega večera v zgodnji pomladi leta 1958 sem šel po hrupni ulici Španskega Harlema, ko sem zaslišal petje. Presenečen sem bil, ko sem spoznal duhovno pesem, čeprav v španskem jeziku. V bližini ni bilo cerkve; glasba je prihajala z okna ene izmed hiš, mimo katerih sem šel.

»Kdo to poje?« sem vprašal mladega moža, ki je sedel na pokrovu avtomobila in kadil.

Fant je prisluhnil, kot bi bila glasba del uličnega hrupa, ki ga sploh ni več slišal.

»Neka cerkev mora biti,« je odgovoril in pokazal s palcem proti vratom.

»Zgoraj, drugo nadstropje.«

Šel sem po stopnicah in potrkal na vrata. Počasi so se odprla in ko me je luč osvetlila, je ženska med vrati zavpila. V presenečenju je vrata skoraj zaprla, se obrnila in zaklicala nekaj v španščini. Kmalu se je pri vratih nagnetlo mnogo nasmejanih, prijaznih ljudi. Prijeli so me za roke in me povabili v stanovanje.

»Ti si David!« je rekel neki človek. »Ali nisi David, pridigar, ki so ga vrgli s sodišča?«

To je bila obmestna skupnost španske veje Binkoštna cerkve. Verniki so se zbirali v privatnih hišah, dokler si niso postavili cerkve. Vestno so spremljali razpravo o uboju Michaela Farmerja in videli so tudi mojo sliko.

»Molili smo zate in zdaj si tu,« je rekel eden izmed bratov. Ime mu je bilo Vincente Ortez in je bil pridigar te male cerkve. »Radi bi slišali, kako si prišel na razpravo?« je dejal.

Ta večer sem imel priliko povedati skupini vernikov iz lastne cerkve o poti po New

Yorku, kakor me je vodil Bog. Govoril sem jim o težavah, ki jih imajo fantje in dekleta s tolпами, o pijači in narkomanih. Tudi o svojih sanjah sem jim povedal in o tem, da je prva stopnica že za menoj. »Mislim, da mi je sam Bog navdihnil to misel. Ti fantje in dekleta začenjajo znova in ta začetek mora biti obdan z ljubeznijo,« sem zaključil. »Videli smo, kako lahko Sveti Duh vpliva nanje na ulici. Mislim, da je to čudovit začetek. Kdo ve, mogoče bodo imeli kdaj svojo lastno hišo.«

Moj govor je bil poln sočutja. Na koncu sem videl, da sem veliko bolj vnet za probleme teh mladih ljudi, kot se mi je zdelo. Ko sem končal, sem opazil, da ti ljudje čutijo mojo žalost in vidijo potrebnost tega dela.

Ko sem sedel, so se začeli pogovarjati. Navdušeno so govorili vsak po nekaj minut, nato pa je vstal pridigar Ortez.

»Ali misliš,« je rekel, »da bi jutri lahko prišel ponovno sem in nam govoril, ko bo tu še nekaj pridigarjev?«

Odgovoril sem, da bi.

V tem trenutku je bila rojena nova služba. Kakor vse, kar pride od Boga, je tudi ta prišla preprosto, ponižno, brez hrupa. Nobeden od nas pa seveda takrat ni vedel, kaj se je začelo.

»Povej nam svoj naslov,« mi je rekel brat Ortez. »Kje te lahko dobimo, da se dogovorimo za čas in kraj srečanja?«

Moral sem priznati, da nimam naslova. Niti za poceni hotelsko sobo nisem imel denarja. »Pravzaprav,« sem rekel, »spim v avtu.«

Na obrazu pridigarja Orteza se je pojavil strah. »Tega ne smeš več storiti,« je rekel in, ko je prevedel, so se vsi strinjali z njim. »To je nevarno bolj, kot si misliš. Priti moraš k nam. To noč in vsako, ko boš v mestu, lahko prespiš pri nas.«

Hvaležno sem sprejel njihovo prijazno ponudbo. Pridigar Ortez me je predstavil svoji ženi Daliji, nakar sta mi pokazala skromno sobico s staro posteljo. Počutil sem se kot doma in to prvo noč, ko nisem spal na ulici, sem prespal bolje kot katerokoli v življenju. Pozneje sem slišal, da je ta pobožni par obdržal zase samo za življenje najnujnejše stvari, vse drugo pa razdelil v Božjo slavo.

+ + +

Naslednje jutro sem ves čas molil. Čutil sem, kako to, da sem prišel v ta dom, ni bilo naključje. Nisem si mogel predstavljati, kaj se bo zgodilo, toda želel sem biti odprt in pripravljen slediti navdihom Svetega Duha. Ko sem molil, sta brat in sestra Ortez ves čas telefonirala. Ko smo prišli v cerkev, kjer naj bi bilo srečanje, je bilo zbranih že petinšestdeset predstavnikov Binkoštna cerkve, da bi slišali, kakšno je moje delo. Ko sem šel na prižnico, še nisem vedel, kaj bom govoril. Zakaj mi je bila dana možnost pridigati njim? Začel sem z dogodkom, ki me je privedel v to mesto, govoril o doživljanju na razpravi in o nemiru, ki me od tedaj spremlja. Vse dozdevne napake so imele namen, ki ga nisem poznal.

»Iskreno vam povem, da niti ne slutim, kaj bom delal v prihodnosti. Dogodek v Fort Greenu je lahko samo enkratno srečno naključje. Nisem prepričan, da bi se lahko ponovil v večjem obsegu.«

Prede je bil sestanek končan, so bratje iz raznih cerkva predlagali preizkus, ki naj bi pokazal, ali je bil ta dogodek res samo enkrat. V areni St. Nicholas, v športnem

centru New Yorka, bodo organizirali velik shod mladostnikov in tam bom lahko govoril več tolpam naenkrat. Obotavljal sem se. Predvsem nisem bil prepričan, da so množična srečanja najboljši način oznanjevanja. »Vprašanje je tudi denar,« sem rekel. »Za najem tako velike arene bi bilo potrebno čez tisoč dolarjev.« Nenadoma je nastal zadaj v cerkvi nemir.

Nekdo je sunkovito vstal in nekaj zakričal. Končno sem razumel. »Davie,« je rekel, »vse je v redu. Vse bo prav.«

Mislil sem, da je kak fantik in nisem poslušal. Toda po srečanju je prišel k meni in se predstavil: Benigo Delgado, odvetnik. Še enkrat je ponovil, da bo vse v redu.

»Davie, pojdi v areno St. Nicholas!« je rekel. »Najemi jo in govori tam dečkom! Vse se bo dobro izteklo.«

Iskreno sem mislil, da je eden izmed navdušencev, ki jih je v vsaki cerkvi nekaj. Mr. Delgado je videl nezaupljiv izraz na mojem obrazu in potegnil iz žepa šop bankovcev, kakršnega nisem videl še nikoli. »Ti samo govori tem otrokom, Davie, jaz bom najel areno.« Tako je tudi storil.

Tako sem bil nenadoma sprejet v program mladinskega shoda celega mesta, ki je bil predviden za drugi teden julija 1958 v areni St. Nicholas v New Yorku.

Ko sem se vrnil s to novico v Philipsburg, so bili ljudje navdušeni. Samo Gwen je molčala. »Ali veš,« je končno rekla, »da je to čas, ko bo rojen naj in otrok?«

Nisem vedel. Toda kako naj mož odgovori svoji ženi na tako vprašanje? Nekaj sem momljal, češ da bo morda kasneje rodila. Zasmejala se je. »Otrok se bo pravočasno rodil,« je rekla, »in ti boš s svojimi mislimi nekje v oblakih, tako da za to niti vedel ne boš. Nekega dne te bom presenetila s svežnjem. Ti sploh ne boš vedel za otroka, dokler ne bo prišel k tebi in ti rekel 'ati.'«

To je bilo brez dvoma res.

+ + +

Cerkev v Philipsburgu je bila zelo darežljiva, čeprav sem ji posvečal zelo malo pozornosti. Ne samo z denarjem, ampak tudi z navdušenjem.

Vse vernike sem stalno obveščal o dogajanjih v mestu in jim pripovedoval o strašnih problemih dvanajst, trinajst in štirinajstletnih otrok. Tako so vedeli, kako velik delež imajo v vsem, kar je Gospod pripravljal za New York.

Dopust sem si prihranil za čas, ko je bil napovedan shod, da bi bil čim manj odsoten. Ko se je približeval julij, sem vedno več časa prebil v Ortezovem stanovanju. Španske cerkve so nam veliko pomagale. Na voljo so nam bili mladi delavci, ki so skoraj po vsem New Yorku raznesli obvestila o enotedenskem srečanju. Pripravili so veliko svetovalcev, ki bodo v slačilnicah ob areni sprejemali in svetovali fantom in dekletom, ki se bodo odločili začeti znova. Pripravili so glasbeni program in redarje, kakor tudi vse potrebno za najem arene. Jaz sem moral pripeljati fante in dekleta.

Ob prvem pomenku se je zdelo to zelo preprosto. Toda bolj ko se je bližala odločilna ura, bolj sem dvomil o smiselnosti takega množičnega srečanja.

Hodil sem po mestu in govoril stotinam fantom in deklet, toda do zdaj nisem popolnoma dojel, kaj pomeni obup, v kakršnem živijo. Tako preprost podvig, kot je zame potovanje nekaj kilometrov in obisk velike zgradbe, jim predstavlja težko in nevarno opravilo. Bali so se zapustiti svoja območja, ker bi jih ob prehodu nasprotniki

lahko napadli. Bali so se množice ljudi, bali so se svoje lastne mržnje in predsodkov, bali so se svoje jeze in negotovosti, ki bi lahko povzročila krvav pretep, ko se ne bi mogli več obvladati.

Najbolj čudno je bilo to, da so se bali možnosti, da bi jih nekdo na shodu pripravil do joka. Počasi sem doumel grozo, ki jih je navdajala ob misli na solze. Kaj je bilo v solzah tako strašnega? Ko sem jih spraševal, sem vedno znova dobival vtis, da so bile solze zanje znamenje mehкости, slabosti in otroškosti v divjem svetu, kjer preživijo samo najtrši.

Iz lastnih izkušenj sem vedel, kako pomembni so potoki solza pri spreobrnjenju. Lahko bi bilo pravilo, da je vsak Božji dotik zaznamovan s solzami. Ko dovolimo Svetemu Duhu vstop v naše najgloblje svetišče, nam pritečejo solze. Vidim, kako se to vedno ponavlja: solze radosti, ker se Bog v globini dotakne duše. To se zgodi takrat, ko je premagana poslednja ovira za predajo samega sebe Božjemu ozdravljenju in vodstvu k popolnosti.

Ko se to godi, nastaja nova osebnost; od Kristusa naprej se to doživetje imenuje rojstvo. Jezus je rekel: »Morate se znova roditi!« Marsikdo pa ne razume, da je veselje v srcu znova rojenega na zunaj izraženo s solzami.

Kateri čut je tem fantom in dekletom povedal, da bodo jokali, če se srečajo z Bogom? Ta strah se izraža na čisto poseben način. Ponovno sem obiskal tolpe, ki sem jih srečal že prej: Rebele, GGI, Chaplaine in Mau-Maue. Povabil sem jih na srečanje. Vsepošod je bila ista pesem: »Ne boš me ganil, pridigar. Ne boš nas pripravil do vreščanja.«

Vsepošod je bil isti strah pred neznanim, isto vztrajanje v utečenem, čeprav je bilo še tako zgrešeno, isti odpor do spremembe.

Kmalu po tistem, ko sem obiskal GGI v njihovi kleti in jih povabil na srečanje, je nekdo potrkal na vrata Ortezovega stanovanja. Gospa Ortez je pogledala moža s privzdignjenimi obrvmi. Odkimal je, da ni nikogar pričakoval. Odložila je nož, s katerim je malo prej rezala meso, in šla odpirat vrata.

Pred vrati je stala Maria. Takoj ko je vstopila v sobo, sem vedel, da si je vbrizgala precej heroína. Oči so se ji nenaravno svetile, lase je imela razmršene in roke so se ji rahlo tresle.

»Maria,« sem rekel, »pridi naprej.«

Stopila je na sredo sobe ter zadirčno in bojevito zahtevala, naj ji povemo, zakaj poskušamo razgnati njeno tolpo.

»Kako to misliš, Maria?« je vprašala Delija Ortez.

»Prihajate tja in poskušate zvabiti dečke v cerkev. Poznam vas. Želite nas razgnati.«

Začela je vseprek preklinjati. Vincente Ortez se je na pol dvignil na sedežu v znak protesta, toda kmalu se je spustil nazaj z gibom, ki je kazal: »Kar govori, Maria. Raje vidim, da si tu olajšaš dušo kot pa zunaj na cesti.«

Eden od Ortezovih otrok je vstopil v kuhinjo in Dalija je nagonsko stopila k njemu. V tem hipu je Maria skočila k mizi, kjer je ležal velik mesarski nož z dolgim svetlim rezilom. Naslednji trenutek ga je že imela v roki. Dalija je hitro skočila med njo in otroka, Vincente pa je hitro vstal in se obrnil k njej.

»Stojte!« je vzkliknila Maria. Vincente se je ustavil, kajti dekle je dvignilo nož k vratu.

»Ha,« je rekla, »zdajle si bom prerezala vrat. Zaklala se bom, kot bi zabodla svinjo in vi boste to gledali.«

Vsi v sobi smo zadosti dobro poznali obup narkomana in smo vedeli, da to ni bila igra. Dalija je začela hitro govoriti o dolgem in čudovitem življenju, ki ga ima Maria še pred

seboj. »Bog te potrebuje, Maria,« je Dalija znova in znova ponavljala.

Po petih minutah neprestanega govorjenja je Maria začela nož spuščati in kmalu ga je držala ob boku. Med govorjenjem se je Dalija milimeter za milimetrom pomikala naprej in, ko je bila zadosti blizu, ji je spretno izbila nož iz rok.

Padel je na tla. Otrok je začel jokati.

Maria se ni potrudila, da bi ga pobrala. Stala je sredi sobe - najbolj žalostna podoba narkomana, kar sem jih videl. Nenadoma je začela grgrati. Obraz je skrila v dlani in izdabila: »Zame ni rešitve. Jaz sem tako zabredla, da ni več poti nazaj.«

»Zakaj ne daš Bogu možnosti, da te reši?« sem jo vprašal.

»Ne, to ni zame.«

»Dobro. Potem pa vsaj ostalim pusti, naj pridejo. Pomisli: mogoče bodo našli pot, preden bo prepozno.«

Vzravnala se je. Zdelo se je, da je spet ostala odločna. Skomignila je z rumeni. »To je odvisno od tega, če boste imeli dobro predstavo,« je rekla. S temi besedami se je obrnila in šla z dvignjeno glavo in nihajočimi se boki iz Ortezovega stanovanja.

9. poglavje

Julij je prišel zelo hitro. To, kar smo pripravili v areni St. Nicholas, je bilo v mnogih pogledih res predstava. Nikoli si nisem predstavljal, koliko dela je za to potrebno. Za prevoz mladih smo organizirali posebne avtobuse. Vsako tolpo naj bi pobrali na njenem ozemlju in jo brez postanka peljali v areno. Delavci iz petinšestdesetih cerkva, ki so nam pomagale, so po ulicah vabili člane tolpe, naj se udeležijo srečanja. Tik pred srečanjem sem šel še enkrat domov, da bi videl Gwen.

»David,« je rekla, »ne želim se pretvarjati, češ da bi mi ne bilo všeč, če bi bil doma ob rojstvu otroka.«

»Vem.« To je bila tema, ki sva se je redko lotila. Tašča me je ozmerjala, češ da grem od doma ravno zdaj, ko se je približal čas poroda. Rekla je, da smo vsi možje enaki, da se pravo krščanstvo začne doma in, če ne mislim bolj spoštovati žene, je nisem vreden. Pripombe so me zadele v živo, saj je bilo v njih precej resnice.

»Toda, David,« je povzela Gwen, »otroci so bili tudi prej rojeni brez očetove pomoči. Zdravnik ti vsekakor ne bi dovolil, da bi me držal za roko, kar bi si zelo želela. Tako bi te pogrešala, četudi bi bil v sosednji sobi. Čutiš, da moraš iti, kajne?«

»Da.«

»Potem pojdi z veseljem! Gospod naj bo s teboj, David!«

Ko sem odhajal, je stala Gwen na dvorišču. Ko jo bom prihodnjik videl, bo čudež rojstva že za njo. Premišljeval sem, ali ji bom tudi sam lahko poročal o novorojenih.

+ + +

Po štirih dneh rednih srečanj sem začel o tem resno dvomiti.

S pripravo srečanja smo bili tako zaposleni, da na uspeh niti pomislili nismo. Srečanje? Sama beseda nam vsiljuje predstavo množice navdušenih ljudi. Resničnost je bila tako daleč od tega.

Četrty večer se je zbralo sto ljudi. V areni je bilo prostora za sedem tisoč. Spominjam se, da sem stal pri okencu na balkonu, od koder sem lahko opazoval prihod mladostnikov, ne da bi me oni opazili. Vsak večer sem upal, da bo prišlo do preobrata. Toda vsak večer je samo peščica ljudi stopila z avtobusov in se namenila v areno.

Šel sem z balkona. Svetovalci in delavci so stali v krogu, se prestopali in poskušali najti tolažilne besede.

»Veš, David, ni važno število. Kvaliteta, ne število.« Toda vsi smo dobro vedeli, da ni bilo ne števila ne kvalitete. Mladostniki, ki so prišli, so hoteli videti predstavo. Težko je bilo pridigati prazni areni z nekaj mladimi, ki so ti spuščali kolobarčke cigaretnega dima v obraz in dajali opolzke pripombe.

Najhujše je bilo preklinjanje, kakor so to imenovali. Kadarkoli česa niso razumeli ali verjeli, so se začeli smejati. Prišlo je tako daleč, da sem se bal iti na oder. Četrty večer je bil od vseh najhujši. Storil sem vse, kar sem mogel, da bi bilo srečanje vsaj malo dostojanstveno in resno. Tedaj se je eden zahihital. Drugi se mu je pridružil in, preden sem jih lahko zaustavil, se je vsa množica krohotala.

Ta večer sem srečanje precej skrajšal in šel domov z zlomljenim srcem ter pripravljen odnehati.

»Gospod,« sem res jezno rekel, »mi niti ne začnemo pridobivati teh fantov in deklet. Kaj naj storim?«

In kakor vedno - zakaj se moram tega vedno znova učiti - kadar sem nekaj resno vprašal, sem dobil resen odgovor.

Drugega dne sem se srečal v Broklynu z Malim Jo-Jo. Zanj so mi povedali, da je predsednik Coney Island Dragons, ene izmed največjih tolp v mestu. Fant, ki mi ga je pokazal, naju ni hotel seznaniti. »Mali Jo-Jo tega mogoče ne bi maral, David.« Tako sem šel sam k temu dečku in iztegnil roko.

Jo-Jo me je najprej udaril po roki. Tedaj se je malo sklonil in mi pljunil na čevlje. V skupinah je to najizrazitejši znak zaničevanja. Odšel je stran in sedel na klop, s hrbtom obrnjen proti meni.

Šel sem za njim in sedel poleg njega. »Jo-Jo, kje stanuješ?« sem vprašal.

»Pridogar, ne želim se pogovarjati s teboj. Ničesar nočem imeti s teboj.« »Jaz pa hočem,« sem rekel. »Tu bom ostal, dokler ne izvem, kje stanuješ.«

»Pridigar,« je rekel Jo-Jo, sediš v moji sprejemnici.«

»Kam pa greš, ko dežuje?«

»Takrat se preselim v sobo pod podvozom.«

Jo-Jo je imel na nogah par starih platnenih čevljev. Palec na desni nogi mu je gledal ven. Nosil je umazano črno srajco in prevelike khaki hlače. Gledal je moje čevlje. Bili so čisto novi, ravno zato sem se spomnil blatnih škornjev starega očeta in se zdel samemu sebi neumen.

Jo-Jo je rekel: »Poglej, bogatin, ti lahko prideš sem v New York in veliko govoriš o tem, da Bog spreminja življenja. Imaš nove čevlje in primerno obleko. Poglej mene. Jaz sem klatež. V družini nas je deset otrok. Živimo od podpore. Mene so vrgli ven - ni bilo zadosti hrane za vse.«

Jo-Jo je imel prav. Tedaj in tam v javnem parku na klopi sem sezul čevlje in mu rekel, naj jih pomeri.

»Kaj se pa greš? Kaj hočeš s tem dokazati? Da si usmiljen, ali kaj? Tvojih smrdečih čevljev ne bom obul.«

»Ti se pritožuješ nad čevlji. Obuj jih!«

»Nikoli nisem imel novih čevljev,« je rekel.

»Obuj jih.«

Čemerno si jih je obul.

Tedaj sem vstal in šel stran. V samih nogavicah sem šel po ulici mimo dveh blokov do avtomobila. Bilo je kot v cirkusu, ljudje so me gledali in se smejali. Ko sem bil pri avtu, je prišel Jo-Jo za menoj in rekel: »Pozabil si čevlje.«

»Tvoji so.« Sedel sem v avto.

»Pridigar,« je rekel in iztegnil roko skozi odprto okno. »Pozabil sem ti dati roko.« Tako sva si stisnila roki. Tedaj sem rekel: »Poglej. Ti nimaš prenočišča. Ravno zdaj si tudi jaz izposojam postelja. V dnevni sobi je še kavč. Mogoče bodo ljudje, ki so vzeli mene, vzeli tudi tebe. Pojdiva jih vprašat!«

»Prav,« je rekel Jo-Jo kar tako.

Prisedel je in odpeljala sva se do stanovanja.

»Gospa Ortez,« sem malo obotavljaje rekel, »to je Jo-Jo, predsednik Coney Island Dragons. Jo-Jo, rad bi te predstavil gospe, ki mi daje prenočišče, kadar nimam kje spati kakor ti.«

Nato sem vprašal gospo Ortez, če Jo-Jo lahko ostane nekaj dni z menoj v njenem domu. Pogledala je svoja dva otroka, potem pa nož, ki je gledal iz mladeničevega žepa. Zelo prijazno je stopila k njemu, mu položila roko na ramo in rekla:

»Jo-Jo, spiš lahko na kavču.«

To je bila pogumna poteza, ker se vsi zavedamo, kako nevarni so lahko ti fantje. Poklical sem ga stran in mu rekel: »Tvoja obleka smrdi. Zdaj sva v stanovanju in morava nekaj storiti. Imam osem dolarjev. Šla bova v mornariško trgovino in kupila srajco in hlače.«

Obul sem svoje stare čevlje in z Jo-Jojem sva šla v najbližjo mornariško trgovino. Šel je v kabino in se preoblekel, staro obleko pa je pustil tam, kjer jo je slekel. Na poti domov se je pogledal v vsako izložbeno okno in ponavljal: »Ni slabo...ni slabo.«

To, kar sem storil temu mladeniču, bi storila vsaka dobrodelna ustanova. Brez dvoma je bilo dobro za fanta, da je končno imel par novih čevljev in srajco in da to noč ni spal na postaji podzemne železnice. Toda v srcu je bil Jo-Jo še vedno isti kot prej.

Najprej sem se moral spremeniti jaz, da se je lahko še on. Ta sprememba je vplivala na vse nadaljnje življenje pri obeh.

Tisti večer v areni je bil slab kot vedno. Bilo je preklinjanje, smeh, vreščanje. Nekatera dekleta so se vedla izzivalno, kar je pri fantih povzročilo nesramne pripombe. Jo-Jo je bil tam in vse opazoval. Prišel je iz radovednosti, toda hotel mi je pokazati, da je vse skupaj brez uspeha.

Ko sem se vračal v Ortezovo stanovanje, sem molčal. Ker ni bilo odgovora, sem bil v srcu ranjen in sem vozil zelo slabe volje. »Pridigar, preveč se trudiš.«

Prišlo je iznenada. Brez opozorila in od brezdomca, ki se je pretvarjal, da je otrdel, je prišlo razsvetljenje.

Učinek teh besed je neopisen. Dotaknile so se me, kot da bi jih izgovoril sam Bog. Tako hitro sem se obrnil k fantu, da je dvignil roko v obrambo, misleč, da sem jezen nanj.

Seveda! Jaz sem prišel tja in skušal spremeniti njihova življenja. Tolpam nisem prinašal Svetega Duha, ampak Davida Wilkersona. Celo tedaj, ko sem dal Jo-Joju par čevljev, sem bil v ospredju jaz. V tistem trenutku sem spoznal, da mu ne bom mogel pomagati in tudi tolpam ne. Samo usmeril bi jih lahko, potem pa stopil ob stran.

»Preveč se trudiš!« Iznenadno razsvetljenje je povzročilo izbruh smeha, kar je vznemirjalo Jo-Joja.

»Nehaj, pridigar.«

»Smejem se, Jo-Jo, ker si mi pomagal. Od zdaj naprej se ne bom več toliko trudil. Stopil bom ob stran in pustil Svetemu Duhu, naj dela naprej.«

Jo-Jo je nekaj trenutkov molčal. Nato je zmajal za glavo.

»Jaz ničesar ne čutim,« je rekel. »Čisto nič. Sploh ne pričakujem, da bi kaj občutil.«

Vse dokler nisva šla po stopnicah v Ortezovo stanovanje, nisva spregovorila niti besedice. Takrat se je Jo-Jo spet na svoj neposredni način obrnil k meni.

»David, ti pričakuješ otroka, kajne?«

Povedal sem mu, da bo šla Gwen v bolnico in bo vsak čas rodila. »Praviš, da je neki Bog, ki me ljubi. Drži?« »Tako je,« sem rekel.

»Če torej ta Bog je in če pomolim, me bo uslišal, kajne?« »Absolutno «

»Kaj bi imel raje, fantka ali punčko?«

Videl sem past, toda nisem vedel, kaj naj storim. »Glej, Jo-Jo, molitev ni avtomat, da

bi vanj spustil kovanec in dobil bonbone.«

»Z drugimi besedami, ti misliš, da se to Boga ne tiče.«

»Tega sploh nisem rekel.«

»Kaj torej želiš? Fantka ali punčko?«

Priznal sem, da smo si želeli fantka, kajti dve deklici smo že imeli. Mali Jo-Jo je poslušal. Takrat je storil to, kar je bilo zanj ravno tako težko kot za Mojzesa udariti s palico po skali v puščavi, iz katere je pritekla voda. Molil je.

»Bog, če si tam zgoraj in če me ljubiš, daj temu pridigarju fantka!« To je bila molitev. Resnična molitev in, ko jo je končal, je bil ves zasopel. Pohitel sem v svojo sobico in začel moliti, kakor nisem molil, odkar sem prišel v New York. Ob pol treh ponoči je pozvonil telefon. Jo-Jo in Ortezovi so sladko spali, jaz sem pa še molil. Dvignil sem slušalko.

Klicala me je moja tašča. »Davie!« je rekla. »Ne morem počakati do jutra, morala sem te poklicati. Moram ti povedati, da si postal oče.« Nisem se mogel zbrati, da bi jo vprašal. »David. David? Ali si tam?«

»Da, tu sem.«

»Ali te ne zanima, če je fantek ali punčka?«

»Bolj, kot si mislite!«

»David, dobil si velikega, štiri kilograme in pol težkega sina!« Dvomljivci bi seveda rekli, da je bila polovična možnost, da bo molitev uslišana. Statistično namreč. Toda v tej noči se je zgodilo še nekaj, pregloboko za statistiko. Ko sem zbudil Jo-Joja, se je začel zaradi novice praskati po glavi.

»Česa ne poveš?« je rekel. »Česa ne poveš?« je rekel. »Česa ne poveš? Česa ne poveš? ...«

V tej noči se je Jo jo spremenil. Začelo se je s solzami. Jo-Jo je izjokal vso grenkobo in vse sovraštvo. Tudi vse dvome in ves strah.

Ko je vse to šlo iz njega, je nastal prostor za ljubezen, kakršno poznamo kristjani. Ta ni odvisna od staršev ali od pridigarjev niti ne prihaja kot odgovor na molitev, kakršnega si želimo mi. Od tega dne je imel Jo-Jo ljubezen in je ni nikoli izgubil, in jaz sem se naučil nečesa, česar nisem nikoli pozabil.

Mi ljudje lahko delamo in smo dolžni trdo delati drug za drugega. Toda Bog in samo Bog spreminja naša življenja.

10. poglavje

Bilo je tik pred začetkom srečanja. Zadnji večer se je arena počasi polnila. Prišlo je veliko več mladih kot katerikoli prejšnji večer. Opazil sem nekaj članov Chaplainov, Dragonov, in GGI. Z zadovoljstvom smo ugotovili, da je bila med njimi tudi Maria. Toda nikjer nisem mogel opaziti kakega pripadnika Mau-Mau. Zaman sem se oziral po njihovih svetlordečih suknjičih z velikim dvojnim M.

Nikakor nisem mogel pozabiti razumnega izraza in odkritega vedenja predsednika Mau-Mau Israela. Bil sem v njegovi družini in jih povabil kot vse svoje osebne goste, povedal sem jim tudi za posebne avtobuse, ki smo jih najeli zanje. Ko sem mu obljubil, da bom zanje rezerviral sprednje sedeže, je rekel, da bo prišel in še druge privedel s seboj.

Bil je zadnji večer, a jih še ni bilo. Zdelo se mi je, da vem zakaj. Nicky! Ko sva se z Israelom pogovarjala, je stal zraven in sovražstvo kar bruhal name in na vse, o čemer sem govoril. Stopil sem k oknu in pogledal na ulico. Prihajal je avtobus. Še preden sem jih videl, sem vedel, da so Mau-Mau. To sem spoznal po načinu, kako je avtobus zapeljal v ovinek. Zdrvel je skozenj, kot da bi se šoferju mudilo, da čim prej izkrca svoje potnike. Vrata so se odprla zadaj in spredaj in ven je zdivjalo skoraj petdeset mladostnikov, ki so kričali in zahtevali žogo. Neki deček je pri izstopanju odvrigel prazno vinsko steklenico. Med potjo v areno so pobrali precej mladih deklet, stale so zunaj v zelo kratkih krilih in z obeski.

»Gospod,« sem glasno rekel, »kaj si mi poslal!«

Redarje sem prosil, naj pustijo nezasedene prve tri vrste v areni, toda nisem jim povedal za koga. Zdaj je glavni redar prihitel ves vznemirjen in razburjen k meni.

»Pridigar, ne vem, kaj naj storim.« Odvedel me je na balkon in mi pokazal dol v areno, kjer sta si Israel in Nicky utirala pot po prehodih, z noži v rokah ter z vriskanjem in vpitjem. »To so Mau-Mau,« je rekel glavni redar. »Bojim se, da jim ne bom mogel preprečiti sedmi na rezervirana mesta.«

»Saj je prav tako,« sem rekel. »Zanje so sedeži. Moji prijatelji so.« Slišalo se je bolj samozavestno, kot sem čutil. Presenečenega in strmečega redarja sem pustil in odhitel po stopnicah v oblačilnico. Tam jc bilo ozračje naelektreno. »Meni to prav nič ne ugaja,« je rekel direktor arene. »Tu so rivalske skupine in doživimo lahko strašanski nemir.«

»Ali mislite, da bi morali za vsak primer poklicati več policistov?« je vprašal neki pridigar, ki je poznal tolpe.

Ponovno sem pogledal v areno. Ena izmed naših mladenk, slovita mlada pevka, lepa kot filmska zvezda, je prihajala na sredo odra, ki smo ga postavili na koncu arene.

»Poglejmo, kako bo Marii šlo,« sem rekel. »Mogoče nam jih ne bo treba klicati. Mogoče bomo s pesmimi ukrotili najbolj divje obiskovalce.« Ko je Maria Arguinzoni začela peti, se je kričanje in vreščenje podvojilo.

»Hej, punčka! Pazi na obline!«

»Ali boš imela po petju kaj časa za ubogega starega grešnika?«

»Kako ti je ime, srček?«

Fantje so stali na svojih sedežih in jo požirali z očmi, a dekleta so se v svojih mini krilcih pozibavala v ritmu nabožne pesmi, ki jo je pela Maria. Maria je pogledala proti

krilu, kjer sem stal in me z očmi vprašala, kaj naj stori. Kljub odobravanju, ploskanju in klicem, naj še zapoje, sem ji dal znak, naj gre z odra.

»Ali misliš prenehati, David?«

»Ne. Ne še. Počakajmo še malo. Poskusil jim bom govoriti. Če boste videli, da bo šlo narobe, storite, kar se vam bo zdelo prav.«

Šel sem. Precej časa sem porabil, da sem prišel na sredo odra. Israel mi je seveda dal takoj vedeti, da je tam.

»Hej, Davie« Tu sem. Rekel sem ti, da bom prišel in privedel svoje fante.«

Obrnil sem se k njemu in se mu nasmehnil. Tedaj sem se srečal s ledenim izrazom Nickyjevih oči. Izenada sem dobil navdih.

»Danes bo srečanje malo drugačno,« sem oznanil po zvočnikih. »Zaprosil bom člane skupin, da sami poberejo prostovoljne prispevke.« Gledal sem naravnost v Nickyja, ko sem govoril. »Ali lahko dobim šest prostovoljcev?«

Nicky je bil v trenutku na nogah. Na obrazu se je poznal boj med nezaupljivostjo in skritim zmagoslavjem. Pokazal je še na pet MauMaujev. Prišli so pred oder in tam jih je postavil v vrsto. Že se je pokazala dobra stran moje odločitve - arena je postala pozorna. Mladostniki so se nehali pogovarjati, nagnili so se naprej in čakali, kaj bo.

Stopil sem h krilu arene in vzel iz rok presenečenih redarjev kartonske škatle za mleko. »Zdaj,« sem rekel in jim dal škatle, »pojdi in ko boste pobrali po vseh prehodih, prinesite prispevke izza tiste zavesa na oder.« Pokazal sem zaveso in opazoval Nickyjev obraz.

Za zaveso in stopniščem je bil izhod na ulico. Široka puščica je kazala na napis IZHOD. Nicky je mirno vzel škatlo, toda v očeh sem mu lahko prebral zvit naklep in prevaro. Med igranjem orgel so Nicky in fantje pobirali darove. Dobro jim je šlo od rok. Nicky je bil znan kot izprijen borilec z nožem ne samo v Broklynu, ampak tudi skupinam na Manhatanu in v Bronxu. Poznali so ga tudi po trikih pri igranju basebala. Časopisi so ga včasih imenovali »borilec s pločevinasto škatlo,« ker se je v pretepih rad pokril s konzervno škatlo ali pločevinasto kanto za smeti; tedaj je mahal s svojo palico v smrtonosnih krogih. Ko je Nicky stal na koncu vrste in stresal škatlo z denarjem, so fantje okrog njega globoko zadihali. Ko je bil zadovoljen z zbranim denarjem, je pomignil fantom in so šli skupaj za zaveso. Jaz sem stal na odru in čakal. Čez prostor je zavel valj hihitanja. Minila je minuta. Dekleta so se prijela za usta, da bi zakrila smeh. Dve minuti. Zdaj je pritajen smeh bruhal v divje krohotanje in moj navdih se mi je zazdel blaznost. Mladostniki so bili vsi na nogah, zasmehovali so me in kričali.

Tedaj je smeh nenadoma utihnil. Obrnil sem glavo. Nicky in tovariši so šli po odru proti meni s polnimi škatlami denarja v rokah. Nicky me je pogledal z divjimi, skoraj prestrašenimi očmi, kot da sam ne razume, kaj počenja.

»Tu je denar, pridigar,« je rekel jezno in namrščeno, kot da bi besede bezal iz sebe.

»Hvala, Nicky,« sem rekel upajoč, da z običajnim glasom. Šel sem k prižnici, kot da ne bi ravno malo prej doživel najhujši minuti svojega življenja. Ko se je šest dečkov odpravilo na svoja mesta, ni bilo slišati niti najmanjšega šuma. Začel sem govoriti in srce mi je razbijalo v velikem upanju. Motil sem se, ko sem mislil, da sem si pridobil simpatije množice in sprejemljivost za sporočilo. Pridobil sem si njihova ušesa, toda zdelo se je, da jim src ne gane prav nič.

Nisem razumel, kaj je bilo narobe z mojo pridigo. Vse sem storil, da bi bila res dobra. Veliko časa sem porabi za pripravo, molil sem za vsako vrsto posebej, celo postil sem se

v upanju, da bo pridiga bolj prepričljiva. Toda ravno tako kot sem pridigal, bi lahko bral poročilo o tržnih cenah. Nič, kar sem rekel, se jim ni zdelo resnično, nič jim ni seglo do srca. Govoril sem okrog petnajst minut in občutil samo naraščajoč nemir med množico. Prišel sem do mesta v pridigi, kjer sem citiral Jezusovo zapoved, naj se ljubimo med seboj.

»Čakaj, pridigar! Kar počakaj! Praviš, naj ljubimo te Dagoje? Eden izmed njih me je z rezilom ranil. Prav, ljubil jih bom, toda z naperjeno cevjo.«

Drug deček je skočil kvišku in odgrnil srajco. Bil je iz tolpe Hell Burners' section.

»Sem me je zadela krogla. To je storil eden izmed članov družine Nigger. In ti praviš, da bi jih moral ljubiti? Človek, ti nisi na tekočem.«

To zares ni zvenelo kot resničnost, zlasti ne na tem prostoru, napolnjenem z mržnjo. Po človeško to ni bilo mogoče. »To ni ljubezen, ki bi jo lahko dosegli s svojimi lastnimi napori,« sem pristavil. »Govorim o Božji ljubezni. Mi ga moramo samo preprosto prositi, naj nam jo da. Sami je ne moremo ustvariti.«

Nenadoma sem jasno spoznal, da so bile te besede namenjene meni samemu. Ali ni bila to lekcija, ki sem jo dobil od Jo-Joja? Zelo malo je tega, kar ljudje lahko storimo, da bi spremenili slebe ali druge, da bi jih ozdravili in jih napolnili z ljubeznijo namesto s sovraštvom. Svoja srca in misli lahko prinesemo Bogu in mu jih lahko prepustimo. Sklonil sem glavo kakor takrat na cesti.

V tistem trenutku sem prepustil bogoslužje nekomu drugemu. »Prav, Jezus,« sem molil. »Jaz ne morem ničesar več storiti. Te mlade ljudi sem povabil sem, zdaj se umikam z odra. Pridi, Sveti Duh. Če želiš doseči srca katerega teh fantov ali deklet, stori to Ti! Delaj po svoji volji, Gospod, na svoj način!«

+ + +

Tri minute so lahko neskončno dolge. Tri minute sem stal pred množico s sklonjeno glavo. Izgovoril nisem niti besedice, nisem se premaknil. Goreče sem molil. Ni me prizadelo, ko so se nekateri začeli smejati. Presenečen nisem bil niti tedaj, ko se je prostor začel umirjati. Najprej je nastala tišina v prvih treh vrstah. Prepoznal sem Israelov glas: »Fantje, umirite se!«

Tišina se je razširila po vsej hiši do balkonov. Preden so minile tri minute, se je vse v areni popolnoma umirilo.

Tedaj sem zaslišal glas, da nekdo joka.

Odprl sem oči. Israel v prvi vrsti je smrkal. Iz žepa je potegnil robec in se zelo glasno useknil. Nato je začel hlipati.

Še dalje sem molil: »Gospod, dotakni se vseh, ki so tukaj!«

Medtem, ko sem molil, je še Nicky potegnil iz žepa robec. Nisem mogel verjeti in sem še enkrat pogledal. Da, tam je bil, naslonjen na svojo palico, hlipajoč in ves jezen na svoje solze. Eden od fantov mu je položil roko na ramo. Odrinil ga je.

Vedel sem, da je prišel čas za pogovor. Z močnim glasom sem začel: »Čutite ga. Tu je, v tej sobi, prišel je samo zaradi vas. Zdaj je čas, da se vaša življenja spremenijo, samo če hočete. Vstanite in pridite naprej.« Israel se ni obotavljal. Vstal je in se obrnil k svoji tolpi. »Fantje,« je rekel, »že tretje leto sem vaš vodja. Kadar zapovem, da pojdite, greste. Ali je tako?«

»Tako je!« so odvrnili Mau-Maui.

»Dobro. Jaz grem zdaj naprej in vi boste šli za menoj. Na noge!« Skočili so kakor en človek in šli za Israelom. Ne, še prehiteli so ga odrivaje se s komolci, da bi prišli prvi. Pogledal sem, če je med njimi tudi Nicky. Da, bil je.

To valovanje mladih teles proti odru je vleklo vse za sabo. Več kot trideset fantov iz drugih družčin je sledilo Mau-Mauom v garderobe, kje so jih čakali svetovalci iz naših cerkva. Hodil sem iz sobe v sobo in skušal pomagati, kjer sem le mogel. Nenadoma me je prešinila čudna stvar. Več deset fantov je hotelo v novo življenje, toda samo tri dekleta.

V dvorani sem zaslišal žvižg; v dvorano sem pogledal ravno takrat, da sem videl, kako si neko dekle odpenja bluzo, odkriva gole prsi in kliče fantom v bližini: »Če greste tja, ne dobite tega.«

Druge deklice so jo začele posnemati, preden smo jih lahko zaustavili, so odvrnile nekaj fantov. Zdi se mi, da so dekleta postala ljubosumna, ko so slišala, da govorimo o ljubezni. Niso je hotela deliti z nikomer in zato so se borila na edini način, ki so ga poznala, da bi obdržala tisto malo majhne, uboge, ponarejene »ljubezni,« ki so jo imele.

Najtežje sem verjel v Nickyjevo spreobrnjenje.

Tam je stal, se režal in govoril napeto in jecljaje kot vedno: »Svoje srce izročam Bogu, David.«

Nisem mu mogel verjeti. Sprememba je prišla prehitro. Vlekel je svojo večno cigareto, izpuščal iz kota ust oblačke dima in mi govoril, da se je v njegovem srcu zgodilo nekaj novega. Kaj pa uživanje mamil? Kaj kraja in pačenje, pijančevanje, boji z nožem in sadizem? Nicky je moral uganiti moje misli, kajti branil se je na edini način, ki ga je poznal, s preklinjanjem:

»Preklete, Davie, jaz sem izročil svoje srce Bogu.«

»Že prav, Nicky, že prav.« Želel sem storiti nekaj, kar bi mu vlilo upanje, zato sem ju z Israelom poklical, naj gresta z menoj. Zanju in za vsakega pripadnika Mau-Mau, ki so prišli naprej, sem imel izvod Biblije. Bili sta dve velikosti, majhna žepna izdaja in ena večja. Fantje niso marali malih.

»Daj nam velike knjige, Davie, da bodo ljudje videli, kaj imamo.« Večina dečkov je prižigala cigarete. Biblije so stisnili pod pazduhe in odšli.

+ + +

Naslednje jutro je zgodaj zvonil telefon. Gospa Ortez je pokukala skozi vrata moje sobice: »Davie, policija te kliče.«

»Policija!«

Srce mi je upadlo. Ko sem pridrhtel do telefona, me besede, ki sem jih slišal, niso spravile v nič boljše razpoloženje. Policijski poročnik me je vprašal, če poznam skupino Mau-Mau in, ko sem pritrdil, me je prosil, naj pridem takoj na postajo.

Ko sem prišel na Edward Street Precinot, je bilo tam že pol ducat fantov iz skupine Mau-Mau.

Urno sem šel mimo njih in se predstavil pri pultu. Tega, kar se je tedaj zgodilo, ne bom nikoli pozabil.

Službujoči narednik je poklical poročnika in ta je zbral osebje vse postaje. Poročnik je iztegnil roko.

»Častiti,« je rekel, »Želim vam stisniti roko.« Sprejel sem ponudbo in čvrsto mi je

stisnil roko.

»Kako neki ste to storili?« je vprašal. »Pred nekaj meseci so nam ti fantje napovedali vojno. Že vsa leta nam povzročajo težave. Zdaj, to jutro, so pa kar v trumi prišli sem in veste, kaj hočejo?«

Odkimal sem z glavo.

»Želijo, naj se jim podpišemo v Biblije.« Pogledal sem Nickyja, Israela in fante, ki so bili z njima. Vsi trije so se smejali.

Kadarkoli vam lahko pomagamo pri organiziranju ulične evangelizacije, častiti, nas o tem obvestite,« je rekel poročnik. Ko smo stopali s policijske postaje, sem videl narednika za pisalno mizo, kako je majal z glavo in se čudil.

+ + +

Zvedel sem, da so fantje skoraj celo noč brali Sv. pismo. Posebno starozavezne zgodbe so jih očarale.

»Davie,« je rekel Israel. »Jaz sem tu v Bibliji. Poglej, moje ime je tu napisano.«

Ko sem ta večer telefoniral Gwen v bolnišnico, sem bil še tako pod vtisom srečanja, da sem le težko govoril o čem drugem. »Prejšnji večer je poplačal vse poprejšnje, draga,« sem ji rekel. »Ko bi le mogla biti še li tu.«

11. poglavje

S soparnih ulic New Yorka sem po avtocesti hitro prišel v hladne hribe Pennsylvanije. Uživati bi moral v nasprotjih, toda vso pot sem mislil na Buckboarda, Stagecoacha, Nickyja, Israela, Mario, Jo-Joja in Angela, na fante in dekleta, katerih življenja so se tako čvrsto prepletala z mojim.

Enako je bilo v Philipsburgu. Sedel sem v senci na dvorišču, srkal oranžado, ki mi jo je pripravila Gwen, in opazoval sinčka, ki je ležal v svoji košarici pod drevjem. Ujel sem se v mislih na fante v New Yorku, ki se borijo za pravico, da bi smeli sedeti v soparnem kotu kakega mestnega parka.

»Tvoja cerkev je v Philipsburgu,« me je Gwen nežno spomnila nekega večera, potem ko sem poldrugo uro glasno premišljeval o problemih Angela Moralesa, ki se je odločil postati pridigar, toda ni imel denarja za šolo. »Svoje lastne cerkve ne smeš zanemariti.«

Gwen je imela prav in naslednjih šest mesecev sem ves svoj trud vložil v delo v svoji hribovski cerkvi. To delo sem ljubil in ga z zadovoljstvom opravljaj, toda tudi ono drugo ni bilo nikoli daleč od mojih misli.

»Opazil sem,« mi je nekoč rekel eden izmed mojih vernikov, »da vas tukajšnje stvari ne navdušujejo tako kot oni fantje v mestu.«

Požrl sem slino. Nisem mislil, da se to opazi.

Naj se je opazilo ali ne, obsedati me je začela ideja, ki sem se je ustrašil: vzeti družino in se preseliti v New York, da bi skrbel samo za fante in dekleta. Mogoče jim nikoli ne bi mogel priskrbeti hiše, toda z njimi bi lahko delal tudi na ulici.

Ta zamisel me ni zapustila. O njem sem razglabljal tisto jesen in zimo povsod, kamor sem prišel. Moje pridige so imele večinoma temo: »Kako spoznamo Božjo voljo.« Upal sem, da bom spoznal, kako je treba živeti pod Božjim vodstvom.

Največ sem o tem razmišljal na nekem hribu. Vse od svojega otroštva sem nosil svoje najgloblje težave in nemire v hribe. Posebno eden je poslušal moje otroške tožbe, to je bil okroglast hribček Old Baldy blizu našega doma Barnesboroju v Pennsylvaniji.

S tega hribčka sem lahko gledal našo hišo in opazoval očeta, mamo in otroke, ki so tekali naokrog po soseščini in me skušali najti. Včasih sem ostal tam dobršen del dneva in razmišljal o problemih, s katerimi se mora spopadati vsak fant. Ko sem se vrnil, sem bil vedno kaznovan, toda očetova šiba me ni nikoli zadržala, da ne bi šel znova tja. Tam zgoraj sem bil dovolj oddaljen in ločen od sveta.

Tudi zdaj sem krvavo potreboval to samoto. Nedaleč od naše cerkve je bil opuščen rudnik. Ta kraj sem izbral za svojo odraslo inačico Old Baldyja. S tega hriba sem lahko videl cerkev in, če sem na pravem mestu parkiral avto, ga je Gwen lahko opazila in ni bila v skrbeh zame, če sem bil dalj časa odsoten.

Na hribu sem tuhtal vso stvar. Spraševal sem se, ali je mogoče, da bi v meni klic, naj grem v New York, prišel od Boga. Ali naj bi res zapustil cerkev in se preselil z Gwen in tremi majhnimi otroki v umazano velemesto z vsemi problemi vsakdanjega življenja v njem?

Jasen odgovor ni prišel takoj. Kakor drugi Božji odgovori v mojem življenju je tudi ta prihajal postopoma. Prvi korak je bil ponoven obisk v New Yorku.

»Ali se spominjaš, da je minilo ravno leto dni od takrat, ko so me vrgli razprave o Farmerju?« sem nekega dne vprašal Gwen.

»Uh, oh!« je odvrnila.

»Kaj hočeš povedati s tem?«

»Pripravljaj se, da bi šel spet v New York, kajne?«

Zasmejal sem se. »Dobro, mislil sem na zelo kratek obisk. Samo čez noč.«

»Mh, hm.«

+ + +

Prijetno sem se počutil, ko sem se ponovno vozil čez most George Washington in pozneje čez most Brooklyn. Lepo je bilo ponovno pešačiti po ulicah in skakati čez kupe snega, kar sem počel prvič, ko sem prišel v mesto. Presenetilo me je, kako domačega sem se počutil.

Videti sem želel stare prijatelje in ponovno obiskati kraje, na katerih so se zgodili čudeži v srcih fantov. Eden od njih je bil Fort Greene Projects.

Šel sem po ulici in doživljal sceno, ki sva jo doživela z Jimmyjem Stahлом, kar me je iznenada nekdo poklical po imenu.

»David! Pridigar!« Obrnil sem se in zagledal dva temnopolta, urejena vojaka, ki sta tekla proti meni. Nosila sta čisti, lepo zlikani uniformi in čevlji so se jim bleščali.

Strmel sem vanju. »Buckboard! Stagecoach!« Komaj sem ju prepoznal, vsak se je zredil najmanj za deset kilogramov.

»Yes sir,« sta rekla oba hkrati in se postavila »mirno.« »Dobro izgledava, kajne David?«

Sprejem v vojsko je za mnoge fante iz stanovanjskih četrti največ, kar si lahko želijo. Pogoji za to so tako strogi, da tisti, ki so sprejeti, dobijo spričevalo o sposobnosti.

Buckboard, Stagecoach in jaz smo praznovali. Tolpo sta zapustila po našem srečanju na ulici in se nista nikoli več vrnila vanjo.

»Dejansko, pridigar,« je rekel Stagecoach, »se je tolpa Chaplains proti koncu poletja razpršila. Nihče več se ni hotel bojevati.

Z resničnim obžalovanjem sem zapustil Buckboarda in Stagecoacha. Začudil sem se svojim čustvom ob tem srečanju. Ljubil in pogrešal sem te fante bolj, kot sem si mislil.

Toda čakalo me je še večje presenečenje. Šel sem po Edward Street mimo podstavka svetilke, kjer sva z Jimmyjem govorila. Iskal sem Izraela in Nickyja. Zagledal sem mladega španskega fanta, za katerega se mi je zdelo, da ga poznam, in ga povprašal, če morda ve, kje sta Mau-Mauca Nicky in Israel.

Fant me je čudno pogledal. »Ali mislite tista razbijača, ki sta se spreobrnila v svetnika?« Rekel je posmehljivo, toda moje srce je poskočilo. »Slava Bogu!« sem mislil. »Še se držita.«

Naslednja novica pa me je vrgla s tira. Ne samo, da sta se dobro držala, Nicky je hotel še dlje.

»Nicky, uh!« je zaprhal fant. »Ta je ponorel. Postati namerava eden izmed tistih neumnih pridigarjev.«

Z odprtimi usti sem stal na ulici. »Ali sem te prav slišal? Nicky želi postati pridigar?«

»On to pravi.«

Želel sem zvedeti, kje ga lahko najdem. Kdaj je govoril o pridiganju? Komu je govoril o tem? Ali je kaj naredil za to? Fant mi ni vedel odgovoriti, zato sem šel poiskat Nickyja.

Kmalu sem ga našel. Sedel je na stopnicah stanovanjskega bloka in se pogovarjal z nekim fantom.

»Nicky?« sem zaklical.

Nicky se je obrnil in strmел sem v obraz, ki ga nisem poznal. Na obrazu, kjer se je prej kazala trda zaprtost in obramba, je bila zdaj odprtost in živahnost; imel je simpatičen fantovski obraz. V očeh mi je žarelo pravo veselje.

»Pridigar!« Poskočil je in pritekel k meni. »David!« Obrnil se je k dečku, ki je sedel pri njem. »Poglej! To je pridigar, o katerem sem ti govoril. On me je potegnil iz blata.«

Kako čudovito je bilo, da sem ga ponovno videl. Po predstavljanju in vljudnostnih frazah sem Nickyja vprašal, če je res, da želi postati pridigar.

Pogledal je na pločnik. »Nikoli si še nisem ničesar želel tako goreče,« je rekel.

»To je čudovita novica,« sem rekel. »Ali si se že kaj začel pripravljati na to?«

»Ne vem, kako začeti.«

Imel sem ogromno idej. Ponudil sem mu, da bom pisal nekaterim bogoslovnim šolam. Želel sem ga podpirati. Predlagal sem, naj gre najprej k zdravniku, da bi mu popravil glas. Mislil sem tudi na to, da bi zbral denar za vse to. Neka skupina vernikov iz Elmire v New Yorku, me je povabila, naj bi pri njih čez nekaj tednov predaval o problemih mladine v mestih. Bilo je prav ironično, da je bil ravno v tem mestu zaprt Luis Alvarez.

Fantje ne ostanejo dolgo v Elmiri in tudi Luis bi že zdavnaj moral biti premeščen. Nisem vedel, kje bi bil.

»Nicky,« sem rekel, »boš šel z menoj v Elmiro in povedal svojo zgodbo tistim ljudem? Mogoče ti bodo lahko pomagali.«

Takoj ko sem mu to predlagal, sem začel premišljevati, če je to prav. Nickyjeva zgodba, ki sem jo poznal po delih, je bila grda, polna čudnih nesmislov in nasilja, zato sem mislil, da je v Elmiri ne bi razumeli. Jaz sem bil že navajen srhljivih prizorov in glasov newyorških ulic, pa me je njegova zgodba še vedno pretresla.

Sam pri sebi sem preudarjal. Cerkev v Elmiri je želela izvedeti kaj o mladostniških tolpah in po Nickyju bi to izvedela neposredno, jaz bi pa lahko slišal Nickyjevo zgodbo od začetka do konca, česar prej še nisem. Tudi srečanje v areni St. Nick bi spoznal še z druge strani.

+ + +

Tako je prišel Nicky nekaj tednov pozneje na oder v Elmiri, da bi povedal zgodbo svojega življenja. Nekaj minut sem porabil za uvod, v katerem sem poudaril, da siromaštvo in osamljenost naredita fante take. Hotel sem, da ga poslušalci ne bi strogo sodili, še preden bi ga slišali do konca.

Moj uvod je bil nepotreben. Od trenutka, ko je začel govoriti, je bila vsa dvorana z njim. On sam je govoril o tem, kar je doživel in delal, in ravno to, da je govoril fant, ki se ni naučil pretvarjati ali olepševati, je povedalo več kot cele strani razprav o sociologiji sveta, iz katerega je prišel.

»Največ časa sem prebil na ulicah,« je začel, »ker so k mojim staršem v stanovanje prihajale stranke. Prihajale so ponoči in podnevi in tedaj smo morali vsi otroci ven. Moji starši so bili spiritisti. V španskih časopisih so objavili oglase, da govorijo z mrtvimi in ozdravljajo bolni ter dajejo nasvete glede finančnih in družinskih težav. Imeli smo eno samo sobo, zato smo bili otroci večinoma na cesti. V začetku so me drugi otroci vedno topli in sem se jih bal. Kmalu pa sem se naučil tepsti in od takrat so se oni bali mene in me puščali pri miru. Sčasoma sem prišel tako daleč, da sem bil raje na ulici kot doma.

Doma sem bil najmlajši. Nisem bil nič. Toda na ulici so vedeli, kdo in kaj sem.

Naša družina se je pogosto selila, največ zaradi mene. Če je nastala kakšna težava, in je prišla policija povpraševati o njej, je upravnik bloka prišel k mojim staršem in rekel, da se moramo takoj izseliti. Niso hoteli imeti posla s policijo v svoji hiši. Prišlo je celo tako daleč, da je nastal problem, če je policija samo vprašala za kakega portoriškega dečka. Ni bilo važno, ali je kaj storil ali ne, ko je policija vprašala zanj, se je morala njegova družina izseliti.

Ne vem, zakaj sem počel to, kar sem. V meni je bilo nekaj, česar sem se bal. Ves čas sem bil prestrašen, toda nisem si mogel pomagati. Tako sem začutil, ko sem zagledal hromca. Tako nekako, kot bi ga hotel ubiti. Isto sem čutil do slepcev ali do majhnih otrok. Sovražil sem vsakega slabotnega ali pohabljenega.

Nekega dne sem to povedal mojemu staremu. Nikoli se nisva pogovarjala, toda to me je zelo prestrašilo. Izpovedal sem se mu in rekel je, da imam hudiča v sebi. Poskušal ga je izgnati iz mene, toda ni mu uspelo.

Ta norost v meni se je slabšala in slabšala. Če sem videl koga hoditi z berglami, sem mu jih brcnil; če sem videl starčka z brado, sem mu jo hotel izpuliti, majhne otroke pa sem pretepal. Med takim početjem sem se bal in sem hotel jokati, toda tisto v meni se je smejalo in smejalo. Vprašanje je bila tudi kri. V trenutku, ko sem jo zagledal, sem se začel smejati in se nisem mogel nehati. Ko smo se preselili v Fort Green Projects, sem se pridružil skupinam Mau-Mau. Hoteli so naj bom njihov predsednik. Toda v pretepu je predsednik moral »Urejati promet,« izdajati povelja, jaz sem se pa želel tepsti. Zato so me postavili za podpredsednika.

Bil sem tudi orožar, kar je pomenilo, da sem bil odgovoren za skladišče orožja. Imeli smo vojaške opasave, bajonete, nože na vzmet in metalce. Rad sem hodil v skladišče in opazoval naše orožje. Ukradeš izpušno cev iz avtomobila in narediš metalec. Za petelina uporabiš kljuko s kakšnih vrat in s tem streljaš granate kalibra 0,22.

Za pretepe sem rad uporabljal palico od basebala. V pločevinasto posodo za odpadke sem naredil luknjo, da sem lahko skozi jo gledal, jo potegnil na glavo in mahal s palico. V pretepu niso bili Mau-Mauci nikoli poleg mene, kajti ko sem se razvnel, nisem gledal, kam je padlo. Naučil sem se tudi zabadati z nožem, to je zabosti nekoga, a ne do smrti. Zabodel sem šestnajst ljudi in dvanajstkrat sem bil v zaporu. Nekajkrat je bil moja slika v časopisih. Ko sem šel po ulici, me je vsak poznal in matere so klicale svoje otroke domov.

Tudi »gangi,« tolpe so me poznali. Ko sem nekega dne sedel in čakal podzemno, mi je prišlo pet fantov za hrbet. Okrog vratu so mi zadržali usnjen pas in ga vlekli. Nisem umrl, toda pozneje sem velikokrat želel, da bi, kajti od takrat naprej ne morem prav govoriti. Mrzil sem ljudi, ki so imeli kakšno telesno napako in zdaj sem jo dobil tudi jaz. Od takrat sem moral vedno paziti, da sem ohranil samospoštovanje.

Naša družina je nadzorovala vse območje do Coney Islanda in Ralph Avenue. Nosili smo rdeče suknjiče z MM na njih in čevlje s posebnimi petami, ki se dobro obnesejo v bojih. Nekega dne smo bili v slaščičarni na Flatbush Avenue. Bilo nas je šest in pili smo sodo. Vstopilo je sedem fantov iz tolpe Bishop. Oni so bili v vojnem stanju z Mau-Mau. Eden od teh fantov je stopil k pultu, kot da bi bil gospodar. Moji fantje so me opazovali. Stopil sem k njemu in ga sunil. Vrnil mi je in v trenutku se je začel pretep. Lastnikova žena je začela vpiti. Vsi drugi ljudje so se umaknili na pločnik. Na pultu je bil mesarski nož. Eden od mojih fantov ga je zagrabil in petkrat zabodel enega od Bishopov v glavo.

Vedel sem, da je mrtev, bal sem se, toda nisem mogel zaustaviti smeha. Lastnikova žena je po telefonu poklicala policijo. Eden od mojih fantov je pograbil nož in jo zabodel v trebuh. Nato smo zbežali.

Jaz se noža nisem dotaknil in zato me niso zaprli. Toda moji starši so morali iti na sodišče in zdi se mi, da so me tam prvič prav pregledali. Bili so prestrašeni, ko so videli, kaj sem. Odločili so se, da bodo šli nazaj v Portoriko. Z bratom sva šla na letališče in se poslovila od njih. Na poti z letališča mi je brat v svojem avtu dal 32 kalibrsko pištolo in rekel: »Nick, zdaj si samostojen.«

Najprej sem si moral najti prenočišče. S pištolo sem ustavil nekega človeka in mu vzel deset dolarjev. Sobo sem si najel na Myrtle Avenue. Tedaj mi je bilo šestnajst let. Od takrat sem imel tako življenje. Ropal vem ljudi in jim jemal denar ali stvari, ki sem jih lahko pretopil v denar. Podnevi je bilo vse v redu, ker sem imel družbo. Karkoli sva jim s predsednikom naročila, so storili. Toda noči, ki sem jih preživel v sobi, so bile strašne. Vedno znova sem se spominjal tistih dveh ubitih ljudi v hlaščičarni. Z glavo sem udarjal ob tla, da bi izgnal te misli. Sredi noči sem začel vstajati in klicati svojo mamo. Nikoli se nisva pogovarjala ali bila skupaj, preden je odšla, toda iznenada sem začutil, da bi se morala vrniti in poskrbeti zame.

Julija 1958 sem dopolnil osemnajst let. V tem mesecu so Dragons (Zmaji) naselja Red Hook ubili enega od naših fantov. Mi smo se zbrali in šli proti podzemni, da bi ujeli enega od njih. V tolpah je tak zakon, da mora umreti eden od Zmajev, če umre eden od Mau-Mau. Na postajo podzemne smo šli po Edward Streetu. Zagledali smo policijski avto, ki se je ustavil tam in se je okrog njega zbrala cela tolpa Chaplains. To je črnska tolpa iz Fort Greena. Z njimi smo imeli dogovor o nenapadanju in če bi bila ena tolpa napadena, bi jim druga pomagala braniti se. Zdelo se je, da se nekaj dogaja, in šli smo tja čez. Chaplains so stali okrog dveh fantov, ki jih nisem videl še nikoli prej. Eden je imel trobento, drugi pa je bil pravi suhec. Tedaj je nekdo prinesel ameriško zastavo in policijski avto je odpeljal. Ta dva človeka sta pravzaprav želela prirediti ulično srečanje.

Takoj ko so prinesli zastavo, je suhi mož stopil na stol, odprl knjigo in prebral tele besede: »Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor veruje vanj, ne pogubil.«

»Zdaj,« je rekel pridigar, »vam bom govoril o tem, kdo je 'kdor.' To so črnci, Portoričani in prav posebej člani tolp. Ali veste, da se poleg Jezusa križali tudi dva člana razbojniških tolp? Vsakega na eni strani... «

Bilo mi je dovolj. Gremo, fantje, imamo svoje opravke, sem rekel. Nobeden se ni ganil. Bilo je prvič, da me niso ubogali.

Tedaj sem se prestrašil in vrgel pridigarju v obraz vse psovke, kar sem se jih spomnil. Pridigar je govoril naprej in to kar precej časa, zame se pa sploh ni zmenil.

Veste, kaj se je nato zgodilo? Predsednik Chaplainov je pokleknil tam na Edward Streetu in začel jokati. Poleg njega so se spustili na kolena še podpredsednik in dva poveljnika vojske. Vsi so jokali. Joka pa jaz nisem mogel prenašati. Ko so se umaknili, sem bil vesel, kajti menil sem, da bomo zdaj tudi mi odšli.

Tedaj pa je pridigar prišel k Israelu, ki je bil predsednik Mau-Mau in se začel z njim rokovati. Domneval sem, da nas želi razbiti, zato sem šel k njemu in ga odrinil. Israel je strmел vame, kot da me še nikoli ni videl. Tedaj se je pridigar obrnil k meni. »Nicky,« je rekel, »ljubim te.«

Nikoli v življenju mi še nihče ni rekel teh besed. Nisem vedel, kaj naj storim. »Če se mi

približaš, pridigar,« sem rekel, »te bom ubil!« To sem resno mislil. Z Israelom sta se še nekaj pogovarjala in končno je odšel. Mislil sem, da je konec. Zmaje smo pustili pri miru.

Pozneje se je pridigar vrnil in pripovedoval o velikem srečanju tolpa, ki so ga pripravljali na Manhattanu. Povabil nas je, naj pridemo. »Mi bi radi šli, pridigar,« pravi Israel, »toda kako naj pridemo skozi četrt Chink?« »Poslal vam bom avtobus,« je obljubil pridigar. Potem je Israel obljubil, da bomo prišli. »Dobro,« sem rekel, »jaz že ne bom šel.« Raje bi umrl, kot pa šel na to srečanje. Ko pa je tolpa šla, sem se tudi jaz našel med njimi. Bal sem se ne biti z družino. Premišljeval sem, kako mu bom zmešal štrene na srečanju. Ko smo prispeli tja, so nas čisto spredaj čakale tri vrste sedežev. Pridigar nam je sicer obljubil, da jih bo rezerviral za nas, toda nisem verjel, da bo to res storil.

Neka gospa je igrala na orgle in jaz sem začel s fanti ploskati in vpiti. Tedaj je prišla na oder majhna deklica in začela peti. Zažvižgal sem ji in vsi so se začeli smejati. Vse je šlo po mojem načrtu in počutil sem se izvrstno. Končno je prišel na oder pridigar in rekel: »Pred pridigo bomo pobrali darove.«

Mislil sem, da sem ga spregledal. Ves čas sem premišljeval, kakšen smisel je imela zanje vsa ta predstava. Zdaj sem spredel, da mu je šlo samo za denar, tako kot vsem drugim.

»Prosil bom člane klap, da sami zberejo prostovoljne darove,« je rekel. »Denar prinesite okrog dvorane za to zaveso sem na oder.«

Ugotovil sem, da sploh ni imel pojma: vsak je lahko videl, da so bila tam zadaj vrata.

»Ali lahko dobim šest prostovoljcev?« je prosil.

Fant, jaz sem bil v sekundi na nogah. Pokazal sem pet svojih fantov in hitro smo se postavili v vrsto. Dali so nam kartonske škatle. Hotel sem takoj začeti, toda pridigar nas je zadržal, dokler ni z molitvijo prosil za hlagoslov. Poskušal sem zadržati smeh.

Zbirali smo po vsej areni. Če se mi je zdelo, da je kdo dal premalo, sem stal tako dolgo zraven, da je dal še več. Vsi so poznali Nickyja. Po končanem obhodu smo se zbrali spodaj pri zavesi. Tam so bila široko odprta vrata. Videl sem cestne svetilke in slišal cisterno, ki je škropila cesto. Zadaj v areni so se nekateri začeli smejati. Vedeli so, na kaj se pripravljamo. Moji fantje so me opazovali in čakali samo besedico, da bi jo ucvrli na plano.

Samo stal sem tam. Nisem vedel, kaj se dogaja. Prav smešno sem se počutil. Nenadoma sem spoznal: pridigar mi je zaupal. To se mi v življenju ni še nikoli zgodilo. Samo stal sem tam, moji fantje so me pa gledali. Lahko sem slišal, kako težke trenutke je preživljal pridigar v areni. Vpili so in tolkli s pestmi, on pa je moral tam pred njimi stati in mi zaupati.

»Torej, fantje,« sem rekel, »gremo na oder.«

Gledali so me, kot da ne bi bil čisto normalen, toda niso ugovarjali. Bil sem tip, s katerim se ljudje niso prepirali. Šli smo po stopnicah in še nikoli nisem doživel, da bi hrup tako hitro utihnil. Dali smo mu škatle. »Tu je tvoj denar, pridigar,« sem rekel. Vzel je denar in ni bil čisto nič presenečen, kot da bi bil vnaprej vedel, da ga bomo prinesli.

Šel sem nazaj na svoje mesto in mislil bolj kot kdajkoli prej. Začel je govoriti in skoraj vse je bilo o Svetem Duhu. Rekel je, da ni važno, kaj je človek storil, kajti Sveti Duh mu lahko pomaga začeti znova, tako kot začne od začetka novorojenček.

Nenadoma sem si zaželel to novo življenje tako močno, da nisem mogel vzdržati. Bil

je, kot da se prvič v življenju vidim. Pred mojimi očmi so bile vse moje grdobije, vsa mržnja in vse norosti.

»Ti si lahko drugačen!« je rekel. »Tvoje življenje se lahko spremeni!« To sem želel in potreboval, toda vedel sem, da se mi kaj takega ne more zgoditi. Pridigar nas je poklical, naj pridemo naprej, če želimo doživeti spremembo, toda vedel sem, da zame to nima smisla.

Tedaj nam je Israel rekel, naj vstanemo. »Jaz sem predsednik,« je poudaril, »in vsa tolpa gre naprej!«

Jaz sem bil v prvi vrsti. Pokleknil sem in molil prvo molitev v svojem življenju, nekako tako: »Dragi Bog, jaz sem najbolj umazan grešnik v New Yorku. Ne vem, če me maraš. Če me maraš, me lahko imaš. Kakor sem bil prej slab, tako želim biti zdaj dober za Jezusa.«

Pozneje mi je dal pridigar Sveto pismo in domov grede me je zanimalo, če je Sveti Duh res v meni in kako bom to spoznal. Prvo, kar je prišlo, ko sem stopil v sobo in zaprli duri, je bilo spoznanje, da se ne bojim več. Čutil sem, kot da imam v sobi družbo. Ne Boga ali kaj podobnega, marveč tako kot da bi mama prišla nazaj. V žepu sem imel štiri 'pot sticks', cigarete marihuane. Zmečkal sem jih in vrgel skozi okno.

Naslednjega dne so ljudje strmeli, kajti raznesla se je vest, da je Nicky postal veren. Toda nekaj drugega se je zgodilo, kar mi je dalo prepričanje, da je to resnica. Prej so se dečki na ulici vedno razbežali, ko so me videli, toda tega dne sta dva fantička strmela celo minuto vame in nato prišla k meni. Želela sta, naj ju izmerim in ugotovim, kateri je višji. Prava malenkost zame. Položil sem jima roke na ramena in tedaj sem vedel, da sem res drugačen, čeprav to fantičkoma ni povedalo bogvečesa.

Nekaj tednov pozneje je prišel k meni eden iz tolpe Zmajev in me vprašal: »Ali res ne nosiš več orožja?« Ko sem mu pritrdil, je izvlekel deset palcev dolg nož in ga nameril v moje prsi. Dvignil sem roko in prestregel rezilo. Ne vem, zakaj je potem zbežal, toda jaz sem ostal in zrl v kri, ki mi je tekla iz roke. Spomnil sem se, da sem ob pogledu na kri prej vedno skoraj zblaznel, toda tega dne se to ni več zgodilo. Spomnil sem se tudi besed, ki sem jih prebral v Svetem pismu: 'Kri Jezusa Kristusa nas očiščuje slehernega greha.' Razparal sem srajco, obvezal roko in od tega dne me kri ni nikoli več mučila.«

Med Nickyevim pripovedovanjem je v dvorani nastala popolna tišina, mir, ki pričuje o čudežu. Bili smo res priče čudežu, slišali smo ga ta večer v Elmiri.

Ko so poslušalci spoznali čudež, so zavzdihnili in to se je zelo hitro razširilo po vsej dvorani.

Nicky je začel govoriti z napetim, bolečim in jecljajočim glasom, med pripovedovanjem pa se mu je glas spremenil. Besede je izgovarjal laže, glas je bil vse jasnejši, dokler ni govoril razločno in brez napora kakor vsak od nas. Šele sedaj je Nicky to opazil. Brez besede je stal na odru, drhtel, po licu so mu pa tekle solze.

Prej nisem vedel, kaj mu je povzročilo težavo pri govorjenju: telesna poškodba pri zdravljenju ali to, kar zdravniki imenujejo »histerično trpljenje«. Nicky ni v svojih pustolovskih časih nikoli pomislil, da bi šel zaradi tega k zdravniku. Vem samo to, da je bil tistega večera njegov glas ozdravljen.

Tistega večera v Elmiri so zbrali tudi prostovoljne prispevke, ki so pomagali Nickyju začeti dolgo in pomembno pot.

12. poglavje

Sedel sem v svojem rjavem usnjenem naslanjaču v delovni sobi v Philipsburgu in zadovoljen razmišljal o zadnjih mesecih. To sem počel ravno v času, ko sem včasih gledal televizijo. Res sem imel vzrok za hvaležnost Bogu, da sem se odločil in prodal televizor. V Latin American Bible Institute v La Puente, v Kaliforniji, sem pisal o Nickyjevih sanjah, da bi postal pridigar. Njegovega prejšnjega življenja nisem prikriaval in pošteno sem priznal, ni še dovolj dolgo v novem življenju, da bi bil trden. Prosil sem jih, če bi ga poskusno sprejeli kot študenta.

Odgovorili so, da ga sprejmejo. Ne samo to, zgodba o spreobrnjenem fantu z ulice jih je tako pritegnila, da so kmalu zatem povabili tudi Angela Moralesa, naj pride k njim v šolo.

Ne, sem razmišljal, tu ni nobenega dvoma. Buckboard in Stagecoach sta živela pošteno, Nicky in Angelo na poti, da postaneta pridigarja. Vse je kazalo na srečen konec naloge, za katero sem bil poklican.

Ni mi bilo dano, da bi dolgo počival v tem prijetnem zadovoljstvu. Spomladi 1959 sem dobil sporočilo, ki me je spet trdno postavilo v resničnost in me znova popeljšalo na pot, za katero sem mislil, da bo kratka. Israel je bil v zaporu in to ne zaradi malenkosti: zaprt je bil zaradi umora.

Odpeljal sem se v New York, da bi obiskal njegovo mamo.

»Moj fant je bil nekaj časa tako dober,« je rekla in v svoji nesreči tavela po sobi.

»Umiril se je in se v začetku šolskega leta začel učiti. Toda gang, tolpa, ga je spet potegnili. Ali veste, gospod Wilkerson, kaj je to »draft?«

Vedel sem. Ko se je kaka skupina osnovala ali če je iz kakega vzroka razpadala, je bil vsak deček v soseščini žrtev enega od najodvratnejših izumov bojevitih tolp. Preprosto so ga »potegnili«. Na ulici so ga ustavili in mu povedali, da je od tega trenutka član njihove tolpe in da od njega pričakujejo, da se bo udeleževal pretefov in ubogal vsa povelja.

Kaj pa, če ni hotel?

Najprej so ga preprosto premlatili. Če se je še naprej branil, so mu zlomili prste ali roko. Če je še vztrajal, je bilo ogroženo njegovo življenje. Nihče, kdor pozna te tolpe, ne bi vzel takega opozorila neresno. Največ fantov se je pridružilo. Israela so večkrat zažgali preden se je ponovno priključil svoji tolpi.

»Moj sin se je tako bal,« je rekla Israelova mati. »Ponovno se jim je priključil. Nekega večera je bil hud pretep. Eden od nasprotnikov je bil ubit. Nihče ni niti poskušal obdolžiti Israela, da ga je ubil. Toda ker je bil skupaj z morilci, so ga zaprli.«

Israelova mati mi je pokazala pismo, večkrat prepognjeno in s sledovi solz. Pisal je, da mu je žal zaradi tragedije, najbolj pa zaradi nje. Ni pisal zagrenjeno. Govoril je o dnevu, ko bo prišel ven. Celo o meni je pisal, češ »da je žalosten zaradi pridigarja, ki bo slišal o tem. Povej Davidu, naj se kaj oglasi.«

Kaj bi lahko storili? Kako bi lahko dobili Israela iz zapora? Ali bi mu kaj pomagalo, če bi bil bliže in bi mu prijateljsko svetoval? Ali bi mu koristilo, če bi odšel iz tega okolja, iz tolpe, ki ga je potegnila vase, iz življenja, ki ga je zastrupilo.

O tem sem vprašal njegovo mamo in ona je kimala z glavo in žalostno mrmrala.

»Mogoče,« je rekla, »ne vem. Moj fant je bil nekaj časa dober. Potem se je vrnil. Želel

je biti dober. Pomagajte mu, gospod Wilkerson.«

Obljubil sem ji, da bom storil vse, kar je v moji moči. Rekel sem ji, da bom za začetek poslal Israelu v zapor nekaj dopisnih tečajev.

Noč in dan sem mislil nanj. O njem sem pripovedoval Gwen. Ljudi v cerkvi sem vprašal, kaj bi storili na mojem mestu. Pisal sem mu, toda kmalu sem ugotovil, da si je smel dopisovati le z najožjimi sorodniki. Celo dopisne tečaje je moral prej dobiti jetniški kaplan. Zgodaj spomladi, ko so pennsylvanska polja ponovno ozelenela, sem mislil nanj bolj kot kadarkoli prej. Ob vsaki priložnosti sem šel na svoj hrib in molil zanj.

Ničesar več nisem mogel storiti zanj. Ko to pišem, je Israel še vedno v zaporu, fant, ki mi je od vseh najljubši in sem ga vzljubil že ob prvem srečanju. Občutek poraza je še danes tako mučen, kakor je bil takrat, ko sem spoznal svojo nemoč ob njegovem zlorabi in kazni. Čakam, to je vse.

Ob vsaki priložnosti sem povedal njegovo zgodbo še drugim in jih vprašal, kaj naj bi bil storil, da ne bi prišlo do tega. Vedno se mi je vračal isti odgovor: duhovno vodstvo. Ali naj jih zdaj pustim, potem ko sem jim pomagal do spreobrnjenja?

Duhovno vodstvo je pomenilo biti z njimi.

Bližal se je odločilni trenutek mojega življenja. Zgodilo se je.

Bil je vroč avgustovski večer, leto in pol po mojem prvem obisku v New Yorku. Stal sem na prižnici, imeli smo molitveno bogoslužje v sredo. Roke so mi nenadoma začele drhteti. Toplomer je kazal devetindvajset stopinj Celzija, toda jaz sem se tresel, kot bi me zeblo. Namesto da bi se počutil slabo, sem čutil neko zanesenost. Zdelo se mi je, kot da bi se Gospodov Duh spuščal bliže, v cerkev.

Še danes ne vem, kako sem končal bogoslužje. Preden sem se zavedel, se je skupnost že razšla. Ob pol enajstih sem cerkev zaprl in šel pri zadnjih vratih ven. Kar se je potem zgodilo, je bilo zelo preprosto, bil je eden izmed jasnih trenutkov resnice, ki ga ne bom pozabil do smrti.

Šel sem v zadnji del cerkvenega dvorišča. Luna je sijala nenavadno jasno. Speče mesto se je kopal v njeni hladni in skrivnosti svetlobi. Toda tam je bila neka posebna točka, ki se mi je zdela še bolj razsvetljena. Za cerkvijo je bila hektar in pol velika njiva, posejana s pšenico, ki je bila visoka približno pol metra. Nenadoma sem se znašel sredi pšenice. Začel sem govoriti o svetopisemskem prikazu žetve: »Ali ne pravite vi: 'Še štiri mesece in žetev je tu?' Jaz pa vam pravim: povzdignite oči in pogledajte polja, da so zrela za žetev. Žanjec prejema plačilo in spravlja pridelek za večno življenje, da se bosta veselila sejalec in žanjec. V tem je pregovor resničen: 'Eden seje, drugi žanje. Poslal sem vas, da boste poželi, za kar se niste trudili. Drugi so se trudili, vi pa pobirate sadove njihovega dela.«

S svojimi duhovnimi očmi sem v vsakem klasu videl mladeniča z ulic New Yorka, željnega, da bi začel novo življenje. Potem sem se obrnil in pogledal cerkev ter stanovanje, kjer je bila Gwen z otroki - srečno, zadovoljno in varno je živela v tej podeželski župniji. Ko sem tako stal in gledal, mi je notranji glas jasno govoril, kot da bi ob meni stal prijatelj. »Cerkev ni več tvoja,« mi je bilo povedano. »Zapustil jo boš.« Gledal sem stanovanje in isti notranji glas mi je rekel. »Ta dom ni več tvoj. Zapustil ga boš.«

Z enako tihim, počasnim, notranjim glasom sem odgovoril; »Da, Gospod, šel bom.«

Potem sem šel proti stanovanju in Gwen me je čakala. Oblečena je bila v spalno srajco, toda z njenega obraza sem prebral, da se je tudi z njo nekaj zgodilo.

»Kaj je Gwen?«

»Kako to misliš?«

»Drugačna se mi zdiš.«

»David,« je rekla, »ni mi treba povedati. Že vem. Zapuščaš župnijo, kajne? Moraš jo zapustiti.«

Precej dolgo sem jo gledal, preden sem ji odgovoril. V mesečini, ki je razsvetljevala spalnico, sem v kotičku njenega očesa opazil solzo.

»Tudi jaz sem slišala, David,« je rekla. »Šli bomo, kajne?«

V temi sem jo objel. »Da, draga, šli bomo.«

+ + +

Prihodnjo nedeljo je bila peta obletnica moje službe v cerkvi v Philipsburgu. Tistega jutra sem stal na prižnici in gledal pred seboj dobro znane obraze.

»Dragi prijatelji,« sem rekel. »Verjetno pričakujete, da bom govoril o obletnici. Kakor veste, je bilo teh pet let posebno srečnih let zame, za mojo ženo in otroke. Dva otroka sta rojena tu v Philipsburgu. Teh let se bomo vedno spominjali kot posebnega časa iskrenega prijateljstva.«

Toda v sredo zvečer se je zgodilo nekaj nenavadnega in to lahko razložimo samo na en način.«

Vernikom sem povedal o izkustvu na njivi s pšenico in o Gweninem presenetljivo vzporednem doživetju v stanovanju. Povedal sem jim, da je bil to brez dvoma Gospodov glas, ki ga moram ubogati.

Na vprašanje, kam bomo šli, jim nisem mogel odgovoriti. Domneval sem, da v New York, toda nisem bil prepričan. Vedel sem samo to, da moramo oditi iz Philipsburga takoj, brez odlašanja.

Kako čudovito je živeti v poslušnosti Sv. Duhu! Popoldne, ko smo se vrnili v stanovanje, je zazvonil telefon. Klical je neki pastor s Floride; rekel je, da mi je moral nujno telefonirati. Povabil me je, naj imam pri njem serijo srečanj za poglobitev vere. Nato je prišel naslednji klic, pa še tretji in tako naprej in preden je dan minil, sem imel naslednjih dvanajst tednov zasedenih s srečanji po vsej državi. V treh tednih smo naložili pohištvo in se iz pastorskega stanovanja preselili v hišo ženinih staršev.

Potem sem odpotoval. Preostali del poletja in del zime sem pridigal v raznih mestih po vsej državi. Smejati sem se moral samemu sebi; razdalje od mesta do mesta nisem meril od tam, kjer sem bil takrat, ampak od New Yorka. To mesto me je pritegovalo kot magnet. Vesel sem bil, če so me povabili čim bliže temu ogromnemu, nesrečnemu in z žalostjo napolnjenemu mestu, ki sem ga ljubil na tako poseben način. Prav na koncu zime leta 1960 sem prišel v Irvington v New Jersey. Stanoval sem pri pastoru, ki se je pisal Reginald Yake. Kakor vsakemu, sem tudi njemu govoril o svojih doživetjih v New Yorku. Mr. Yake je sedel celo uro na robu kavča, me pazljivo poslušal in spraševal.

»Dave,« je končno rekel. »Zdi se mi, da cerkve potrebujejo človeka za delo s tolpami v New Yorku. Dovoli, da pokličem nekaj svojih prijateljev v tem mestu.«

Eden izmed ljudi, ki jih je klical, je bil Stanley Berg, pomožni pastor cerkve Glad Tidings Tabernacle (Šotor veselih vesti) na Zahodni 33. cesti, blizu postaje Penn. Dogovorili smo se, da bo srečanje duhovnikov, ki jih stvar zanima, v spodnjih prostorih Bergove cerkve. To je bilo povsem navadno srečanje. Nekdo je prebral pismo

policijskega komisarja Kennedyja, ki je cerkvam sporočil, naj zavzamejo bolj odločno stališče do stvari, ki vplivajo na mladino. Vstal je g. Berg in spregovoril o tem, kako bi lahko delali med mladostniki.

Še preden smo končali, se je rodila nova služba. Ker je bil njen glavni namen oznaniti fantom in dekletom božjo ljubezen, smo jo imenovali Teeng-Age Evangelism (Evangelizacija za mladostnike, to je za mladino do dvajsetih let). Jaz sem imel že nekaj prakse, zato so me izvolili za direktorja te novo osnovane organizacije. Za sekretarja in blagajnika je bil izvoljen policijski kapetan Paul DiLena, član Bergove cerkve. Ubogi Paul, ni ga bilo na srečanju, da bi to funkcijo zavrnil. Nato smo se zelo preprosto lotili materialnih zadev. Ugotovili smo, da bi za pisarne, tisk, plače in podobno, potrebovali fond z najmanj dvajset tisoč dolarji. Tako smo sprejeli proračun. Seveda gotovine ni bilo, kot je nekaj trenutkov pozneje ugotovil naš blagajnik, ko ga je Stanley Berg poklical in mu sporočil, da je zmagal na volitvah.

»Paul,« je rekel pastor Berg, »nimam dobre novice. Ravnokar si bil izvoljen za blagajnika organizacije Teen Age Evangelism. V tem boju za mladino je David Wilkerson tvoj direktor. Razveselilo te bo, da si dobil dvajset tisoč dolarjev za prvo leto.

Kapetan DiLena je vprašal: »Kdo je David Wilkerson, kdo je prevzel knjigovodske knjige in kje je denar?«

»Paul,« je rekel pastor Berg, »nimamo ne knjig ne denarja in Dave Wilkerson je pridigar s pennsylvanskih hribov, ki verjame, da pripada New Yorku.«

Paul se je zasmel. »To je slišati precej naivno,« je rekel.

»Mi smo naivni, Paul,« je rekel pastor Berg. »Tako naivni, kakor je bil David, ko je šel proti Goljatu samo s pračo in nekaj kamni ... in prepričanjem, da je na Božji strani.«

13. poglavje

Bilo je sivo februarско jutro in drobno je pršilo. Skoraj dve leti sta minili od tistega februarja, ko sem prodal televizor in začel svojo nenavadno dogodivščino. Stal sem med steklenimi vrati trajekta za na Staten Island in komaj dojemal, kolikšen korak smo naredili pri uresničevanju mojih sanj. Iz razburkanega morja je butnil slap kipeče vode. Z desne strani trajekta se je videl kip Svobode in razmišljal sem o tem, kako prijetno bo iti vsako jutro tam mimo. Na otok Staten Island sem šel namreč s posebnim namenom - najemat prostore za naše poslanstvo pomoči mladim.

V žepu sem imel naslov: 1865 Victory Boulevard. To mesto sem predvidel za naš sedež. Toda ko sem prišel do teh »predstavnih prostorov«, sem se moral zasmejati. Bili so trije zanemarjeni prostori v precej zapuščenem sosesstvu, dve pisarni in nekakšno skladišče.

»Gospod,« sem rekel, »zares sem Ti hvaležen, da ta prostor ni imeniten, kajti v takem prostoru se ne bi znal vesti.«

V teh prostorih je začel svoje delo Teen-Age Evangelism. Imeli smo samo enega plačanega uslužbenca - mene. S svojo plačo si nisem mogel najeti niti sobice v najcenejšem prenočišču, zato sem si v srednji sobi Traven pisalne mize postavil kavč. Hrano sem si pripravljaj na majhnem električnem štedilniku. Ob posebnih priložnostih pa sem jedel s prijatelji, ki so videli mojo vitkost in so me povabili, da bi jedel z njimi. Toda najteže je bilo to, da je bila družina ločena. Gwen je ostala v Pittsburgu pri svojih in si želela, da se mi čimprej pridruži.

»Vem, da je prav, kar počneš, Dave,« je rekla, ko sva se pogovarjala po telefonu.

»Toda jaz sem sama. Garry raste, ne da bi sploh vedel, kakšen si ti.«

Dogovorila sva se, da bo družina prišla v New York, takoj ko bo konec šole za Bonnie in Debbie, pa čeprav bi morali spati v parku na klopeh. V tem času sem odkril prednost svojega samostanskega življenja. Mala celica, ki naj bi predstavljala dom, je bila odličen prostor za molitev. V materialnem smislu ni bila udobna, da bi me s tem raztresala. Imela je samo pisalno mizo, stol s trdim naslonjalom in kavč. Zares je bilo prijetno moliti v tem asketskem okolju in vsak večer sem hrepenel po času, ko sem prej gledal televizijo; čas od polnoči do dveh zjutraj pa je bil zdaj zame čas duhovne obnove. Vedno sem se zjutraj zbudil svež, opogumljen in poln novega navdušenja.

Ti prvi dnevi so bili izredno blagoslovljeni. Špansko in angleško govoreče cerkve v tem delu New Yorka so podprle začetek našega dela s tri tisoč dolarji. Večino tega denarja sem porabil za dva poskusa. Prvega sem poimenoval »Operacija nasičenja«. Po tem programu bi s knjižicami dosegli vsakega srednješolca v najbolj nevarnih delih mesta. V knjižicah sem obnavljal probleme uživanja mamil, menjave spolnih partnerjev, pijančevanja, masturbacije in nasilja tolpa ter jim nudil pomoč iz Sv. pisma. Trdo smo delali, v razpečevanje teh brošur pa je bilo vključenih na stotine mladih ljudi iz lokalnih cerkva. Po treh mesecih smo videli, da se je le peščica fantov in deklet spreobrnila s pomočjo teh knjižic.

Začeli smo z našim drugim poskusom, s televizijo. Zbral sem sto fantov in deklet, ki so bili pred časom v težavah in jim je Bog pomagal iz njih. Osnovali srno mladinski pevski zbor in trinajst tednov imeli vsak teden nastop. Predstava je bila preprosta in sveža. Najprej so zapeli, potem pa je eden izmed fantov ali deklet pričeval o svojem

spreobrnjenju. Pohvale, ki srno jih dobili, so nas opogumile. Med mestno mladino smo postali zelo priljubljeni; težava je bila v tem, da so nastopi na televiziji zelo dragi. Otroci iz teh primestnih krajev so zbirali drobiž, da bi mogli nadaljevati, toda konec trinajstega tedna smo imeli štiri tisoč petsto dolarjev dolga.

»Kaže, da bomo morali končati serijo, preden lahko vidimo uspehe,« sem rekel odboru, ki je imel sestanek zaradi finančne stiske.

Zdelo se je, da vsi soglašajo. Vsekakor bi radi nadaljevali še trinajst tednov, toda rešitve iz težave nismo našli.

Nenadoma je vstal čisto zadaj neki človek. Najprej se je predstavil: bil je častiti Harald Bredesen, duhovnik Holandske reformirane cerkve iz Mount Vernona v New Yorku.

»Gledal sem vaše predstave. Zaradi svežine in kvalitete so mi zelo ugajale. Preden se boste dokončno odločili, da jih končate bi vas prosil, da bi šli na razgovor k nekemu mojemu prijatelju.«

Pokimal sem, da se strinjam, čeprav nisem razumel, kaj to pravzaprav pomeni. Dovolj dobro sem že poznal nenavadno delovanje Svetega Duha in zdelo se mi je, da nam odpira novo pot.

Naslednjega dne sva šla s Haraldom na Manhattan obiskat urednika neke revije Chasa Walkerja. Pazljivo je poslušal najino zgodbo o začetku dela. Videti je bilo, da ga zanima, toda na koncu razgovora je bil vseeno zmeden.

»Kaj torej želite, naj zdaj storim?« je vprašal.

»Iskreno bom povedal,« je rekel Harald. »Želiva deset tisoč dolarjev.« Gospod Walker je ostrmel. Jaz tudi.

Sedaj se je začel gospod Walker smejati. Cenim vaš kompliment. Vsekakor nimam deset tisoč dolarjev. Ustanavljanje fonda ni moje delo. Kako ste pa sploh v zvezi s tem pomislili name?«

»Na vprašanje vam ne morem odgovoriti,« je rekel Harald. »Odkar sem zvedel, da je ta program v tako hudih finančnih težavah, sem imel občutek, da vi držite ključ v rokah. Vedno, ko sem razmišljal o tem, se mi je v mislih ponavljalo ime: Chase Walker. Ničesar drugega vam ne morem povedati. Harald je počakal poln upanja. Gospod Walker je molčal. »Zmotil sem se,« je rekel razočarano Harald. »Toda ti navdihi, ki pridejo s tako močjo, navadno nekaj pomenijo.«

G. Walker je vstal s svojega stola in s tem dal vedeti, da je pogovor končan. »Obvestil vas bom, če bom dobil kakšno zamisel. Hvala lepa za zgodbo, ki sta mi jo povedala.«

Stopila sva že iz pisarne, ko naju je nenadoma poklical nazaj.

»Harald, David. Počakajta trenutek ...«

Obrnila sva se in ponovno stopila v pisarno.

»Pravkar se mi je pripetilo nekaj smešnega. Danes sem dobil telegram, ki ga sploh ne razumem.« Šaril je med papirji na pisalni mizi in ga prijel. Poslal ga je W. Clement Stone, predsednik Combined Insurance Company iz Chicaga, njegov prijatelj.

»Razveljavljam prejšnji telegram,« je bilo napisano. »V sredo bom v hotelu Savoy Hilton.«

»To je danes,« je rekel Mr. Walker. »Toda jaz nisem dobil nobenega predhodnega telegrama. In zakaj naj bi me obveščal, da bo v mestu, ko pa se nisva dogovorila za srečanje? Zdi se mi, da je njegova tajnica zamešala imena...«

Za trenutek je radovedno gledal Harald, potem pa vzel pero in načel obvestilo.

»Pojdita v Savoy,« je rekel in nama izročil sporočilo v odprti ovojnici. »Poiščita

gospoda Clementa Stonea. Če je tam, mu dajta to sporočilo in počakajta, kaj bo iz tega nastalo. Če želite, sporočilo lahko prebereta.«

Medtem ko sva čakala na dvigalo, sva ga res prebrala. »Dragi Clem,« je bilo napisano, »s tem ti predstavljam Davida Wilkersona, ki opravlja pomembno delo med mladostniki v tem mestu. David potrebuje za svoje delo deset tisoč dolarjev. Pazljivo poslušaj njegovo pripovedovanje in, če te bo zanimalo, mu pomagaj! Chase.«

»To je nekaj najbolj neumnega, kar sem kdaj slišal,« sem rekel Harald. »Ali res misliš, da morava obiskati tega človeka?«

»Seveda,« je odgovoril Harald. V njegovem glasu ni bilo niti kančka dvoma.

Čez dvajset minut sva potrkala na vrata apartmaja v Savoyu. Bilo je pol šestih popoldne. Neki gospod je prišel k vratom in si zavezoval kravato. Po vsej verjetnosti se je oblačil za večerjo.

»Gospod Stone?«

Prikimal je. »Oprostite, sporočilo imava za vas od gospoda Chasea Walkerja.«

Gospod Stone je stal na pragu in prebral listek, nato naju je povabil, naj vstopiva. Videti je bil enako presenečen kot midva. Rekel je, da mora biti čez nekaj minut spodaj, toda če želiva pripovedovati, medtem ko se bo oblačil, bo z veseljem poslušal.

»Zdaj moram iti,« je vljudno rekel. »Toda če vaju priporoča Chase Walker, je to zame popolnoma dovolj. Ugaja mi način vašega dela. Pošljite mi račune. Plačal jih bom do zneska deset tisoč dolarjev.«

S Haraldom sva se spogledala. Bila sva kot okamnela.

»Oprostita mi, prosim,« je še rekel in stopil proti vratom. »Svojo zgodbo posnemite na magnetofonski trak in mi ga pošljite. Ko bom prišel drugič v New York, vas bom obiskal... pogovorili se bomo o podrobnostih...« in že ga ni bilo več.

Deset tisoč dolarjev smo porabili za plačilo dolgov in za naslednjih trinajst tedenskih televizijskih oddaj. Posneli smo tudi film Jastreb na mojih venah o uživanju mamil med mladino v New Yorku. Toda ta denar je kupil več kot samo film in čas na televizijskem ekranu. Kupil nam je spoštovanje do tega dela. Bolj in bolj nam je postajalo jasno, da je pri našem delu Gospodova roka. Vse dokler ga pustimo, da nas vodi, smo priče čudežem, ki jih doživljamo na poti, po kateri nas vodi.

14. poglavje

Kljub dobrim poročilo in pohvalam, ki so jih dobile naše televizijske oddaje, sem začel po polletnem eksperimentiranju vse močnejše čutiti, da nam manjka osebni stik z mladimi.

Še preden se je končala druga serija oddaj, sem začel hoditi na ulico in se pogovarjati s fanti in dekleti. Po teh srečanjih sem spoznal, da sem našel življenjsko pomemben ključ za uspešno delo z ljudmi. Jezus ni imel pomoči televizije ali tiskane besede. Njegovo poslanstvo je bil osebni stik z ljudmi. Vedno je bila vključena toplina njegove osebnosti. Takoj ko sem se vrnil k svojemu prvotnemu načinu in se začel srečevati z ljudmi na ulicah, sem doumel, da je to zame tudi najboljši način. Vsako jutro sem zaprl vrata svojega urada na Victory Boulevardu, šel na trajekt, potem na podzemno železnico in takoj, ko sem prispel v Brooklyn, sem se preprosto začel pogovarjati s fanti, ki sem jih srečal. Znova in znova so se odzivali klicu evangelija. Opazoval sem spremembo, ki se je dogajala pred mojimi očmi, kakor takrat v areni St. Nicholas. Kolikor uspešnejša so bila moja doživetja na ulicah, toliko bolj sem prihajal do spoznanja, da se moramo več ukvarjati z vzgojo po spreobrnjenju. Največ mladostnikov sem povezal z dobro krajevno cerkvijo. Toda s fanti, ki so imeli resne težave, bi moral imeti več osebnega stika.

Ko sem nekega jutra stopil s trajekta, sem šel na podzemno železnico, da bi me odpeljala v Brooklyn. Na tem mestu naredi železnica velik ovinek in pri zaviranju predirljivo cvili. To mesto bo imelo zame vedno poseben pomen, kajti tam sem spoznal, da se moje dolgoletne sanje uresničujejo.

Ideja je dozorela. Hiša, o kateri sem sanjal - lahko bi jo imenoval Teen Challenge Center - naj bi bila v najbolj grobem delu mesta. To bi bil sedež ducata ali več polno zaposlenih delavcev, ki bi z menoj vred upali, da bomo pomagali mladini okrog nas in videli njene zmožnosti in tragično brezcilnost. Vsak delavec bi delal na svojem področju: eden bi delal s fanti iz tolp, drugi s tistimi, ki so bili zasvojeni z mamili, tretji bi poskrbel za starše, četrti za otroke, itd. Delavke bi se ukvarjale z dekleti iz tolpe, druge z dekleti, ki imajo težave s spolnostjo, tretje z uživalkami mamil.

Tam v Teen Challenge Centru bi ustvarili ozračje, napolnjeno z ljubeznijo, ki spreminja življenje. To sem občutil že na ulicah. Priti v to hišo bi bilo čisto nekaj posebnega. Sem bi lahko pripeljali fante in dekleta, ki bi potrebovali posebno pomoč. Živeli bi v ozračju ljubezni in reda. Udeleževali bi se našega bogoslužja in študija. Opazovali bi, kako verni v skupnosti živijo in delajo; tudi sami bi se oprijeli dela. To bi bil uvajalni center, kjer bi se pripravljali na življenje v Duhu.

O teh svojih sanjah sem začel glasno govoriti poleti 1960, ko sem že skoraj leto dni delal v mestu. Na potovanjih, kjer sem zbiral denar za fond, sem govoril o tej potrebi. Našim cerkvam v New Yorku sem pripovedoval, kako si vse skupaj predstavljam. Vedno sem se soočal z isto pripombo: »Dave, te tvoje sanje imajo eno pomanjkljivost zahtevajo denar.« Seveda, imeli so prav. Zdi se mi, da nismo imeli nikoli več kot sto dolarjev naenkrat na tekočem računu. Gwen me je morala pošteno ošteti, preden sem se lotil stvari, čeprav nismo imeli denarja.

Gwen je prišla v New York takoj, ko se je v Pittsburgu končala šola. Na Staten Islandu sem blizu pisarne našel skromno stanovanje. »Ni ravno hotel Conrad Hilton,« sem ji

rekel po telefonu, »toda skupaj bomo. Pripravi stvari - prihajam pote.«

»Dragi,« je rekla Gwen, »vseeno bi mi bilo, tudi če bi bili na cesti, samo da smo skupaj.«

Tako je Gwen prišla bolj na vzhod. Vse pohištvo smo ponovno strpali v štiri sobe in bili nepopisno srečni. Gwen je pazljivo spremljala naše poslanstvo. Posebno so jo zanimala moje sanje o delovni družini, ki bi imela svoj Center.

»David,« je rekla nekega večera, ko sem začel zopet tarnati zaradi pomanjkanja denarja, »sram te bodi! Nazaduješ! Rad bi najprej zbral denar in šele tedaj kupil dom. Če to delaš v veri, moraš najprej poiskati hišo in šele potem denar.«

Najprej se mi je to zdelo samo žensko besedičenje, toda kolikor bolj sem o tem premišljeval, bolj me je spominjalo na svetopisemske zgodbe. Ali ni bilo vedno tako, da je moral človek najprej storiti nekaj, kar se mu je zdelo čudno, potem pa je Bog storil mogočen čudež? Mojzes je moral iztegniti svojo roko nad morje, potem se je razdelilo, Jozue je moral zapihati v rogove, potem so se zrušili zidovi Jerihe; mogoče bi moral jaz najprej poiskati Center, potem pa bi se zgodil čudež.

+ + +

Sestal sem se s centralnim odborom, kar je bilo pravzaprav smešno ime skupine šestih pridigarjev in treh laikov, ki so bili tako zaskrbljeni za mladino, da so žrtvovali svoj čas za delo v tej organizaciji.

Povedal sem jim, kako zelo potreben bi bil dom, kjer bi lahko člani družčin in narkomani živeli in delali skupaj s krščanskimi delavci. Povedal sem jim, da Gwen čuti, kako bi morali najprej poskrbeti za hišo in šele pozneje za denar. Odbor je bil pripravljen sprejeti mojo zamisel. »To lahko sprejmemo kot preskus naše vere,« je predlagal Arthur Graves, eden od pridigarjev iz odbora.

Po odločitvi so se dogodki zvrstili takole:

15. decembra 1960 sem ob dveh ponoči zbrano molil. Nenadoma sem dobil jasno sporočilo, da je v Brooklynu ulica, na kateri bi moral poiskati hišo. Zavedali smo se, da bi moral biti naš dom blizu središča nemirnega območja Bedford-Stuyvesant. Najprej smo si ogledovali hiše na Fulton Street, toda zdaj mi je bilo sporočeno ime Clinton Avenue. Hitro sem poiskal načrt mesta in pogledal, kje je ulica. Našel sem jo in okrog nje sem naredil krog, kot da bi že bilo določeno, da bo tam Teen Challenge Center.

Naslednjega dne sem poklical več članov našega odbora in dogovorili smo se, da se bomo dobili na Clinton Avenue in pogledali, če je tam kaj za nas. Preden sem šel zdoma, sem poklical Paula DiLena, blagajnika, in ga vprašal, koliko denarja ima organizacija.

»Zakaj?« je vprašal Paul.

»Mislili smo, da bi si šli ogledat nekaj hiš na Clinton Avenue.« »Krasno,« je rekel Paul. »Ravno zdaj imamo saldo 125,73 dolarjev.«

»Mhm.«

»Ali te to nič ne skrbi?«

»Ne, če se naš poskus obnese. O vsem ti bomo poročali.«

Prva hiša, ki smo jo pogledali, se je zdela prava za naše potrebe. To je bila starejša zgradba z že zbledelim »Na prodaj« spredaj. Čeprav je bila nekam temačna, je imela zmerno ceno, sedemnajst tisoč dolarjev. Star gospod nam jo je razkazal. Prišli smo že

tako daleč, da smo se pogajali za ceno. Pogoji so bili ugodni. Po poti domov smo se čudili, kako se je vse hitro odvijalo. Toda ko smo se naslednjega dne vrnili, se je začel gospod izmikati. To se je nadaljevalo nekaj dni, dokler se nismo odločili, da bomo pogledali še drugje.

Odločili smo se za drugo hišo na Clinton Avenue, ki je imela v oknu napis Na prodaj. Ponovno sem preveril finančno stanje. Zdaj smo imeli v banki manj kot sto dolarjev, toda nismo gledali hiše za sedemnajst tisoč dolarjev, ampak smo se pogovarjali z lastnikom štirideset tisoč dolarjev vredne zgradbe. Bil je Dom počitka. To je bila idealna hiša za Center. Bila je popolnoma opremljena s posteljami, pisarnami in prostori za delavce. Ko smo se nekaj časa pogovarjali, je lastnik ceno še znižal. Pripravljen sem bil podpisati, čeprav smo imeli v banki samo sto dolarjev in čeprav je zgradba zapuščala hladen in uraden vtis.

»Preden se bomo odločili,« je rekel Dick Simmons, mlad prezbiterijanski duhovnik, tudi član našega odbora, »moramo pregledati še hišo čez cesto. Imam njen ključ.«

»Koliko stane?« sem vprašal.

Dick se je obotavljal. »Stane, mhm, petinšestdeset tisoč dolarjev.«

»Krasno,« sem rekel. »Vedno dražje hiše si ogledujemo, naš saldo pa pada. Razmišljali smo o hiši za sedemnajst tisoč dolarjev, ko smo imeli v banki stopetindvajset dolarjev. Ko smo imeli sto dolarjev, smo si ogledovali hišo za štiriinšestdeset tisoč dolarjev. Zdaj je pred nami hiša za petinšestdeset tisoč dolarjev.«

Hiša pred nami je bila prava graščina. Priznati moram, da mi je srce poskočilo, ko sem jo zagledal. Bila je prava hiša v georgijanskem slogu, sezidana iz rdeče opeke, in je bila videti dobra kot Monticello.

Ko smo vstopili, smo doživel pravi šok.

Še nikoli nisem videl take zapuščeniosti. Hiša je bila že dve leti prazna. Pred tem so jo študentje z bližnje univerze precej let uporabljali za tajno prenočišče in bordel. Zdaj je v njej prebival neki samotar. Bil je take vrste starček, ki se počuti varnega samo, če je obdan s staro ropotijo. Vse sobe v hiši je napolnil s starimi časopisi, razbitimi steklenicami, ogrodji dežnikov, otroškimi vozički in cunjami. Vsako jutro se je napotil v nabiralno akcijo, pobral odpadke iz kant za smeti in jih z vozičkom vozil domov, kjer jih je spravil. Zdi se mi, da bi moral biti hišnik, toda lastniki so že zdavnaj obupali nad njim. Večina vodovodnih pip je bila polomljena, omet je odpadal s stropa in sten, stopniščne ograje so zvite visele ob stopnicah in vrata so bila sneta s tečajev.

Kljub vsemu je bilo čutiti, da je bila nekoč to res gosposka hiša. V drugo nadstropje je vozilo hišno dvigalo. Za služabnike je bilo namenjeno celo krilo zgradbe. Kletni prostori so bili zračni in zidovi suhi. Tiho smo šli skozi to žalostno zapuščeniost, kar je iznenada Harald Bredesen, pastor Holandske reformirane cerkve iz Mount Vernona, glasno in jasno, kot da bi pridigal, rekel: »To je pravo. To hišo nam želi dati Bog!«

V njegovem glasu je bilo nekaj zapovedujočega, skoraj preroškega. Prizvok nujnosti in gotovosti v njegovih besedah me je spremljal naslednjih nekaj dni in mi pomagal urediti vse, kar je sledilo.

Dick Simmons je vrnil ključ lastnikom in se dogovarjal z njimi. Iskreno jim je povedal, da bi bila cena petinšestdeset tisoč dolarjev primerna za hišo v odličnem stanju, ne pa zdaj. Ceno so znižali. Dick se je še naprej pogajal in ceno so še spustili. Nazadnje se je pogodil za ceno dvainštirideset tisoč dolarjev.

»Res?« sem vprašal Dicka. »To je odlična kupčija, toda v banki imamo samo sto

dolarjev.«

Resnično nisem bil preveč navdušen, da bi kupili hišo na Clinton Avenue 416. Veliko denarja, dela in časa bi porabili samo za to, da bi jo uredili. Jaz bi raje takoj začel ustvarjalno delo našega Centra, kot pa da hi šele popravljaj zgradbo.

Po drugi plati, sem mislil, če naj se res vselimo v to hišo, zakaj naj bi bil jaz proti? Preden sem naredil naslednji korak, sem se hotel prepričati, da res delamo po Božji volji.

Tako sem tisto noč v molitvi postavil to pred Gospoda.

»Gospod, v preteklosti si mi dal znamenje, da sem spoznal Tvojo voljo.« Razmišljal sem o času, ko smo prosili Boga za pomoč glede odločitve, ali naj prevzamem mesto pastorja v Philipsburgu, ali naj prodamo televizor. »Prosim Te za dovoljenje, Gospod, da še enkrat položim runo predte.«

Naslednjega dne sem šel v cerkev Clad Tidings in se dolgo pogovarjal z gospo Marie Brown, ki je bila pomočnica brata Stanleyja Bet Berga. Skupaj sva se pogovorila o naši potrebi in vzrokih, zakaj sem želel Center. Opisal sem ji tudi hišo, ki smo jo našli.

»David,« je rekla gospa Brown, »kaže, da imate prav. Kdaj morate dati predujem za hišo?«

»V enem tednu.«

»Ali bi hotel priti v nedeljo popoldne v cerkev in vernikom spregovoriti o tej potrebi? Vem, da to ni ravno najboljši čas, namreč popoldne in še tik pred božičem, toda če hočeš, lahko prideš.«

To je bila zelo dobra priložnost in z veseljem sem obljubil, da bom prišel. Toda še vedno sem prosil Boga za čudež. Hotel sem biti prepričan, da On vodi naše načrte. Vedel sem, da se je v cerkvi Glad Tidings za domačo cerkev zbralo največ dva tisoč dolarjev naenkrat. »Toda, Gospod,« sem rekel tisto noč v molitvi, »če želiš, da kupimo to hišo, nam zagotovi, da bomo ta potrebni znesek zbrali naenkrat.« To je bilo težko, toda jaz sem, kot Gideon, zahteval še več. »Gospod, daj, da zberemo ta znesek, ne da bi povedal, koliko potrebujemo.« Malo sem počakal. »Prosim te še,« sem molil, »daj, da bomo zbrali, ne da bi prosili ljudi. To naj bo dar, ki ga bodo dali ljudje sami od sebe.«

Ko sem položil runo pred Gospoda, sem se počutil kot neumnež. Bilo je jasno, da nisem hotel hiše, kjer bi bilo potrebno toliko popravil. Toda molil sem in čakal, da bi videl, kaj se bo zgodilo.

Končno je prišlo nedeljsko popoldne, zadnja nedelja pred božičem 1960. Imel sem zelo preprosto pridigo. Poskušal sem govoriti neprizadeto, samo suhoparno opisovati težave. Povedal sem jim tudi nekaj zgodb o fantih in dekletih, ki so se že spreobrnil. Na koncu sem pa rekel:

»Ljudje, ne bom se skliceval na vaša čustva. Če se bo kaj zgodilo, naj bo od Svetega Duha. On ve, koliko potrebujemo. Zdaj vas bom zapustil in odšel v spodnjo sobo. Če bo kdo hotel kaj darovati, mu bom zelo hvaležen.«

Šel sem skozi zadnja vrata in po stopnicah v klet. Sedel sem na staro prižnico in čakal. Nikoli ne bom pozabil trpljenja teh minut, ki so počasi minevale. Presenečen sem opazil, da me je začel oblivati hladen znoj. Vse do tega trenutka nisem vedel, da sem želel hišo na Clinton Avenue. Minila je minuta in na stopnicah ni bilo slišati nobenega koraka. Minili sta dve minuti. Pet. Minilo je celih deset minut in tedaj sem obupal. Bil sem vesel, da je vse minilo. Na koncu koncev sem vedel, da se poskus z runom ni obnesel.

Tedaj so se vrata na nasprotni strani dvorane rahlo odprla. Vstopila je stara ženica. Čez sobo je šla s solzami v očeh.

»Častiti Wilkerson,« je rekla, »že petnajst let molim, da bi se razvilo to delo. Tukaj imate deset dolarjev. To je vse, kar vam lahko dam, vdovin dar. Toda vem, da se bo pomnožil in obilno blagoslovil vaše delo.« Preden je zapustila sobo, so se vrata spet odprla in nekdo jih je s stolom porinil, da so se odprla na stežaj. Vsula se je reka ljudi. K mizi je pristopila žena okrog petdesetih let in rekla:

»Častiti Wilkerson, socialno zavarovanje mi je izplačalo nekaj denarja in dati ga želim za vaše fante.«

Čisto me je prevzelo. Nikoli v življenju nisem videl česa takega, kar se je dogajalo pred menoj. Naslednji nam je dal dvesto dolarjev, še naslednji tristo. Majhne deček je prišel in povedal, da ima samo štirinajst centov, toda rekel je: »Božje delo je, dajem vse, kar imam.« Zdelo se je, da ima vsaka oseba določen znesek, ki ga mora dati. Prišla je učiteljica Pat Rungi in rekla:

»David, jaz ne zaslužim veliko, toda delam z mladino ravno tako kot ti. Vem, kakšno je stanje. Če lahko vzameš ček, ti bom darovala petindvajset dolarjev.«

Minilo je petnajst minut, da je šla vrsta skozi sobo in pustila svoje darove na mizi. Toda vsaka oseba je prinesla več kot le denar: vsak je prinesel pogum in radost darovanja, ki sem jo tudi sam občutil. Ko je zadnja oseba odšla, sem pobral kup bankovcev in čekov ter šel v pisarno h gospe Brown. Preštela sva. Bilo je 4.400 dolarjev!

Tedaj sem ji povedal o runih, ki sem jih položil pred Gospoda. Bila je ravno tako vznemirjena kot jaz. O dogodku je govorila kot o čudežu in ponavljala, da ta cerkev česa takega še ni videla. Prepričana je bila bolj kot kdajkoli prej, da je to res po Božji volji.

Edina stvar, ki je nisem zaupal gospe Brown, je bilo moje začudenje zaradi dvesto dolarjev. Prosili smo za 4.200 dolarjev, a dobili smo 4.400. Mislil sem, da je to otročje z moje strani, da bi pričakoval pri čudežu tako natančnost, toda zakaj smo dobili še dvesto dolarjev? Ali je bile to božja dobroti ali začasno prelivanje bogastva? Ali smo se zmotili pri seštevanju? Ali je dal kdo neizplačljiv ček?

Nobena od teh domnev ni bila pravilna. Ko smo še enkrat preštevali, smo spoznali, daje res dvesto dolarjev več, kot smo prosili.

Nekaj dni pozneje sem sedel v svoji pisarni in se pogovarjal z našim pravnim svetovalcem Juliusom Friedo o izplačilu predujma v znesku 4.200 dolarjev.

»Ali imaš ček za 4.200 dolarjev, David?«

Izročil sem ga z molitvijo zahvale.

Julius se je negotovo presedal na stolu, kot da bi moral urediti še nekaj neprijetnega:

»Veš, za svoje delo pri tem projektu ne računam nič...« Zdelo se mi je čudno, Julius je bil v našem odboru in vedno sem mislil, da je samo po sebi umevno, da je svoj čas žrtvoval kot darilo za naš načrt.

»Toda pravniki zahtevajo plačilo in tako moramo...«

»Na kaj misliš Julius?«

»Potrebujem nekaj denarja, nepredviden izdatek, preden izplačamo predujem.«

»Koliko, Julius?«

»Dvesto dolarjev.«

+ + +

Tudi preostanek dogovorjenega zneska dvanajst tisoč dolarjev je prišel na enako nenavaden način. Naslednjo nedeljo sem bil v Beth-page, Long Island, kjer je cerkev po bogoslužju pridrla k meni in mi v roko stisnila več kot tri tisoč dolarjev. Naslednji teden me je poklical Arthur Graves in mi sporočil njen sklep:

»David,« je rekel, »naš odbor je izglasoval, naj ti prinesem neizpolnjen ček. Izpolni ga z zneskom, ki je potreben za obrok za hišo.«

Na ta način nam je Bog priskrbel točen znesek, ki smo ga potrebovali za osnovanje Teen Challenge Centra. Dobili smo celo vsoto, do zadnjega penija. Tistega dne, ko smo dobili ključke od prelepe georgijanske vile na Clinton Avenue, sem rekel ženi:

»Gwen, prav si imela. Potrebovali smo ženo, da nam je pokazala pot. Ali si lahko zamisliš, da smo v enem mesecu, potem ko si me nagovorila, naj v veri naredim korak naprej, zbrali dvajset tisoč dolarjev.«

Gwen je bila prav tako vesela kot jaz. »Kdaj je rok za plačilo drugega obroka?« je vprašala.

»Prihodnjo jesen.«

Slišalo se je, kot da je to nekje daleč. Nisem vedel, da nas bo to leto tako zaposlilo in bomo prihodnjo jesen kar presenečeni, ko se bo približal rok za izplačilo drugega obroka v znesku petnajst tisoč dolarjev.

15. poglavje

Neverjetno je, koliko odpadkov lahko znosi skupaj en sam starec. Odkrili smo sobe, za katere sploh nismo vedeli, ker so bila vrata zadelana z do stropa segajočimi kupi smeti.

»Ali bomo odstranili to navlako?« me je nekega jutra vprašala Gwen, ko sva prišla pogledat hišo. Odgovor je našla sama. »Zakaj ne bi predlagal pastorjem, naj organizirajo mladinsko delovno srečanje?«

Tako smo tudi storili. Nekega oblačnega sobotnega jutra proti koncu januarja so pridrveli trije avtomobili in iz njih se je usulo petnajst mladih fantov in deklet, ki so jasno in glasno izjavili, da bodo hitro počistili smeti, ki jim jih bomo pokazali. A zagnani so bili le dotlej, dokler so gledali svojo nalogo od zunaj. Ko so vstopili in sem jim razkazal vse od podstrešja do kleti, sem opazil, da je navdušenje uplahnilo. Za vsak korak so morali više dvigniti nogo in si utirati pot. Zadevali in spotikali so se ob kupih časopisov in stekla in na koncu so bili pošteno zasopihani. Ugotoviti so hoteli obseg svojega dela.

Mladina je res dobro opravila svoje delo. Začeli so pred hišo in si najprej pripravili pot. Šli so naprej, sobo za sobo, nadstropje za nadstropjem. Delali so vztrajno, dokler niso znosili na dvorišče vseh smeti.

Tedaj je prevzel delo Paul DiLena. Za odvoz je naročil kamione pri sanitetnem oddelku. »Mislim, da bo potrebnih več kamionov, najmanj štirje,« je rekel.

Pozneje mi je Paul povedal o dogodku z vodjem delavcev, ki so odpeljali smeti. Ta dogodek mu je o duhu našega dela povedal več kot katerikoli prejšnji znak. Delavci so zavrnil napitnino.

Paul je povedal, da so kamioni prispeli na Clinton Avenue 416 ob dogovorjenem času, toda delavci niso začeli takoj z delom. Odpadki so se grmadili vse više in više, delavci pa so kar stali. Ko je Paul videl, kaj se dogaja, je zabrenkal na pravo struno:

Vprašal jih je: »Koliko želite?«

»Trideset dolarjev,« je prišel hiter odgovor.

Paul je skomignil z rameni kot človek, ki pozna navade v New Yorku, in privolil. Raje bi plačal s svojim denarjem, kot pa pustil, da delo ne teče naprej.

Nekaj ur pozneje je bil zadnji kamion naložen. Šest jih je zagrmelo po ulici s težkim bremenom. Delovodja je prišel k Paulu in ga vprašal, če je vse narejeno.

»Popolnoma,« je odgovoril Paul. »Dobro ste opravili delo. Zdaj boste verjetno hoteli imeti denar.« Segel je po denarnici.

»Kakšen denar!« je rekel delovodja. Nato se je zasmel, toda Paulu se je zdel smeh prisiljen. »Veste, gospod, tile fantje so mi povedali, kaj boste imeli tu. Tudi jaz imam najstnika. Ali mislite, da bi vzel denar od vas, ko sami potrebujete pomoč?«

Potem je skočil na kamion in odpeljal.

+ + +

Po treh tednih smo začeli obnavljati hišo. Iz več cerkva so prišli pleskarji in v vseh sobah prekrili »umetniške stvaritve« študentov bližnjih univerz. Nato so prišli vodovodni inštalaterji. Razkopati so morali stene, odkrili so namreč, da so cevi popokale, ker je voda v njih zmrznila. Vse to je precej stalo. Denar smo morali zbirati na potovanjih po

vsej deželi. Pravi udarec za nas je prišel, ko nam je mestna uprava poslala obvestilo, da ne moremo dobiti dovoljenja za vselitev, dokler ne vgradimo v hišo kompletnega protipožarnega sistema. Cena: pet tisoč dolarjev. Ponovno sem šel na pot proč od dela, ki sem ga želel opravljati, in zbiral denar. Tudi pri tem delu nisem mogel opraviti vsega sam. Vsak član odbora je pomagal na svoj način. Pridigar na primer, brat Grady Finnin, je potoval po deželi in predstavljal vernim naše potrebe. Drugi član odbora, Martin Karl, je bil uspešen pevec in je včasih nastopal s kvartetom Meriner pri predstavah Arthurja Godfreyja. Predstavljate si lahko, koliko denarja je zbral, ko je začel delati z nami kot potujoči ambasador. Marthy je prepotoval dobresedno vso deželo in pripovedoval o Centru, ki smo ga ustanovili v New Yorku.

Končno je zadnji pleskar in zadnji inštalater zapustil hišo. Ozrli smo se na to, kar se je zgodilo pred našimi očmi. Z manj kot sto dolarji v banki nam je Bog postavil ta dom. Zdaj smo ga morali začeti uporabljati. Napolniti smo ga želeli z njegovimi otroki. Toda preden smo to storili, smo morali imeti nekaj, na čemer bodo sedeli. Imeli smo lepo zgradbo, toda ničesar v njej.

Na tej stopnji sem spoznal, da Bog močno želi, da bi pri delu sodelovalo več vrst ljudi. začeli smo z binkoštnim (Assemblies od God) programom, toda preden smo se prav zavedeli, smo imeli v odboru člane episkopalne, prezbiterijske, baptistične in reformirane holandske cerkve. Zanimanje smo zbudili tudi pri mnogih vplivnih ljudeh.

Eden izmed njih je bil tudi Walter Hoving, predsednik družb Bonwit Teller in Tiffany's v New Yorku. Z ženo sta nas osebno seznanila z ljudmi, ki jih brez njune pomoči ne bi nikoli srečali. Nekega popoldneva je gospa Hoving pripravila srečanje v ekskluzivnem River Clubu, kamor je povabila »samo nekaj ljudi, ki bi te morali poznati«. Zbralo se jih je petdeset. Spreobrnjen narkoman je vstal in preprosto povedal, kako se je njegovo življenje spremenilo. Vsi v jedilnici so bili globoko ganjeni.

Walter Hoving je postal predsednik našega posvetovalnega odbora. »Ker ste zdaj eden od naših, g. Hoving,« je rekel Paul DiLena, »bi vam rad vrnil prijaznost, ko ste nas povabili na kosilo v River Club. Ali imate radi lasagne?«

Odgovorila je gospa Hoving. Radi so imeli lasagne, toda težko je dobiti res dobre, je rekla. Tedaj so bili Hovingovi povabljeni k DiLenovim na kosilo, ob kakršnem se človeku cedijo sline - pripravljeno je bilo iz domačih italijanskih specialitet. Ko smo sedeli okrog mize pri DiLenovih, si nisem mogel kaj, da se ne bi v molitvi zahvalil Bogu, ki je zbral pri našem delu toliko ljudi s tako različnih strani.

Naš naslednji prijatelj med poslovnimi ljudmi je bil Grant Simmons ml., predsednik Simmons Bed Company. Njegovi družini so nas predstavili Hovingovi. K njemu smo šli s posebno prošnjo. Potrebovali smo namreč dvajset postelj. V njegovi pisarni smo sedeli dobro uro in mu pripovedovali o naših željah in o tem, kako je Bog deloval v mestu. Gospod Simmons je bil darežljiv: podaril nam je svoj čas v pisarni na Park Avenue, pa tudi gmotne dobrine. Od tega dne so mnogi fantje namesto na klopeh podzemne železnice spali v Centru na Simmonsovih posteljah in žimnicah.

Ker sem hotel, da bi naše delo dobro teklo, se mi je zdelo potrebno pritegniti v binkoštno gibanje ljudi, kot so bili Walt Hoving, Grant Simmons in Clem Stone. Često sem slišal pripombe, kakršna je bila naslednja: »Priznati moram,« je rekel član našega odbora, episkopalec, ki je bil pri srečanju v naši kapelici, »da sem bil malo presenečen, ko sem prvič slišal vašo mladino 'slaviti Gospoda' in jih videl moliti z dvignjenimi rokami. Toda priznati moram tudi to, da se je v naših srcih nekaj dogajalo. Mi, episkopalci,

govorimo o resnični Kristusovi navzočnosti. Ta je tu, v tem domu.«

To je bilo največje priznanje, ki ga je prejelo naše delo. Ta navzočnost omogoča ozdravljajoče delovanje Centra. Občutek navzočnosti raste, toda svoj največji razmah je doživelo, ko smo začeli uresničevati naše sanje.

+ + +

Ta dom smo nameravali uporabljati tako: v Centru bi imeli vsaj dvajset delavcev. Vsako jutro bi mladi bratje in sestre zajtrkovali in potem preživeli dopoldne v molitvi in študiju. To bi bil bistven del našega dela. Že pred časom sem odkril, da samo beganje okrog, ki se ne hrani z razmišljanjem in molitvijo v tišini, ne rodi sadu.

Po kosilu bi se začelo naše delo na ulicah. Skupinice po dva ali trije delavci bi šle po vnaprej dogovorjeni poti in opazovale, kje se bodo pojavile kakšne težave. Naučili bi se odkrivati narkomane, iskali bi mlade alkoholike in prostitutke. Pogovarjali bi se s člani tolpe, posebno tistih, ki se rade bojujejo. Njihova naloga ne bi bila pridobivanje spreobrnjenec, ampak pomoč mladim v potrebah. Spreobrnitve bodo prišle same od sebe. Če bomo resnično zadovoljili potrebe ljudi, bodo našli pot do naših vrat.

Večina najstnikov, ki jih srečujemo, ne bi nikoli živela v našem Centru. Seznanili bi jih s pridigarji, ki živijo in delajo blizu njihovih domov in ti bi jim pomagali. Vsakega bi skrbno spremljali in delali z njim, dokler ne bi bili prepričani, da lahko skrbi sam zase.

Nekateri fantje in dekleta so v tako obupnem stanju, da bi potrebovali posebno nego. Te bi privedli v Center. Fantje bi živeli v najvišjem nadstropju skupaj z našimi delavci, dekleta pa v drugem z dekleti in zakonskimi pari. Pričakovali smo, da bomo delali izključno s fanti, seveda pa ne bomo zavrnilo deklet, ki bodo potrebovala pomoč.

Za izvedbo tega načrta smo potrebovali delavce.

Kje bom našel dvajset pametnih in pogumnih, prijaznih in zdravih fantov in deklet, ki bi bili pripravljeno delati za deset dolarjev na teden, kolikor bi nam proračun dovoljeval, da bi jim plačali.

Za ta minimalni znesek bi dobesedno tvegali svoja življenja. Že takoj na začetku iskanja delavcev so enega od naših fantov na ulici zabodli z nožem. Ime mu je bilo Carlos. Včasih je bil član najhujše razbojniške tolpe v New Yorku, Suicides (Samomorilci). Po spremembi v življenju je želel nazaj v tolpo, da bi bivšim tovarišem povedal, kaj je doživel. Nekega dne se je odločil za ta korak. Takoj ko se je približal svoji nekdanji tolpi, so ga obkrožili.

»Slišim, da si sprejel vero,« je rekel vodja.

»Tako je,« je rekel Carlos.

»In tudi slišim, da se ne boš več bojeval.«

»Tako je,« je rekel Carlos.

Vodja je izvlekel svoje rezilo. »Boril se boš, če ne, te zabodem!« Leta bojevanja so Carlosa naučila, da se s takim izzivanjem ni šaliti. Skočil je stran in z avtomobila izpulil anteno, ki je lahko nevarno orožje. Tedaj je iznenada spremenil svoj sklep. Na kolenih je prelomil anteno in jo vrgel na tla.

»Ne, ne bom se bojeval,« je rekel.

Vodja tolpe ga je v tem trenutku zabodel. Rezilo mu je porinil med rebra in kri je brizgala iz rane, ko se je Carlos zrušil na pločnik. Klical je na pomoč, člani tolpe pa so se razbežali. Ko so ga pripeljali v Cumberland Hospital, je viselo njegovo življenje na nitki.

Končno se je izvlekel in zdravnik mu je prijazno svetoval, naj fantom, ki nosijo orožje, ne pridiga več.

Toda on se ni zmenil za njegovo svarilo, ampak je šel takoj spet na ulice. Mogoče je ravno zaradi tega dogodka postal eden naših najuspešnejših delavcev. Toda kdo se bo podal v tolikšno tveganje? Koliko je takšnih fantov, kot je Carlos?

Po tistem, ko smo spravili hišo v bolj ali manj uporabno stanje, je prišel odgovor na moje vprašanje. Čez nekaj dni sem dobil telegram iz Central Bible Collegea v Springfieldu v Missouriju s prošnjo, naj pridem predavat. Povabilo sem sprejel, odletel tja in predaval študentom o delu na ulici. Bilo je čudovito srečanje in vsi smo čutili nežno delovanje Svetega Duha. Na koncu predavanja je vstal predsednik šole in prav presenetljivo izjavil, češ da je po njegovem mnenju naše delo bližje delu v apostolskih časih od vseh, kar jih je videl. Obljubil je finančno pomoč vsakemu študentu, ki bi bil pripravljen iti v New York in nam pomagati pri delu na ulicah. Vsi, ki so se zanimali za to, so morali priti v šolsko knjižnico, kjer jih bom čakal.

Ko sem prišel čez nekaj minut v knjižnico, je stalo v vrsti sedemdeset mladih ljudi! Vedel sem, da lahko iz te sedemdeseterice izberemo samo dvajset ljudi. Zato sem jim začel opisovati delo v zelo temni luči. Nisem jim obljubil nobenega plačila, še svojo pot v New York si bodo morali plačati sami. Vse, kar smo jim lahko nudili, je bilo prenočišče in hrana. Poudaril sem, da bo to delo življenjsko nevarno. Povedal sem o Carlosu in dveh drugih fantih, ki so jih pretepli na ulici. Nato sem opisal številna domača opravila, kot so pomivanje posode, ribanje tal, pospravljanje itd.

Na moje začudenje se jih je premislilo samo dvajset.

Izbiro sem tako moral prepustiti odboru šole. Ko sem šel iz Springfieldda, je bilo izbranih šestnajst mladih fantov in deklet, ki bodo prišli pomagat v New York. Naslednji štirje so bili izbrani v Lee Collegeu v Tennesseeju. Nekaj tednov pozneje so drug za drugim začeli prihajati. Mislim, da so bili ob pogledu na neznano mesto vsi malo prestrašeni. Ko sem jih peljal po stopnicah gole hiše, podobne kasarni, so se prav gotovo čudili, kam sem jih privlekel. Kmalu po tistem, ko so prispeli, je ena od deklet pisala domov in tu je nekaj odlomkov iz pisma:

»Moja najdražja družina! Pozdrav iz New Yorka! Sinoči ob 8,15 sem prispela v to veliko mesto. Bilo je polno ljudi, toda Bog mi je pomaga. TAE še ni v telefonskem imeniku, kajti je še nov, toda vseeno sem dobila številko. Nekdo je prišel pome z avtomobilom in tudi vsi moji prijatelji so prišli kmalu za menoj. Na potovanju nisem imela nobenih težav. Noben avtobus ni imel zamude. Potovanje iz Chicaga v N.Y. je bilo udobno, trikrat smo se ustavili in jedli, dvakrat počivali.

Moj urnik dela je tak:

1. Osebno delo z dekleti

Ponedeljek: prosto, delam, kar hočem.

Torek: oznanjevanje in delo na ulicah.

Sreda: obiski mladih deklet v bolnišnicah.

Četrtek: obiski mladih deklet v zaporih.

Petek: oznanjevanje in delo na ulicah.

Sobota: delo v različnih cerkvah.

Nedelja: delo v binkoštnih cerkvah.

2. Zadolžena sem za nadzor v spalnicah deklet.

Skrbim, da so sobe čiste domača opravila opravljena, itd.

3. Zadolžena sem za glasbo.

Molimo za osebo, ki bi mi pomagala skrbeti pri oznanjevanju med dekleti. V Joejevem predelu so bili ta teden trije umori. Zdajle grem pomagat v kuhinjo, pripravljamo večerjo. Ne pozabite na cerkev. Ljubim vas.

Nikoli ne bom pozabil večera, ko sem končno lahko rekel Gwen: »Draga, pripravljeni smo za delo.«

Stala je v kapelici Centra. Ta soba je včasih služila za sprejemnico in nasproti vratom je bil velik kamin. Bogato okrašen lok se je bočil nad ognjiščem proti sredini sobe. Ko sem govoril z Gwen, sem se naslonil na ta nazidek.

Spomnil sem jo na večer pred poldrugim letom, ko sva stala v mesečini na dvorišču cerkve v Philipsburgu in opazovala valovanje pšenice v vetriču. Zdaj naju je Gospod pripeljal na žetev. Dal nama je orodje, dvajset pridnih delavcev in vero v moč Svetega Duha, ki spreminja življenje.

»Dragi,« je rekla Gwen, »poglej!«

Stopil sem naprej in skušal ugotoviti, kaj mi kaže na oboku. Tedaj sem tudi sam zagledal. V tej kapelici je bil na oboku nad ognjiščem izdelan čudovit relief, ki je kazal požet, zvezan in domov pripeljan snop pšenice.

16. poglavje

Takoj, ko so se delavci namestili v sobah, sem jih poklical v kapelico in stoječ pred reliefom požetega snopa sem jim v kratkem opisal značilnosti bojujočih se newyorških tolpa.

Nasilje je ključna beseda, ki si jo morate zapomniti v zvezi s temi tolpami,« sem rekel mladim delavcem. »Neposredno se to nasilje izraža z vojnami med tolpami, kjer se fantje pobijajo, se ukvarjajo z ropanjem, uličnimi boji in razbijanjem, posredno pa s sadizmom in homoseksualnostjo, lezbištvom, svobodno ljubeznijo, uživanjem mamil in alkoholizmom. Te nečednosti so pri teh bojevitih newyorških tolpah pravilo, ne izjema.«

Zdelo se mi je potrebno navesti tem mladim delavcem vzrok za tako stanje. »Mi pridigarji radi uporabljamo preveč besed,« sem rekel, »toda nekaj naših strokovnih izrazov veliko pove, če premišljuješ o njihovem pomenu. Govorimo na primer o izgubljenih grešnikih. Ko sem spoznal člane tolpa, se nisem mogel ubraniti občutka, da zares živijo tako, kot da so izgubljeni. Prestrašeni so se potepali in skrivaj pogledovali čez ramena. Nosili so orožje in bili vsak trenutek pripravljeni bežati ali se boriti za svoja življenja. Ti izgubljeni fantje so se zbirali v tolpe zaradi zaščite in to je njihov začetek.«

Nadvse pomembno dejstvo, ki sem ga spoznal pri svojem delu s fanti z ulice, je bilo, da prav nobeden od njih ni imel pravega doma. Beseda za dom v njihovem žargonu je bila 'zapor' ali 'hiša groze'. Želel sem si, da naši delavci spoznajo to stanje, zato sem jih nekaj vzel s seboj na obisk k enemu izmed njih.

Ko smo prišli do stanovanja, smo našli vrata odprta, nikogar ni bilo doma.

»Zdaj lahko vidimo, zakaj imenujejo svoje domove 'hiša groze', je zašepetalo dekle, doma z neke farme v Missouriju. Res. V tej sobi je živela petčlanska družina. Ni bilo tekoče vode ne hladilnika ne peči razen električnega kuhalnika z eno samo ploščo in strganim kablom. Stranišče je bilo na koncu hodnika v posebnem pregradku in zraven vodovodna pipa za vseh osem strank tega nadstropja. Prezračevanje stanovanja je bilo slabo in v zraku je bil stalno vonj po plinu. Edino okno v sobi je gledalo na opečnat zid, oddaljen vsega dvajset centimetrov. Za razsvetljavo je družina uporabljala štiridesetvatno žarnico, ki je na goli žici visela s srede stropa.

»Ali veste, koliko morajo ti ljudje plačati za to?« sem vprašal. »Dvajset dolarjev na teden ali sedeminosemdeset na mesec. Preračunal sem, da gospodar dobi od teh stanovanj mesečno devetsto dolarjev in to je skoraj čisti dobiček. Navadno dobi lastnik vsako leto dvajset odstotkov na vložena sredstva.«

»Zakaj se družina ne izseli?«

»Zato, ker črnci in Portoričani ne smejo živeti, kjer bi hoteli,« sem moral priznati. »To je mesto getov.«

»Ali se ne morejo vseliti v kak stanovanjski blok?«

Da bi našli odgovor na to vprašanje, smo sedli v avto in se odpeljali približno dva kilometra daleč, kjer je bil ogromen kompleks stanovanj.

Marsikdo je mislil, da bodo ti bloki rešili problem newyorških slumov, revnih četrti. Buldožerji so se zarili v prenapolnjen slum, iz kakršnega smo ravnokar prišli: rušili so stare hiše, namesto katerih bodo postavili nove, svetle stopnice. Teoretično bi morali v njih nastaniti stanovalce porušenih hiš, pa tudi trgovce, odvetnika in zdravnika. Zgodilo se je drugače. Stanovalci niso mogli čakati dve leti, do bo stolpnica končana, in so se

odselili. Kdo je prišel na vrh, ko je bila stolpnica sezidana? Najbednejši ljudje, seveda, socialni ogroženci.

Posledice so bile dvojne. Prvič, soseščina je bila popolnoma izkoreninjena. Vsakdo se je počutil osamljenega. Nič starega ni ostalo, prejšnjih prebivalcev, obrtnikov in drugih ni bilo več. Drugič, prednost so imeli socialno ogroženi ljudje, zato so bile to velike naselbine, ki so privabliale Newyorčane, ki zaradi kateregakoli vzroka sami niso mogli skrbeti zase.

Zgradba, ki smo jo obiskali, je bila stara komaj nekaj let, toda že so vidna resna znamenja razpadanja. Šli smo mimo opustošenih zelenic, ki jih že dolgo ni nihče negoval. Šipe v pritličju so bile razbite. Hodniki so zaudarjali po urinu in cenenem vinu. Tudi tu smo obiskali družino, ki sem jo poznal. Mati je bila pijanka. Nobena postelja v hiši ni bila postлана in na mizi je ležala že dolgo umazana posoda. Fant, ki smo ga našli, je sedel na raztrganem zglavniku in brez besed strmel predse, kot da našega prihoda niti opazil ni.

Ko smo bili že zunaj, sem rekel: »Tega dečka poznam tudi drugače razpoloženega. Kakor je zdaj preveč miren, je lahko tudi preveč živahen. Navadno je zunaj. Domov lahko pride samo tedaj, ko odide mati pijanka od doma.«

Ponovno sem poudaril, da ravno tako stanje ustvarja iz mladoletnikov bojovite tolpe. Zberi skupaj tisoč mučenih družin in imel boš mladostnike, ki sovražijo vse in vsakogar, a se vsega in vsakogar tudi bojijo, se zbirajo in iščejo varnost in občutek pripadnosti. Ustvarili si bodo svoj svet, svoj dom, borili se bodo za svoj 'turf', del, ki pripada samo njim in noben tujec nima pravice poseči vanj. To je njihova trdnjava. Označena je z vojaško natančnostjo. Severna meja je gasilski dom, južna avtocesta, zahodna reka in vzhodna Flaniganova slaščičarna. Fantje se dolgočasijo, nimajo kaj početi. Nekateri so obupno revni. Srečal sem štirinajst let starega dečka, ki že dva dni ni jedel. Zanj je skrbela njegova stara mama. Vsako jutro mu je dala petindvajset centov in ga nagnala od doma. Za zajtrk je spil Coca-Colo za sedem centov, za kosilo je pojedel žemljo s hrenovko, ki jih na ulici prodajajo za petnajst centov. Za večerjo se je smejal in govoril, da ima dieto. Ves večer je žvečil bonbon, ki ga je kupil za cent.

Čudno je bilo to, da so imeli dečki vedno dovolj denarja za steklenico vina, čeprav se mi je zdelo, da nimajo za hrano.

»Zgrozim se, ko vidim, koliko ta mladina pije,« sem rekel pomočnikom. »Nekateri pijejo vino ves dan. Zelo redko so resnično pijani - tega si ne morejo privoščiti, toda tudi trezni niso popolnoma. Popivati začnejo, ko se srečajo, okrog desetih ali enajstih dopoldne in nehajo šele takrat, ko jim zmanjka denarja.«

Včasih dobijo kaj več denarja, na primer ko iztrgajo ženski torbico ali vzamejo mlajšim otrokom denar za kosilo. Tedaj se napijejo močnejših pijač in več kot enkrat je to imelo v naši soseščini tragične posledice.

Ko smo se vrnili v Center, sem jih peljal v kapelico in jim povedal zgodbo o Martinu Ilenksyu. Martin je obiskoval višje razrede srednje šole in tudi honorarno je delal, ker je bila njegova mati invalidka in je moral skrbeti zanjo. Ko je imel nekega dne prost dan, je šel k sošolcu v 'hišo groze' na zabavo z vodko. Zbralo se je deset najstnikov, šest fantov in štiri dekleta. Po eni uri pitja in plesanja roc'k'rolla je zmanjkalo vodke in fantje so zbrali denar za pivo, toda Martin ni hotel ničesar prispevati. Sledil je pretep. V pesti enega izmed fantov se je pokazal dolg nož, izvlekel ga je izza pasu. Hitro ga je zabodel in Martin Illensky je mrtev obležal na kuhinjskih tleh.

»In sedaj ...« Vedel sem, da bodo besede, ki jih bom izgovoril, marsikoga vznemirile. Na tilniku sem sklenil roki in se nagnil nazaj. »Mislite si, da bi morali nekje na uličnem vogalu govoriti Martinu nekaj minut. Vedite: če bi šel na zabavo, bi bilo to zanj usodno. Kaj bi mu najprej rekli?«

»Jaz bi mu rekel, da Jezus rešuje,« je boječe rekel eden od fantov. »Prav tega sem se bal.«

Mlade oči so me v zadregi gledale.

»Biti moramo zelo previdni,« sem rekel, »da ne bomo postali kot papige. Vedno imam v mislih besede - verske izraze, ki sem jih že slišal. Ko sem na ulici, teh besed nikoli ne uporabim, dokler v molitvi ne prosim, naj imajo moč, ki so jo imele tedaj, ko so bile izgovorjene prvič. Kaj v resnici mislite, ko rečete: Jezus rešuje?«

Fantje in dekleta so seveda poznali odgovor na vprašanje, toda nihče ni hotel izreči tolikokrat slišane odgovora. Govorili so o tem, kar so sami doživeli.

»To pomeni,« je reklo dekle, »da si ponovno rojen.«

Besede še vedno niso zvenele prav. Niso še imele svežine, s katero bi prevzele Martina Ilenskya, preden so ga zabodli z dolgim nemškimi nožem.

»Kaj se je zgodilo s teboj, ko si doživela ponovno rojstvo?« sem vprašal dekle.

Za trenutek je bila tiho. Malo se je obotavljala, preden je odgovorila. Z glasom, ki je pritegnil pozornost vseh, je pripovedovala o spremembi, ki je nekega dne nastala v njenem življenju. Povedala je, kako je bila včasih osamljena in boječa in se ji je zdelo, da je življenje brez slehernega cilja.

»Slišala sem o Kristusu,« je rekla, »toda to ime je bilo zame samo beseda. Tedaj mi je prijateljica povedala, da mi Kristus lahko odvzame osamljenost in strah. Skupaj sva šli v cerkev. Pridigar me je povabil, naj pridem naprej, kar sem storila in pred vsemi pokleknila. Prosila sem tega Kristusa, ki mi je bil samo beseda, naj spremeni moje življenje. Od takrat je vse drugače,« je rekla. »Jaz sem resnično nova oseba in zdi se mi, da mi zaradi tega pravijo, da sem ponovno rojena.«

»Ali je tvoja osamljenost minila?«

»Da, popolnoma!«

»In kaj je s tvojim strahom?«

»Tudi ta je prešel.«

»Ali ti Kristus zdaj več pomeni kot samo prazno besedo?«

»Seveda. Prazna beseda ne more ničesar spremeniti.«

V sobi je vladala tišina. »Prazne besede tudi ne bi mogle ničesar spremeniti v Martinu,« sem rekel. »Mislite na tega fanta, ko boste šli jutri na ulico.«

Pozno spomladi leta 1961 je Teen Challenge Center polno deloval. Vsak dan, tudi ob ponedeljkih, ko smo imeli proste dneve, so bili naši mladi delavci na ulicah Brooklyna, kjer so iskali mladostnike, potrebne njihove pomoči. Šli so v bolnice in zapore, v šole in na sodišča. Ulične službe so organizirali v Greenwich Village, na Coney Islandu in v Central Parku. Z njihovim delom je tok mladostnikov, ki so šli skozi naš Center, narastel iz nekaj kapljic v pravo povodenj. Samo v prvem mesecu delovanja je bilo rešenih več kot petsto mladih fantov in deklet. Veselo sporočilo je doseglo petsto fantov in deklet, življenje se jim je popolnoma spremenilo, zapustili so tolpe, si priskrbeli delo in začeli hoditi v cerkev.

Izmed petsto jih je prišlo v Center okrog sto. Samo peščica od njih je bila v takih težavah, da je morala ostati v Centru, kjer je živela v prijetni ljubezenski atmosferi.

Eden prvih fantov, ki so doživeli v našem Centru ozdravljenje svoje osebnosti, je bil George. Bil je čeden fant devetnajstih let, še preveč čeden. Doma ni imel. Starši so ga vrgli iz hiše, ker se jim je gnusil njegov odnos do starejših žena. George se je vedno zapletal z ženskami, ki so bile vsaj dvakrat starejše od njega. Metoda je bila vedno ista. Nekako je prišel v stik s starejšo, osamljeno žensko. Prevaral jo je z zgodbo o svojem težkem življenju, si pridobil njene simpatije in jo vprašal, če bi se lahko še srečala, »samo da bi se pogovarjala, ker mi to veliko pomeni«.

Ti pogovori so največkrat vodili do globljih stvari in kmalu je imel George novo prijateljico. Preselil se je v njeno stanovanje in ona ga je imela kot sina. Po poklicu je bil zlatar. Takoj ko se je preselil v njeno stanovanje, je v pogovoru omenil svoj poklic in se ponudil, da ji bo popravil nakit. Ko ga je vzel, je rekel, da gre v prijateljevo delavnico, toda zares je šel k najbližjemu preprodajalcu ukradenih stvari.

To je bilo zelo ne vredno življenje za postavnega, zdravega mladeniča. Toda lepega dne se je vse spremenilo. George je naletel na eno od naših uličnih skupin. Takrat ni govoril z našimi delavci, toda nekaj dni potem se je pojavil v Centru. Prišel je 'bolj za šalo kot zares'. Ko je vstopil, je začutil prijetno toplino. Eden izmed delavcev, Howard Culver, ga je zagledal in se začel z njim pogovarjati. Še pred jutrom se je George odločil, da bo začel novo življenje. Molil je, prosil, da bi se spremenil, in zgodil se je čudež, kakršnega skoraj nikoli ne pričakujemo.

»Bilo je, kot da se je iznenada odvalilo težko breme z mojega hrbta,« mi je povedal pozneje. Sprememba, ki se je zgodila, ga je navdušila. Ni znal nehati govoriti o njej in neprestano jo je preskušal in potrjeval. Dnevi so minevali in George je začutil, da mora vrniti ukradeni denar. Našel si je dobro službo, kajti bil je zelo sposoben. Vsak peni, ki ga ni porabil za osnovne življenjske potrebe, je dal za vračilo dolgov. Ko bo vse poravnal, bo služil Gospodu.

+ + +

Poletje se je odmikalo in vse več fantov je šlo skozi Center. Soočali smo se z moralnimi problemi. Pred tem so vsi naši fantje prekršili zakon. Kaj naj naredimo?

To ni bilo preprosto vprašanje. Relativno bi lahko tisti, ki so se že okrepili v novem življenju, sprejeli kazen in šli v zapor. Toda za okrepitev vere je potrebno nekaj časa. Prebroditi je treba mnogo kriz, sušnih dob in se oprijeti krščanskega življenja. Če fant prizna svoj prekršek policiji prezgodaj in ga zaprejo, ali s tem ne tvegamo, da ga izgubimo? Res pa je tudi, da je prekršil zakon in v duhovnem življenju ne bo mogel napredovati, dokler ga bo mučil občutek krivde. Prišel sem do zaključka, da noben odgovor ni ustrezen v vseh primerih. Včasih sem v negotovosti, ker ne vem, kaj naj svetujem. Pedro, na primer, je živel nekaj dni v Centru, potem je prišel k meni in tožil:

»Ne morem jesti. Ne morem spati. Sploh ne morem spati!«

»Zakaj, Pedro?«

»Čutim težo vseh svojih zločinov. To mi čepi na ramenih in moram iti na policijo, da priznam.«

Nekaj časa sem ga poslušal in spoznal, da ima na vesti res takšne stvari, ki jih bo treba priznati policiji. Pedro mi ni podrobno opisoval svojih kriminalnih dejanj, ker se je silno mučil z angleščino, jaz pa sem razumel samo nekaj španskih besed. Bil je tako vznemirjen in zbežan, da bi bilo priznanje na policiji zanj res rešitev. Treba je bilo samo

najti pravi čas. Pedrovo novo življenje je bilo še tako kratko, da bi ga zaporna kazen gotovo odvrnila od Gospoda. Priporočil sem mu, naj še malo počaka in o vsem še enkrat razmisli. Toda o tem ni hotel slišati.

Poiskal sem svojega starega prijatelja Vinceta Orteza, da bi prevajal. Oba sva šla s Pedrom na policijo. Ko smo vstopili, je narednik ravno sedel za mizo in jedel sendvič. Pogledal nas je in rekel.: »Izvolite.« »Sem častiti Wilkerson, voditelj Teen-Age Evangelisma,« sem se predstavil. »Tu je mladenič, ki je bil član skupine Dragon in ima na vesti nekaj stvari, ki bi vam jih rad priznal.«

Narednik me je debelo gledal in prosil, naj mu še enkrat ponovim. Ko sem to storil, je odložil svinčnik in me poklical stran.

»Častiti, ali je fant prišteven?«

»Popolnoma,« sem odgovoril.

»Veste, sem prihajajo ljudje in priznavajo stvari, ki jih niso nikoli storili. Toda če ste prepričani, da je fant normalen, ga odpeljite po stopnicah v detektivsko sobo.«

Tako smo prišli po stopnicah v nadstropje višje in čakali. Pedro je bil videti pomirjen. Kmalu je vstopil detektiv in me naravnost vprašal, ali sem silil fanta, naj gre na policijo.

»Ne,« sem odgovoril, »on je tukaj po svoji volji.«

»Veste, da gre lahko v zapor.«

Prosil sem Vincenta Orteza, naj to v španščini razloži Pedru. Fant je prikimal. Da, razumel je.

Detektiv je vzel rumen papir, prijel nalivno pero in sedel. Bil je zelo prijazen. Pedro je naredil nanj zelo močan vtis.

»Torej, Pedro. Povej, kar želiš priznati.«

»Ali se spominjate tistega zbadanja nožev?« je rekel Pedro s pomočjo Vinceta Orteza.

Opisal je poskus uboja v Central Parku pred dvema mesecema. Detektiv je odložil pero in poklical nekega uslužbenca. Spomnila sta se incidenta in pozorno poslušala. Pedro je podrobno opisal dogodek. Užival je mamila in je potreboval novo injekcijo. Z njim sta bila še dva njegova tovariša. Na klopi so opazili fanta, ki je sedel sam, obkrožili so ga, oropali in mu porinili nož v trebuh.

Pedro je priznal še dva ropa. Detektivi so ga zadržali na zaslišanju od šeste do dvanajste ure in preverjali dejstva. Našli so fanta, ki je bil težko ranjen, a je bilo tudi njegovo ime v policijskih kartotekah, pa ni zahteval kazni za Pedra, da se ne bi zapletel s policijo. Tudi trgovina, ki jo je Pedro dvakrat oropal, tega ni zahtevala. »Poznam to mesto,« je rekel Vincent Ortez.

»Zdi se mi, da nimajo čistih računov in se verjetno ne bi radi ukvarjali s policijo.«

Na koncu niso mogli najti nikogar, ki bi zahteval kazen za Pedra. Pripravljene so ga bili izpustiti, seveda pod pogojem, da ostane pod našim varstvom. Šli smo nazaj v Center in naslednje jutro je vstal Pedro prej kot vsi drugi. S svojim petjem je zbudil vso hišo. Pel je, kolikor mu je dalo grlo, in vsakogar je pozdravil tako očarljivo, da se nismo mogli jeziti nanj. Pedro je bil drug fant. Njegovo srce je bilo zares napolnjeno z neskončno radostjo.

Vsi fantje seveda niso imeli tako dramatičnega življenja. Večina teh, ki so prišli v Center in v njem začutili dom, je bila samo dolgočasna. Nikoli se niso vneli za kako stvar. V svojih domovih se niso čutili dobrodošli in to je bilo res. Imeli so težave, toda takšne, da bi jim to težko rekli, morda so bili samo znaki zanje. Imamo na primer čudovitega fanta, ki ima Center za svoj resnični dom. Je zelo preprost fant, ime mu je

Lucky.

Lucky je imel vedno obilo težav in ni mogel prav živeti. Imel je širok nasmeh, odkrite oči in prisrčen stisk roke. Ko se je kake stvari lotil, je imel že težave. Ko mu je bilo enajst let, je izostajal od pouka in divjal po Bronxu s tolpo, ki se je imenovala Crowns (Krone). Njegov najljubši šport je bil razbijanje stekel na policijskih avtomobilih, nakar je seveda pobegnil. Skakal je s strehe na streho, policaji so mu sledili, on pa se je samo smehljajal, če je premalo skočil in se ujel na požarno lestev in si tako rešil življenje.

Kmalu je Lucky prešel k tolpi Dragons in, ko mu je bilo petnajst let, je bil izvoljen za njenega predsednika. Toda doba njegovega predsednikovanja je bila kratka, kajti lepega dne so ga zaprli, ker je pretepel razrednika. Čez šest mesecev je bil izpuščen, toda še vedno se ni mogel ustaliti. Obiskovati je začel pekovsko šolo, toda z učitelji ni mogel shajati. Potem se je vpisal na kuharsko šolo, kjer tudi ni našel skupnega jezika z učitelji. Nato je šel v mesarsko šolo, toda ko se je spet prepiral z učiteljem, so mu rekli, naj gre.

Teen Challenge Center je bil edini kraj na Zemlji, kjer je Lucky prostovoljno ostal čez noč. V trenutku, ko je stopil v Center, se je počutil, kot bi prišel domov.

Ko je sprejemal tiste, ki so prišli prvič, jim je s širokim smehljajem govoril. »Tu imam najraje to, da nihče ne gleda na tvojo raso ali narodnost. Poglej, sprejemajo belce, črnce, Špance in v Bogu so vsi dobro pomešani.«

Lucky ima presenetljivo globoko duhovno izkustvo. Tako močno se je navezal na Center, da bomo imeli težave, ko mu bomo predlagali samostojen korak v življenje. Noče slišati, da bi odšel po svoje, ostati hoče tu in nam pomagati. Dovolili smo mu, da ostane. Je hišnik, na katerega se človek lahko zanese. Svojih deset dolarjev na teden pošteno zasluži. Nekega dne, ko bo pripravljen, bo odšel kakor vsi naši dečki. Do tistega dne pa je dobrodošel pri nas.

17. poglavje

Ko se je v vročem poletnem času toplomer na zadnjem stopnišču dvigal vse više in više, je življenje v Centru dobilo svoj urnik. Naših dvajset delavcev je bilo zaposlenih od jutra do pozne noči.

Urnik je bil tak:

vstajanje ob 7.00 uri,

zajtrk od 7.30 uri,

pomivanje posode, pospravljanje, osebna molitev do 9.30 ure,

skupna molitev od 9.30 ure do 11.30 ure,

kosilo ob 12.00 uri,

pomivanje, pospravljanje, molitev.

Delo na ulici od 14.00 ure do 18.00 ure, večerja na ulici in še naprej delo do 19.30 ure, nato vrnitev v Center in večerna molitev do polnoči.

Spanje.

Vodenje Centra je postalo kmalu prezahtevna služba za samo enega človeka, zato smo v teh mesecih vzgojili več strokovnjakov za posamezna področja in ti so naredili veliko več, kot bi lahko sam. Howard Culver na primer je postal naš administrator. Skrbel je za vzorno disciplino, kar ni bilo vedno lahko, saj je imel na skrbi dvajset živahnih sodelavcev in vedno spreminjajoče se število članov tolpe. Howardova žena Barbara je bila pravi božji dar, saj je bila izšolana medicinska sestra. Njena pomoč je bila izredno koristna za oskrbo podhranjene mladine in posebno narkomanov, katerih telesa gredo skozi pekel, ko se odvajajo uživanja mamil.

Če bi imel v srcu posebno mesto za naslednjega člana našega osebja, bi me razumeli, kdo bi to bil.

Nicky. Kako čudovit dan je bil zame, ko je Nicky sramežljivo prišel v Center z lepim dekletom pod roko.

»Davie,« je tiho rekel, »želim ti predstaviti svojo ženo Glorio«

Nicky in Gloria sta se srečala na Zahodni obali, ko sta bila v biblični šoli. Pohitel sem ju pozdravit, stisnil Nickyju roko in ga potrepal po rami. Tudi Glorio sem pozdravil tako srčno, da sem se bal, da se ne bi prestrašila.

Z Glorio in Nickyem smo sedli v pisarno in se spominjali preteklosti. Komaj sem verjel, da je to isti fant, ki mi je pred tremi leti pretel, da me bo ubil. Ob najinem prvem srečanju se mi je zdel Nicky brezupen primer. Toda zdaj je bil tu pred menoj kot nov človek - pridigar, prekipevajoč od načrtov za prihodnost.

»Davie, ne želim delati samo s fanti,« je rekel in se nagnil naprej, »temveč tudi z njihovimi starši. Kaj koristi pomagati fantu, če se mora vrniti domov, kjer vlada pravi pekel.«

Tega sem bil zelo vesel. Tudi Gloriiina ideja je bila enako zanimiva. Pripravljena je bila delati v Centru. Ljubila je otroke in tudi tukaj bi rada delala z njimi. Nicky ji je povedal o osem, devet in deset let starih otrocih, ki so se približevali tolпам. Gloria je poudarila, da jih je bolje pridobiti za Kristusa zdaj, ko še niso v resnih težavah, kot pa jih pozneje vleči iz njih.

Število sodelavcev je raslo in to me je navdajalo z zadovoljstvom. Z mladino smo se ukvarjali na vseh področjih. Jaz sem delal s fanti, Nicky s starši, Gloria z otroki. Toda ostal je velik prepad - nikogar nismo imeli, ki bi se posebej zavzel za debs.

Kaj je deb? Kakšen odnos ima do družčine?

To so najstnice, ki se družijo v podobne tolpe kot fantje, ti pa imajo zelo velik vpliv nanje.

Navadno si te dekliške družčine nadenejo ime, ki je povezano z imenom fantovskih tolp. Tak primer so Cobras (fantovska) in Cobretes (dekliška).

Prav kmalu sem odkril, da so ta dekleta marsikdaj vzrok za poulične težave.

Spominjam se pretepa, do katerega je prišlo, ker se je 'Deb' pritožila, da jo je fant iz nasprotne tolpe hotel posiliti. Pozneje je priznala, da je lagala in si je vse izmislila samo zato, da bi se stepli.

Pri teh dekletih je nedolžnost prava redkost. »Pridigar, zakon je iz mode,« so rekle in se mi smejale. Moje govorjenje je bilo brez sleherne koristi: samo nervozno so se mi ponujale. Za delo s temi izgubljenimi dekleti smo potrebovali mlado dekle, ki bi bila dovolj lepa, da bi jo spoštovale, in dovolj trdna v veri, da ne bi odnehala ob njihovem namigovanju in posmehovanju. Končno smo jo dobili.

»Našli smo primerno dekle za delo z 'debami,' draga,« sem nekega večera povedal Gwen.

»Krasno,« je odgovorila. »Upam, da je lepa. Za to delo mora biti res lepo dekle. Nikoli si nisem mislila, da bom svojega moža nagovarjala, naj si za sodelavko poišče lepo dekle.«

»Res je lepa,« sem rekel. »Ime ji je Linda Meisner. Prihaja s farme v Iowi. Upam, da se ne bo prestrašila teh mestnih deklet.«

Lindino delo z 'debami' ni bilo lahko. Uvod v svoje delo je preživela v Centru takoj prvo nedeljo po prihodu. Pozno popoldne je prišlo pet deklet in zahtevalo, naj jim razkažemo Center. Linda je bila takoj pripravljena, toda jaz sem zavohal alkohol in poskušal obisk malo prestaviti.

»Nocoj ob 19.30 imamo tukaj javno skupno molitev,« sem rekel. »Pridite in boste dobrodošle.«

Dekleta so prišla ob določeni uri in s seboj pripeljala še nekaj fantov. »Kaj bomo storili, David?« je vprašala Linda. »Dekleta so popolnoma pijana.«

»Najprej jih razdelimo,« sem rekel. »Fante na eno stran, dekleta na drugo.« To je zelo malo pomagalo. Dekleta so godrnjala, se posmehovala, delala so balone iz zvečilne gume, vstajala, hodila ven in noter. Nekatere so vzele nože in si rezale vezalke na čevljih. Sredi pridige so se začele z menoj prepirati. Našemu triu sem dal znak naj poje, zraven je bila tudi Linda, toda njihovo petje ni moglo preglasiti hrupa.

Končno smo zaključili srečanje in posvetili vso pozornost posameznim fantom in dekletom. Večina deklet je zdrvela iz kapelice, pri tem pa ne enkrat, ampak dvakrat zaloputnila z vrati. Ena je ostala, šla je na drugo stran k fantom, jim položila roke na ramena in rekla vsakemu posebej: »Ne verjemi niti besedice tega, kar si slišal.«

Tokrat so zmagala dekleta. Večer je minil brez vidnih uspehov. Za Lindo je bilo to uvodno srečanje z bodočimi prijateljicami. In za vrhunec smo pozneje zvedeli, da so tiste noči onstran South Second nekoga ubili.

»Brezupno je, David,« je rekla Linda naslednje jutro. »Ne vidim načina, kako bi lahko

delala s tako izgubljeno mladino.«

»Počakaj, Linda, da boš videla, kaj lahko stori Sveti Duh, in šele tedaj se odloči.«

Naslednji torek je Linda doživela prvo spremembo. Po tistem mi je pokazala pismo, ki ga je napisala svojim staršem:

»...vsaka minuta je polna navdušenja in novih dogodivščin. V torek se je vrnila vsa družina fantov in deklet. Hoteli smo, naj pridejo fantje kak drug večer, toda dekleta so nas prav lepo prosila, če lahko pridejo s svojimi fanti. Obljubili so, da se ne bodo smejali in da bodo pridni, pa smo jim dovolili. Med službo smo peli pesem 'Jezus, prelomi vse okove'. David je vprašal, ali kdo med njimi želi, da bi ga Bog česa osvobodil. Štirinajstletno dekle je reklo, da bi bila rada osvobojena vsakdanjega popivanja. Drugo dekle je zavihalo rokav in prosilo Boga, če ji lahko odpusti - vbodi so kazali vbrizgavanje heroina. Dekleta so se obnašala kot katerakoli druga.«

Od takrat so dekleta iskala pomoč pri Lindi. Elaine, ena od deklet iz tolpe, je prišla k Lindi z za 'deb' pogosto težavo. Rekla je, da si življenje zastruplja s sovraštvom. Poznal sem Elaine. Bila je težko dekle in lahko si začutil mržnjo, ki jo je gojila do okolice. V šoli in doma je imela disciplinske težave. Če so ji rekli, naj sede, je stala, ko bi morala stati, je sedla. Če so ji rekli, naj ostane doma, je zbežala ven, če pa so ji rekli, naj odide iz hiše, se ni ganila iz svoje sobe. Starši so obupali nad njo in prosili sorodnike, da je bila vsako leto nekaj časa pri njih.

Nekega popoldneva je prišla obiskat Lindo. Pozneje sem zvedel, da sta sedeli v kuhinji, srebal sok in se pogovarjali. Prve Elainine besede so bile priznanje, da je pijančevala. Rekla je tudi, da je zadnje čase začela obiskovati vedno bolj divje zabave. Povedala je, da je nedavno izgubila nedolžnost in je zanjo spolnost zdaj samo še hladna rutina. Nenadoma je začela jokati. »Linda,« je rekla čez čas in jo pogledala, »veš, nikoli nisem lagala sama sebi. Nikoli nisem legla s fantom v posteljo, da ne bi tukaj čutila,« pokazala je na srce, »da je to narobe. Linda, ne želim več sovražiti sebe. Ali mi lahko pomagaš?«

Kmalu je začela Elaine redno prihajati k srečanjem tolpe, ki smo jih imeli vsako sredo zvečer. Opogumila se je, vstala in povedala, kaj se je zgodilo z njenim sovraštvom. Obraz ji je bil odprt, svež in svoboden, tak kot Lindin. Vedno je prepevala in se smehljala. Na srečanja je vodila svoje sestrične in prijateljice. Prenehala je popivati in se udeleževati divjih zabav.

»Ali veš, Davie, zakaj je prenehala s tem?« me je vprašala Linda. »Ne more prenašati, da bi jo kaj mučilo. Pravi, da mora početi koristnejše stvari.«

Elaine ni bila osamljen primer. Dan za dnem smo se srečevali z dekleti, ki so poznala svojo vrsto ljubezni. Nikoli ne bom pozabil dneva, ko je Elaine v bistvu odkrila ljubezen, ki človeka odrešuje.

»Končno sem to odkrila, častiti Wilkerson,« je rekla. »Kristusova ljubezen ne vklepa.« Elaine je imela prav. Kristusova ljubezen ne vklepa, je ljubezen, ki ne čaka povračila. Taka ljubezen želi tem fantom in dekletom samo vse najboljše. To je kvaliteta, ki odrešuje.

V enem od svojih pisem je Linda staršem napisala, da je njeno življenje v neprestani nevarnosti. To ni bilo pretiravanje. Za zaščito svojih delavcev smo storili vse, kar smo le mogli. Naše pravilo na primer je bilo, da moramo vedno delati vsaj po dva ali trije skupaj. Drugo pravilo je naročalo, da naša dekleta ne smejo navezovati stikov s fanti na ulici. V določenih presledkih so se morali delavci srečevati, posebno takrat, ko so delali ponoči.

Mladi študentje so delali v predelih, kjer so oboroženi čuvaji reda zaradi varnosti vedno hodili v parih. Tukaj je veliko mladostnikov nosilo s seboj orožje. Kak fant je pod vplivom heroina lahko samo 'za hec' potegnil nož in zabodel mimoidočega človeka. Toda veliko resnejša težava je zavist, ki se pojavi vedno takrat, ko naši delavci trgajo njihova prijateljstva.

Nekega večera je bila Linda s svojo sodelavko Kay Ware zunaj dlje kot ponavadi. Bila je tiha poletna noč, že blizu polnoči. Večerna molitev je bila končana in dekleta bi morala biti že v postelji. Toda ti dve sta hoteli svoja doživetja z Gospodom povedati še komu, zato sta šli ven. Molili sta, naj ju Sveti Duh vodi do deklet, ki potrebujejo pomoč. Prišli sta do slaščičarne. Skozi okno sta pogledali in opazili štiri najstnice, ki so poslušale 'rock' in srkale koka-kolo. Vstopili sta in se začeli pogovarjati s temi dekleti. Zgodila se je hitra in nenavadna sprememba, ki smo jo bili že vajeni - dekleta so se prepirala nekaj trenutkov, potem je začela ena od njih jokati.

»Pojdimo,« je rekla ena izmen deklet, »ven na ulico. Ne maram, da bi nas ta glavonja poslušal,« in z glavo pokazal na lastnika slaščičarne. Vsa dekleta so stopila v noč. Komaj sta jim začeli Linda in Kay govoriti, so vse štiri zajokale kot dojenčki.

Mimo sta prišla dva fanta. »Kaj se dogaja?« sta vprašala.

Najstnice so jima rekly, naj se zgubita. Niso se marale pogovarjati z njima.

Fanta sta se začela še bolj zanimati za njihove solze.

»Kaj hočeta?« sta vprašala Lindo. »Nam hočeta odpeljati dekleta?« Eden od fantov se je obrnil k Lindi in jo začel nadlegovati. »Pojdi z menoj v park, srček, nekaj ti bom pokazal.« Njegov prijatelj se mu je pridružil in govorila sta take stvari, da sta prišli Linda in Kay v strašno zadrego. Toda imeli sta dobro obrambo,

Linda se je obrnila, pogledala vodji naravnost v oči in počasi rekla: »Bog te blagoslovi!«

Fant je obstal z odprtimi usti. Linda se je obrnila in nadaljevala razgovor s štirimi dekleti. Fanta sta se malo obotavljala, nato je eden rekel: »Preklete, pojdiva od njih.«

Linda in Kay sta še govorili z dekleti. Čez nekaj časa sta opazili, da se z vseh strani približujejo fantje.

»Najbolje bo, da pobegneta,« je zašepetala ena od najstnic.

Linda in Kay sta stopili skupaj, a sta vseeno mirno govorili naprej. Tedaj se je nenadoma zaslislal gromki smeh in vzkliki. Vsa dekleta so bila obkrožena z režečimi se in vpijočimi fanti, ki so se strnili in ločilo Lindo in Kay od drugih deklet.

»Čuj, mala, spravljaš me ob pamet,« je rekel vodja tolpe. »Našim dekletom govoriš o veri? Nam jih nameravaš vzeti?«

Začeli so govoriti o spolnosti. Linda in Kay sta slišali izraze, kakršnih še nista doslej.

Fantje so ju porivali sem in tja ter zasmehovali.

Iznenada se je nekaj zasvetlikalo. Linda je pogledala. Eden od fantov je držal v roki polkrožen nož, ki se je v temi svetlikal kot luna.

Brez opozorila se je vrgel na Lindo. V zadnjem hipu se je odmaknila in nož je švignil skozi njeno obleko. Odrezal in iztrgal ji je del oblačila, toda telesa se ni dotaknil.

Ko je fant še lovil ravnotežje, se je Linda obrnila in spregovorila besede, ki so ji pomagale že prej. Z globokim glasom, v katerega je vtisnila ves pomen besed, je rekla: »Bog te blagoslovi.«

Potem je prišla Kay pod roko. »Pridite jutri v Center na Clinton Avenue 416,« je rekla. »Pričakovali vas bomo.« Skupaj sta odšli čez cesto.

Fantje so jima sledili in dajali opolzke pripombe. Tedaj je vodja iz neznanega vzroka zavpil fantom, naj nehajo.

»Pojdimo,« je rekel. »Pozabimo jih. Nima jih smisla nadlegovati.« Ko sta prišli Linda in Kay v Center, sta bili zelo prestrašeni. Toda naslednji dan sta ponovno našli ta štiri dekleta in se z njimi pogovarjali. Zvečer pa sta bili ponovno na ulici.

V naslednjem pismu je Linda pisala: »Veseli me, Larry, da je tvoja noga boljša. Želim, da bi vam lahko napisala, kaj je v mojem srcu. Na ulici čutim prisotnost zla. Vem, da je moje življenje v nevarnosti. Želim si samo, da bi izgorela za Boga.«

18. poglavje

Vedno me je presenečalo dejstvo, da so imeli naši delavci iskreno željo »izgoreti za Boga,« pri tem pa niso postajali toge in napete osebnosti. Razmišljal sem, kaj bi moglo biti vzrok. Mislim, da je bil to Center, ki je res postal to; kar smo želeli: dom, poln ljubezni in resničnega dela. Imeli smo skupen cilj, vsi skupaj pa smo bili prijetno sproščeni.

Takšno ozračje ustvarja umirjenost, ki se ne da preceniti. Varuje pred napetostjo in nervozo. Lahko se iz srca nasmejemo. To me veseli. Mislim, da prava božja hiša ne sme biti siva in mrka. Center prav zares ni za ljudi s podaljšanimi obrazi. Če ni obmetavanja z vzglavniki v dekliškem nadstropju ali zatikanja prtov v fantovskem, potem pa boste našli sladkor v solnici. Same nedolžne norčije ...

Zaradi takšnih stvari jih moram vsekakor opomniti, toda zdi se, da jih ne upoštevajo preveč. Ko prihajam po stopnicah pomembno kot šef, ki pregleduje, ali so luči ugašene, me spremlja angelsko smrčanje, ki se ne poleže, dokler se ne vrnem dol. To pomanjkanje spoštovanja bi me skrbelo, če bi pomenilo resnično pomanjkanje reda: mladina je bila tako zaposlena, da je bila zvečer preveč utrujena za divjanje po sobah. Po nekaj minutah se je smrčanje poleglo.

Reči moram, da so bili v nasprotju s pravili lepega vedenja nekateri pripravljani na skoraj grobe šale. Kmalu po prihodu Nickya in Glorie smo začeli z »operacijo Ganglift« (premeščanje družčine). Skupnost Glad Tidings ima zunaj New Yorka počitniški dom, farmo, ki se imenuje »Skrita dolina«. V najbolj vročih poletnih tednih smo zaprosili za dovoljenje, da bi šlo nekaj naše mladine v ta dom in se naužilo pravega podeželskega zraka. Z nami sta šla tudi Nicky in žena. Zraven je bil še Lucky in okrog dvanajst drugih fantov iz Centra.

Nekega petka zvečer sta se Nicky in Gloria odločila, da bosta šla pred spanjem na kratek večerni sprehod. Lucky in še nekaj fantov so me poklicali in vprašali, če se želim udeležiti njihove šale. »Veš,« je rekel Lucky, ki se je imel že za 'staro sabljo', ker je bil pred tem že zunaj velemesta na deželi. »Nicky ni bil še nikoli prej na deželi. Vzemi, prosim, tole svečko in pojdi z nami.«

»Kaj boste storili?«

»Nič takega, da bi bil kdo prizadet. Samo medvede bomo šli loviti.« Vzeli smo sveče, jih prižgali in se napotili po isti poti kot malo prej Nicky in Gloria. Čez nekaj trenutkov smo že srečali mladi par, ki se je vračal na farmo.

»Kaj počenjate?« je vprašal Nicky.

»Lovimo,« je odgovoril Lucky. »Iščemo medvede. Ali bi rad videl njihove sledove?«

Lucky je pokleknil na stezo in približal svečo čisto k zemlji. V mehki zemlji je bilo precej starih kravjih sledov. Tudi Nicky se je sklonil in pobliže pogledal ter bil prepričan, da vidi v zemlji skrivnostna, neznana znamenja. Lahko smo opazili, kako je dobil kurjo polt. Ženko je potegnil bliže k sebi in prosil, naj mu damo svečo.

Lucky se je iznenada vzravnal. »Kaj je tam?« je vprašal, z nizkim in prestrašenim glasom. Pokazal je na predmet, ki smo ga zaznali v rahli mesečini spredaj na stezi. Resnično je bilo videti kot medved, ki se nagiba naprej. Tudi jaz bi se ustrašil, če ne bi vedel, da je to star opuščen šolski zvonec v medli mesečini.

Ko smo pogledali Nickya, je že bil tesno privit k ženi za sikomorovim drevesom. Drugi

fantje so pobirali kamenje in metali v 'medveda', pri tem pa klicali Nickya, naj ne bo reva in jim pride pomagat.

Tedaj nas je Nicky vse spravil v smeh. Izza drevesa je stopil z ženo na rokah. »Hej,« je rekel jasno in glasno. »Verujem. Zaupam Bogu. Zaupam mu, da mi bo pomagal zbežati.«

S temi besedami je začel Nicky teči z ženo na rokah proti farmi, mi smo se pa kar zvijali od smeha. Ko smo prišli za njima, smo hitro pripravili vročo čokolado in spila sta jo kar šest skodelic, preden sta se otresla strahu.

Presenečen sem bil, ko sem odkril, koliko darov smo tisto poletje dobili na Clinton Avenue 416, posebno za kuhinjo.

Morda pa je Bog hotel, da v prvih mesecih dela nismo našli kuharice za Center. Na vse načine smo se poskušali redno hraniti, toda vedno nam je spodletelo, da bi našli kuharico, ki bi bila zaposlena samo s kuhanjem. Kuhinja je vedno srce doma in kuharica ima vedno pravico, da te vrže iz nje in v miru opravlja svoje delo. V tem primeru si vržen iz srca svojega doma.

Kaj takega v Centru ni bilo mogoče, ker nismo mogli najti kuharice. Posledica je bila čudovita zmešnjava. Da bi lažje razumeli, morate vedeti, od kod je prihajala naša hrana. Kakor vse, smo tudi hrano prejeli v Centru kot odgovor na molitev. Pri molitvi vsi prebivalci hiše, delavci in mladi, ki tukaj živijo, zelo aktivno sodelujejo. Vsak dan molimo za hrano in način, kako jo dobimo, je živa lekcija za fante, ki se učijo verovati: Ljudje nam pošiljajo šunko, krompir, sadje, zelenjavo, nekateri pa tudi denar, ki je namenjen samo za kuhinjo.

Nekega dne so mladi vstali; se umili in prišli v jedilnico na zajtrk, a mize so bile prazne. Prišel sem ravno v trenutku, ko se je Center ukvarjal s pomanjkanjem hrane.

»Kaže, da vaše molitve tokrat niso uslišane, Davie?« me je vprašal eden od fantov.

»Gospod,« sem rekel sam pri sebi, »obudi nam vero, ki bo ostala z nami vse življenje.« Glasno sem rekel: »Naredimo poskus. Danes nimamo prav nič hrane, kajne?«

Fant je prikimal.

»In Sv. pismo pravi: 'Daj nam danes naš vsakdanji kruh',... kajne?« Zasmel se je in postrani pogledal častitega Culverja, ki je z gibi pokazal, da je fanta že učil moliti očenaš.

»Zakaj torej ne bi šli kar zdaj v kapelo in molili, naj nam Gospod pošlje hrano za danes ali vsaj denar, da si jo kupimo?«

»Zdaj pred jedjo, David?« je vprašal fant. »Postajam lačen.«

»Da. Koliko ljudi je danes v hiši?« sem se ozrl naokrog. Število ljudi v Centru se je stalno spreminjalo. Tega dne smo našli petindvajset ljudi. Izračunal sem, da bomo za kosilo in večerjo potrebovali 30 do 35 dolarjev. Strinjali so se z menoj. Torej smo šli v kapelo, zaprli vrata in začeli moliti.

»Ko smo že pri tem, Gospod,« je rekel fant iz družine, »ali ne bi hotel poskrbeti, da ne bi bili več lačni vse do konca poletja?«

Malce neprijazno sem ga pogledal. Zdelo se mi je, da gre malo predaleč. Vendar sem si moral priznati, da bi imeli več časa za druge stvari, če ne bi bili zmeraj tako v škripcih za hrano.

Naše molitve v Centru so bile precej glasne. Glasno molimo zelo pogosto in takrat smo v Duhu čudovito svobodni. To pa včasih prestraši ljudi, ki prvič molijo z nami. Mogoče

se jim zdi nenavadno in ne razumejo, da mi samo izražamo svoja čustva pred Bogom. Če smo včasih zaskrbljeni, tega ne izražamo samo z govorom, ampak tudi s tonom molitve.

Tistega jutra smo bili kar precej zaskrbljeni. Ko smo to izražali s tonom molitve, ki ni puščal nobenega dvoma o naših občutkih, je stopila v kapelo tujka.

Niti slišali nismo, ko je potrkala. Nazadnje je le odprla in ko nas je vseh petindvajset videla na kolenih, kako se zahvaljujemo Bogu za hrano, ki nam jo je dal, in tisto, ki nam jo še bo, sem prepričan, da je obžalovala, ker je sploh prišla.

»Oprostite,« je rekla tiho.

»Oprostite!« je rekla glasneje.

Bil sem blizu nje in ko sem jo zaslišal, sem takoj vstal. Vsi sodelavci in člani družčin so molili naprej.

Gospa se je malo obotavljala in ni takoj povedala namena svojega obiska. Kar naprej je spraševala, toda kmalu sem opazil, da je postajala toliko bolj navdušena, kolikor bolj je spoznavala delo, ki ga opravljamo. Na koncu je vprašala za namen molitve. Povedal sem ji, kako sem prišel zjutraj v Center in odkril, da nimamo nič hrane.

»Kdaj ste začeli moliti?« je vprašala.

»Približno pred uro,« sem izračunal.

»To je res neverjetno,« je rekla »o vašem delu sem vedela zelo malo. Toda pred eno uro sem dobila spodbudo, naj storim nekaj, kar je popolnoma v nasprotju z mojim značajem. Začutila sem, da vam moram prinesiti vsebino svojega prašička (hranilnika). Zdaj vem, zakaj sem morala to storiti.«

Segla je v torbico. Na mizo je položila belo ovojnico, na obrazu pa se ji je videl izraz upanja, da nam bo vsaj malo v pomoč. Zahvalila se je, da sem ji pokazal Center, in odšla. Ovojnica je vsebovala nekaj več kot dvaintrideset dolarjev, znesek, ki smo ga potrebovali za hrano za tisti dan.

Ali si lahko mislite, da je bila uslišana tudi fantova molitev!? Vse poletje nismo čutili pomanjkanja hrane.

Največje težave nam je povzročal denar za delovanje Centra. Bližal se je čas, ko so morali naši mladi delavci nazaj v šolo, zato smo naredili obračun stroškov za poletno delo. Bili smo presenečeni, ko smo ugotovili, koliko sredstev je bilo porabljenih. Mesečno smo odplačevali obroke posojil, poravnali račune za elektriko, hrano, tiskanje in prevoze. Prihajali so računi za oblačila za fante z ulice, ki smo jim prejšnja oblačila morali pogosto vreči proč. Imeli smo izdatke tudi za razna popravila, inštalacije, dajatve. Tudi plače so bile izdatek. Čeprav smo zelo skromno plačevali delavce, je znesek vendarle presegal dvesto dolarjev. Skupni znesek naših rednih tedenskih izplačil je vedno presegal tisoč dolarjev.

Nikoli nismo imeli v banki več kot nekaj dolarjev, navadno pa manj kot sto dolarjev. Kakor je denar dotekal, tako so se kazale tudi nujne potrebe. Pogosto sem si zaželel tako finančno situacijo, ki bi nam dovoljevala vsaj malo lažje dihanje, vendar sem vedno prišel do prepričanja, da Gospod želi, da tako živimo. Eden od pogojev za našo vero je, da smo v vseh potrebah odvisni samo od Boga. Če bi imeli dovolj denarja, bi se v svojem vsakdanjem življenju ne naslanjali več na Boga. In to ne samo glede duhovnih, ampak tudi materialnih dobrin. Od kod pride vsak teden tisoč dolarjev?

Velik del tega zneska zberejo mladi. Po vsej deželi so mladi fantje in dekleta vzeli to naše delo za svoje. Poskušajo pomagati. Varujejo otroke, kosijo travo po vrtovih, perejo

avtomobile. Stotine se jih je obvezalo, da bodo vsak teden prispevali petdeset centov, da bi pomagali sebi enakim, toda izgubljenim fantom in dekletom. Ta denar včasih prihaja v centih, toda vsak cent je blagoslovljen in hvaležno sprejet. Tudi posamezne cerkve v državi so se z vso vnemo zavzele za nas. Pred dnevi je prišla na obisk neka gospa s Floride. Nekje je brala o Teen Challenge Centru, toda popolnega vtisa o potrebi v tem mestu ni dobila, dokler ni šla z nami na ulice in ji nismo razložili tega, kar je gledala s svojimi očmi. Tu smo srečali mlado dekle, pijanko, na drugi strani ceste petnajstletnega fanta, ki se je ponujal, naleteli smo tudi na fanta, ki ga je mučilo, ker ni mogel pustiti heroina, potem smo srečali fanta, ki je trpel zaradi osamljenosti. Ko se je vrnila domov, je stopila v cerkvi pred zbrane vernike in opisala, kar je videla. »Tukaj živim udobno, medtem ko ti otroci tam umirajo od duhovnega glada. Odločila sem se, da bom prav posebej skrbela za Center. Upam, da se mi boste pridružili. Porabijo vsak cent, ki ga dobijo.«

Vsi ti viri seveda niso mogli kriti posebnih potreb Centra, med katerimi je bilo na prvem mestu odplačilo hiše. To smo sprejeli kot kritično potrebo, jo kot kritično obravnavali in jo kot tako izročali Bogu.

Zdaj, ko je bilo naše delovanje že utečeno, sem vedel, da se bomo ponovno soočili s krizo. Čez dva tedna bo zadnji rok, ko bomo morali izplačati drugi obrok plačila za stavbo: petnajst tisoč dolarjev!

Preprosto sem zaprl oči pred bližajočim se rokom, ko bomo morali plačati ta visoki znesek. Resnično pa nisem nič varčeval za to plačilo, saj smo že tako in tako komaj shajali.

Ta rok je bil 28. avgust 1961. Predobro sem vedel, da bomo morali tega dne pogledati stvarnosti v oči.

19. poglavje

Bliže je prihajal ta dan, bolj sem bil odločen, da moram najti denar. Soočili smo se namreč z novim izzivom.

Nekega poznega popoldneva mi je telefonirala Maria in sporočila, da bi se rada oglasila.

»Seveda, Maria, kar pridi. Saj poznaš novi naslov.«

V pisarno sem poklical Lindo in ji na kratko povedal vse o Marii.

»To dekle moraš spoznati,« sem rekel. »Je zelo sposobna in veliko obeta, če bi le usmerili njeno energijo v pravo smer. Zelo je pogumna, toda to je pogum za tolpo. Ko je postala predsednica svoje tolpe, je morala stopiti k zidu in pustiti, da so jo fantje z vso močjo topli. Je sijajen organizator in to je dokazala v tolpi: v svoji skupini je imela več kot tristo deklet.

Ne mislim, da prihaja zaradi težav v tolpi, marveč se mi zdi, da prihaja, ker je ponovno začela uživati heroin.«

Lindi sem na kratko opisal Mariine boje z mamili. Povedal sem ji, da si je pred štirimi leti, ko sem jo prvič srečal, vbrizgavala mamila v žilo. Po tistem, ko je prišla k St. Nicku, je poskušala to navado opustiti. Tudi poročila se je in upali smo, da bo zdaj vse v najlepšem redu. Zapustila je svojo tolpo, Johnny si je poiskal službo in rodili so je jima otroci. Toda nekega dne sta se z možem sprla. Prvo, kar je Maria storila, je bilo, da je poiskala prodajalca mamil in se začela znova 'fixati'. Za krajši čas je potem spet prenehala, toda zdaj, tako sem čutil, kliče, ker hoče povedati, da je spet padla.

Ko sva se z Lindo še pogovarjala, je vstopil moj tajnik in mi povedal, da je Maria pred vrati. Kakšna tragična sprememba se je zgodila na njej, odkar je nisem videl! Z Lindo sva stala, ko je vstopila. Počutil sem se podobno kot ob mrliču.

Mariin pogled je bil steklen. Iz nosu ji je teklo. Polt je imela lisasto in bledo, lase pa razmršene in neurejene, čevlje ponošene, bila je brez nogavic, z naježenimi dlačicami na nogah. Toda najbolj so me prizadele njene roke. Namesto da bi mirno visele ob telesu, jih je stiskala v pesti, ki jih je odpirala in zapirala, kot bi bila pripravljena na boj ob najmanjšem izzivanju.

»Častiti Wilkerson,« je rekla, »ni mi treba govoriti, da potrebujem vašo pomoč.«

»Pridi Maria,« sem rekel in ji primaknil stol.

»Sedi,« jo je povabila Linda, »pripravila bom čaj.«

Uboga Linda ni vedela, da je v narkomanskem žargonu 'partija čaja' izraz za skupinsko jemanje mamil. Morala je biti presenečena ob Mariinem divjem izbruhu.

»Ne!« je zavpila Maria. »Ničesar ne maram!« sedla je.

»Kako so otroci?«

»Kdo bi vedel?«

»Si pustila Johnnyja?«

»Sprta sva.«

Pokazal sem na Lindo. »Lindi sem povedal vse o tebi, Maria. Prav vse, dobro in slabo. Ko končava pogovor, se boš z njo bolje spoznala. Zdaj dela z dekletki tukaj v mestu. Njo sem izbral za to službo zato, ker zna razumeti. Dobro se bosta razumeli.«

Maria in Linda sta se potem sami pogovarjali. Pozneje je prišla Linda v mojo pisarno zaskrbljena, da se ni dovolj približala Marii.

»To so mamila, Dave.« je rekla. »Kakšen satanski strup. To je smrt na obroke!«

Čez nekaj dni se je položaj še poslabšal. Maria je po telefonu klicala Lindo. Prosila jo je za pomoč. Imela je resne težave, je rekla in ni vedela, kako naj se zaustavi. Pravkar je vzela tretjo dozo heroina, spila polno steklenico viskija in skupaj s svojo staro tolpo šla nasproti rivalski. »Ubili bomo dekle, imenovano Dixie,« je rekla Maria. »Priti moraš, in nas ustaviti.«

Linda je s še dvema sodelavkama pohitela v 134. ulico na Manhattnu. Zavile so prav v štab dekliške tolpe. Več kot eno uro so bile z dekleti in preden so se poslovile, je bila 'vojna' odpovedana.

»Dave,« je rekla Linda, ko se je vrnila, »obupno je. Nekaj moram storiti za ta dekleta.«

+ + +

Kaj pomeni biti zasvojen z mamili?

Sam sem to spoznal po štirih letih. Slika, ki sem jo na koncu dobil, je prav porazna. Tisoče mož, žena in otrok je pod prekletstvom, ki ga je Linda imenovala 'smrt na obroke'. Med uživalci mamil je toliko najstnikov, da bi z njimi lahko naselili manjše mesto: najmanj štiri tisoč. Pomembnejše in še bolj zaskrbljujoče je, da odstotek mladih narkomanov stalno raste. Upoštevati moramo, da vsako leto zapusti veliko mladostnikov to kategorijo samo zato, ker pač odrastejo.

Da bi razumel grozljiv porast uživanja mamil med mladostniki, sem moral najprej spoznati astronomsko visoke dobičke preprodajalcev. Daleč najbolj razširjeno mamilo, ki se uporablja v New Yorku, je opijev derivat heroin. V Bejrutu in v Libanonu se dobi kilogram heroina za tri tisoč dolarjev. Vtihotapljeno, prodano, preprodano in na vsakem koraku podraženo se proda na ulicah velemesta za tristo tisoč dolarjev. V sorazmerno kratkem času investicija tri tisoč dolarjev navrže milijon (brez davkov), zato mora bohotno uspevati. Dejstvo, da je tihotapstvo praktično nemogoče zatreti, še dodatno spodbuja trgovino z mamili. Za preiskavo ene ladje je potrebnih dvanajst ljudi, ki za to porabijo dobršen del dneva. V newyorško pristanišče prispe vsako leto dvanajst tisoč petsto ladij in k temu lahko prištejemo še osemnajst tisoč letal. Za kontrolo teh trideset tisoč vozil ima carina borih dvesto petinšestdeset uradnikov. Posledica tega je, da pride oseba v mesto brez tveganja, čeprav nosi s seboj za milijon dolarjev heroina, zašitega in spravljenega v svilenih vrečkah, pritrjenih znotraj oblačil.

Toda kako najdejo preprodajalci tržišče?

Pred kratkim so časopisi zagnali vrišč, češ da preprodajalci mamil prodajajo svojo robo prav pred dvoriščem ene od mestnih šol. Za šolske uslužbenke to ni bila novost. Vedeli so, da je večina uživalcev mamil dobila svoje prve doze v neposredni bližini šole.

Dijakom neke srednje šole v Brooklynu je bilo pred kratkim prepovedano zapuščati šolsko poslopje v enournem odmoru za kosilo. Šolskemu vodstvu se je zdel potreben ta 'čas ujetniškega kosila', da bi preprečili preprodajalcem vsiljivo ponujanje mamil v neposredni bližini šole. Prodajalci so pogumno čakali zunaj vrat šolskega dvorišča, ob neki priložnosti pa so prišli prav na šolsko dvorišče. Svoje vzorce ponujajo brezplačno. Joseph mi je pripovedoval, kako to gre.

»Preprodajalec te vzame v svoj avto, po vsej verjetnosti bo vzela še enega ali dva tvoja sošolca. »Marihuana ti ne bo škodovala,« pravijo. Potem ti zatrdijo, da uživanje ne

preide v navado. Morda je res, toda marihuana te vodi k mamilom, ki se jih ne moreš odvaditi. Preprodajalec te želi pripraviti do tega, da potegneš dim. Če se obotavljaš, se začno drugi fantje smejati in te zmerjati z bojazljivcem. Na koncu se boš verjetno vdal in vzel cigareto. Tako sem začel jaz.

Josephova zgodba je tipična. Otrok potegne prvi dim na zadnjem sedežu preprodajalčevega avtomobila. Nauči se, da marihuane ne inhaliraš kot tobak, ampak vohaš, dokler te dim ne naredi omotičnega. Ko gre fant naslednji dan v šolo, ga težave nič več ne vznemirjajo. Največ uživalcev mamil je osamljenih, zbeganih, jeznih in največkrat prihajajo iz razdrtih družin. En sam poskus povzroči, da si zamišljajo, kako bi bili lahko stalno srečni. Otrok pozabi svojega zapitega očeta, potepuško mater, ne prizadene ga več popolno pomanjkanje ljubezni ne obupno siromaštvo, zaradi katerega mora spati v isti postelji s svojima dvema sestrama in v isti sobi s starši. Vse to pozablja. Zdi se mu, da je svoboden, in to ni majhna stvar.

Naslednjega dne je razpečevalec spet tu in predlaga še en vzorček 'nebes'. Če je fant pripravljen, mu predstavi močnejše 'blago': heroin. Tudi tu je vrstni red naslednji: prvič brezplačno darilo za poskus mamil oziroma prvič in drugič. Prodajalec je vesel, da se mu je to posrečilo, kajti ve, da je potrebnih samo petnajst dni zaporednega uživanja in človek postane narkoman.

Šele zdaj pride zares vražji del zgodbe.

Heroin stane tri do petnajst dolarjev; ena 'deka', je oznaka za celofansko vrečko z mamilom, ki zadostuje za enkratni intravenozni vbrizg.

»Davie,« je reklo enaindvajsetletno dekle, »dnevno me stane zadovoljevanje moje potrebe šestdeset dolarjev. Slišala sem za uživalce, ki dnevno potrošijo tudi več kot sto dolarjev.«

Odkril sem, da stane povprečna dnevna poraba petindvajset do trideset dolarjev? Kje bo mladostnik, ki dobi dnevno za prehrano petindvajset centov, prišel do petindvajsetih dolarjev? Največkrat se zateče v kriminal. Zahrbtni napadi, kraje torbic, vlamljanje v trgovine in stanovanja, oboroženi ropi, kraja avtomobilov, so postali glavna težava New Yorka in policija trdi, da je vzrok za to narkomanija.

Toda fant dobi pri trgovcu, ki mu proda ukradene stvari, samo tretjino njihove vrednosti. Če torej želi zadovoljiti svojo 25 dolarjev drago dnevno naslado, mora ukrasti stvari v vrednosti 75 dolarjev. Inšpektor Edward Carey, direktor Urada za droge v New Yorku, ugotavlja, da letno narkomani pokradejo za dvesto milijonov dolarjev blaga samo v tem mestu.

Kraja ni najboljša rešitev Za fanta, ki se je vdal mamilom. Zahteva preveč bistrumnosti in naporov in vedno vsebuje tveganje. Veliko preprostejša rešitev je prodajanje mamil.

Nekega večera mi je mladostnik na temnem uličnem vogalu pripovedoval, kako je bilo z njim. Karl je bil star osemnajst let. Že tri leta si je vbrizgaval mamil. Ko je prvič doumel, da ga bo ta strast dnevno stala petnajst dolarjev, nato dvajset in celo petindvajset, je šel k svojemu dobavitelju in se ponudil, da mu bo pomagal.

»O ne, fant. Če želiš prodajati, si moraš najti lastne odjemalce.« V tem stavku je razlog za naglo širjenje narkomanije.

Karl je vsiljeval mamil mlajšim fantom, da bi lahko plačeval velike izdatke za svoje uživanje. Uporabljal je isto tehniko, kot so jo drugi pri njem. Navadno razglaša, da je ta navada 'vredna tista dva dolarčka, kolikor stane'. Izbira najbolj občutljive, plašne in vase

zaprte fante. Če ne marajo kaditi marihuane, jih imenuje 'piščančke', bojzljivce. Karlu se je posrečilo vpeljati lasten business. V verigo vedno razširjajočega se uživanja mamil ni vključil samo enega, marveč deset fantov.

Te fante sem vprašal, zakaj ne prenehajo z uživanjem mamil.

Vzemimo, da se kak fant odloči za to. S čim se sooča? Dve uri po tistem, ko izgine učinek zadnje doze mamila, se pojavijo znaki pomanjkanja. Najprej postane strašna potreba vsega njegovega telesa po mamilu. Nato se začne močno znojiti. Stresa ga mrzlica, medtem ko se telesna temperatura dviga. Začne bruhati. Ure in ure se davi. Živci mu drhtijo v nedopovedljivih bolečinah. Trpi strašnejše halucinacije in moro, kot si lahko zamišlja alkoholik.

To traja tri dni. Če siromaku nihče ne pomaga, tega preprosto ne more vzdržati. Tudi če mu kdo pomaga, so možnosti, da se bo rešil uživanja mamil, v razmerju devet proti ena v korist povratka k mamilu. Javna bolnišnica Združenih držav v Lexingtonu sprejme vsako leto na zdravljenje okrog tri tisoč petsto narkomanov. Več kot šeststo zdravnikov in drugega osebja jim skuša pomagati, da bi se osvobodili uživanja mamil. Kljub vsemu pregledna študija dvajsetih let (1935 - 1955) kaže, da štiriinšestdeset odstotkov pacientov ponovno začne uživati mamila. V njej so zajeti tisti, ki ponovno pridejo v bolnišnico, veliko povratnikov pa se ne vrne tja. Doktor Murray Diamond, strokovni vodja bolnišnice, pravi, da ponovno začne uživati mamila petinosemdeset do devetdeset odstotkov zdravljenih narkomanov.

Neki fant, ki je bil v lexingtonski bolnišnici, mi je rekel: «Ko si ujet, si dobro pričvrščen. Ko sem prišel iz te bolnišnice, sem v petih minutah dobil 'šprico'.

+ + +

Kaj se godi z devetimi narkomani izmed desetih, ki se ne morejo osvoboditi svoje razvade? Njihovo telesno stanje se slabša in to zelo boleče in odbijajoče. Celo tedaj, ko je vsiljeval mamila mlajšim fantom, je imel Karl pri sebi uradno okrožnico oddelka newyorške policije, kjer so bili opisani učinki stalnega uživanja mamil na telo:

»Biti kroničen narkoman pomeni biti živ mrtvec. Narkomana označujejo mnoga znamenja, navzoče je lahko katerokoli od teh: zobje mu izpadajo, nima teka, želodec in drugi organi ne delujejo normalno. Vname se žolčni mehur. Oči in koža postanejo vročično rumene barve. V nekaterih primerih postane nosna sluznica goreče rdeča, hrustanec v nosnici izjeden in dihanje je oteženo. V krvi je vse manj kisika, pogosto se razvijeta bronhitis in tuberkuloza. Pozitivne lastnosti značaja izginjajo, krepijo pa se negativne. Prizadeti so tudi spolni organi. Vene upadajo in znamenja vbodov ostajajo vidna. Na koži se pojavljajo kraste in gnojni mozolji. Glodajoča bolečina razjeda telo. Živci slabijo, pojavljajo se nenavadni trzljaji. Fantazijski strahovi begajo razum in se včasih končajo v slaboumnosti. Pogosto nastopi tudi prezgodnja smrt. Finančno ministrstvo ZDA je objavilo, da v primerjavi z drugimi narkomani umirajo za tuberkulozo v razmerju štiri proti ena, za pljučnico dva proti ena, zaradi prezgodnje ostarelosti pet proti ena, zaradi raznih drugih boleznih več kot dva proti ena. Takšne so muke narkomanov, takšno je trpljenje tistih, ki hodijo okrog mrtvi.«

Karl je vedel, kaj ga čaka. A to mu ni preprečilo, da ne bi prodajal. Tudi Shorty ne. Shorty je prišel k meni in prosil za pomoč. Njegov žalostni, da, tragični primer me je veliko naučil.

Shorty je bil star devetnajst let in je užival heroin. Od petnajstega leta naprej je bil suženj z drogo. Tammy je bila njegova prijateljica, stara sedemnajst let, zelo lepo dekle. Njeni starši so bili dobro znani v poslovnih in družabnih krogih v New Yorku ter so obiskovali takrat moderno cerkev.

Shorty me je prosil, naj 'izvlečem Tammy iz te godlje' in privolil sem, da obiščeva dekle.

Ko sva s Shortyjem potrkala na vrata temne, kletne sobe v neki zakotni ulici Brooklyna, kjer so se sprehajale podgane, sva znotraj zaslišala hitro prerivanje. Čakala sva nekaj časa in nestrpni Shorty je začel godrnjati. Vrata so se odprla in med njimi je stala Tammy z odprtimi usti od presenečenja nad najinim nenadnim obiskom.

V slabo razsvetljeni sobici sta bila še dva mladeniča, na levi roki sta imela zavihane rokave. Pred njimi je na mizi ležalo 'orodje': igla, zamašek steklenice, ki je služil za lonček, kozarec vode in majhna celofanska vrečka, v kateri je bila bela snov 'H', horse (konj) ali heroin. »Kdo je ta?« je vprašala Tammy in z glavo pokazala name.

»Zanesljiv,« je odgovoril Shorty. »Pridigar je. Prosil sem ga, naj pride z menoj sem.«

»Moral bo malo počakati, če želi govoriti z menoj.«

Tammy nama je obrnila hrbet in nadaljevala s segrevanjem, ki sva ga midva prekinila s svojim prihodom. Shorty je moral prebrati moje misli, kajti obrnil se je k meni in tiho zašepetal:

»Ne poskušaj jih ustaviti, pridigar. Če jim boš zmešal 'fiks', te bodo fantje ubili. Če bi poskušal iti ven in pripeljati 'kifeljce', bodo izginili, preden se vrneš. Ostani, kjer si. To je dobro za tvojo izobrazbo.«

Tako sem gledal in si pridobival znanje o tem, kaj pomeni biti narkoman.

Med pripravljanjem injekcij mi je Shorty povedal Tammyino zgodbo. Tudi ona je od petnajstega leta naprej uživala heroin. Starši niso poznali njenega dvojnega življenja, ki je vključevalo z moškimi preživete noči. Vse, kar so vedeli o njej, je bilo to, da je zapustila dom in živi nekje na vasi. Ob koncu tedna so jo videvali in čeprav so bili prizadeti zaradi njenega neurejenega življenja, so menili, da morajo vsa dekleta preživeti svojo uporniško krizo. Pustili so jo.

Tammyjino uporniško krizo je sestavljalo naraščajoče uživanje mamil in še pogostejše prodajanje telesa.

»To mora počenjati, da lahko plačuje svojo drogo,« je rekel Shorty. »Je call-girl (dekle na poziv) in ima seznam rednih strank, večinoma poslovnih ljudi z Madison Avenue, ki imajo svoje žene v Westchestru. «Shorty je nato znižal glas: »Toda ne morem razumeti, da se je mogla spečati s kolegicami. Vse bolj postaja lezbijka. Tu doživlja največ svojih ponižanj.«

Nisem imel srca, da bi vprašal Shortyja, kakšno vlogo ima sam pri vsem tem. Velik ni bil niti meter in pol in temne polti. Tammy je bila vitka in visoka blondinka. Pustil sem to vprašanje, kajti Shorty je postajal nestrpen.

Zaradi prizora, ki sem ga opazoval nekaj naslednjih trenutkov, ne bom nikoli več tak, kot sem bil prej.

Pripravljanje 'fiksa' je zahtevalo nekaj časa. Zdaj so se vsi mladostniki, tudi Shorty, prerivali, da bi si prvi vbrizgali mamilo. Najbolj sestradanemu so dovolili, da je lahko prvi na vrsti in Shorty je iznenada začel drhteti, se dušiti in grgrati. Predvideval sem, da bo prvi. S sestradanimi očmi so štirje mladostniki opazovali tistega, ki je stresel heroin iz celofanaste vrečke v zamašek steklenice. Niti prašek ni smel biti izgubljen.

»Pohiti!« so mu vsi vreščali v uho.

S tresočimi se rokami je fant z dvema vžigalicama prižgal kuhalnik in skuhal zmes. Drugi je odpel svoj pas in z njim stisnil Shortyjevo roko. Vsi so postajali napeti. Stali so, škrtali z zobmi in stiskali pesti, da ne bi iztrgali iz Shortyjeve roke pripravljene polne igle. Po licih so jim tekle solze, pridušeno so kleli in si grizli ustnice.

Drug za drugim so prihajali do vbodljaja, ki je bil zelo vznemirljiv; igla se je počasi pomikala proti nabrekli veni.

Nikoli prej se nisem počutil tako blizu pekla. Fantje so prišli v nekakšno navdušenje, stanje neresnične sreče. Dolgo časa sem poslušal njihovo neumno govorjenje in brbljanje. Shorty mi je pripovedoval o svojih sanjah, v katerih je stal pred gorami belega H (heroina), pred kupom naloženih igel in večnim ognjem, na katerem so se pripravljala mamila. To se mu je zdelo kot prava nebesa, mesto, kjer je lahko 'streljal' gore heroina v svoje žile.

»Kaj praviš, pridigar? Ali boš izpeljal Tammy iz tega?« me je vprašal Shorty ko se je iznenada spomnil, zakaj me je sploh povabil sem.

Odgovoril sem, da bom vsekakor poskušal. Res sem poskušal tu in tam spregovoriti s Tammy nekaj besed, toda samo gledala me je s steklenimi očrni in rekla, naj grem k vragu. Vprašala je, kaj ji lahko ponudim, česar ona v tem trenutku nima. Bila je v 'nebesih'. Jaz nisem vedel, kako izgledajo ta 'nebesa'. Bo že prebila brez pomoči kakšnega prenapetega pridigarja.

Potem ko si je vbrizgal mamilo, je tudi Shorty spremenil mnenje glede mojega obiska. Ko sem mu jasno povedal, da ne poznam magičnega zdravljenja in da je vse, kar mu lahko ponudim, pomoč 'mrzlega purana' (muke prvih dni odtegovanja mamil), me je pogledal, se počohal po glavi in rekel: »Zakaj pa si potem sploh prišel ...«

Torej, tu mi ni uspelo.

Tu se mi je ponesrečilo kakor pri Marii. Odšel sem iz njihovega bivališča. Ko sem se čez čas vrnil, da bi jim poskušal znova pomagati, sta Tammy in Shorty že izginila. Odšla sta z vso svojo opremo. Nihče ni vedel, kje sta. Zdi se mi, da tudi žaloval ni nihče za njima.

20. poglavje

Strahovitost s katero droge zasvojijo človeško telo, ni samo fiziloška. Moj stari oče bi rekel, da drži te fante v svojih krempljih sam vrag, in mislim, da je imel prav. Tudi fantje to priznavajo, toda z drugimi besedami.

»Davie,« so mi vedno znova govorili, »dve navadi moraš premagati, če si zasvojen z mamili. Zasvojenost telesa ni velik problem, tri dni si v pravem peklu, nato mesec dni nekoliko manj trpiš, pa si svoboden. Toda zasvojenost volje, Davie, to je nekaj strašnega. V tebi je nekaj, kar te sili, da vedno znova jemlješ mamilo. Nekaj pošastnega je to, ves čas ti šepeta. Za to smo našli ime: opica na hrbtu ali jastreb na veni. Ne moremo se ga otresti, Davie. Toda ti si pridigar. Mogoče nam lahko Sveti Duh, o katerem pripoveduješ, pomaga.«

Ne vem, zakaj sem potreboval toliko časa, da sem prišel do spoznanja, kako moramo nadaljevati v tej smeri. To spoznanje je prihajalo počasi, razvijalo se je; neuspeh na začetku in silno odkritje na koncu.

S fantom, ki mu je bilo ime Joe, nam ni uspelo. Nikoli ne bom pozabil štirih strašnih dni, ki sem jih preživel z njim in mu skušal pomagati v bolečinah odvajanja uživanja heroina. Joe je bil čeden fant. Visok, svetlolas, nekoč v srednji šoli odličen atlet. Mamil ni začel uživati na enak način kot drugi narkomani.

»Mislim, da so bila zdravila za lajšanje bolečin potrebna,« mi je povedal v pisarni Centra. »Vem, ko sem jih potreboval, sem bil zanje hvaležen, saj so mi prinesla olajšanje. Toda pogledaj, kaj se je zgodilo potem. Nikoli več se jih nisem odvadil.«

Joe mi je povedal svojo zgodbo. Delal je pri neki rudniški družbi. Nekega dne mu je spodrsnilo in padel je po drči. Zaradi nesreče je bil več mesecev v bolnišnici in večino časa je trpel hude bolečine. Zdravnik mu je za lajšanje le-teh predpisal droge. Ob odpustu iz bolnišnice je bil Joe že narkoman.

»Nisem več mogel dobiti mamil,« je nadaljeval. »Toda odkril sem neko vrsto sirupa proti kašlju, ki je vseboval droge. Šel sem po vsem mestu in kupoval ta sirup. Vedno sem šel v drugo lekarno in uporabljal različna imena, tako nisem imel z nabavljanjem nobenih težav. Stopil sem v najbližjo kopalnico in na dušek izpil vsebino 200-gramske steklenice.«

Kmalu tudi stekleničke s sirupom niso zadovoljevale Jojeve rastoče potrebe po mamilih. Vedel je, da nekateri njegovi bivši sošolci uživajo heroin in se je povezal z njimi. Najprej je šlo po utečenem vzorcu. Ko je prišel Joe k nam, je užival heroin že več kot osem mesecev in je bil z njim močno zasvojen.

»Ali lahko ostaneš tri ali štiri dni v Centru?« sem ga vprašal.

»Nihče drug me več ne mara.«

»Stanuješ lahko zgoraj, skupaj z delavci.«

Joe je skomignil z rameni.

»Veš, ne bo lahko. Dobil boš 'mrzlega purana.'«

Joe je ponovno skomignil z rameni.

'Mrzli puran' je način hitrega odvajanja od mamil, ki ga navadno uporabljajo v zaporih.

Ta način smo uporabljali zato, ker nismo imeli druge izbire, nismo mogli kupiti zdravil, ki so jih imeli v bolnišnicah. Tudi zaradi posebnih koristi, ki ga je imel način 'mrzli puran,' smo ga raje uporabljali. Odvajanje je znatno hitrejše, trije dnevi so pri nas

nasproti trem tednom v bolnišnici. Bolečine so močnejše, toda prej minejo.

Tako je prišel Joe v Center in sobo smo mu dali v nadstropju, kjer so bili moški delavci. Kako vesel sem, da imamo v domu medicinsko sestro. Soba Barbare Culver je bila pod Joejevo. Ves čas, ko je bil pri nas, ga je sestra nadzorovala. Tudi zdravnika smo obvestili, naj bo pripravljen, če ga bomo slučajno potrebovali.

»Joe,« sem mu rekel, ko se je nastanil, »od tega trenutka dalje se je začelo odvajanje. Obljubljam ti, da ne boš niti sekundo sam. Če osebno ne bo nihče ob tebi, bomo s teboj v molitvi.«

Nismo nameravali fantu odvzeti mamila in ga pustiti, naj sam trpi. Vse štiri dni bomo zanj intenzivno molili in ga s tem podpirali. Molili bomo štiriindvajset ur na dan. Fantje in dekleta bodo v kapelici noč in dan prosili zanj Boga. Nekaj jih bo z njim v sobi in mu bodo brali Sveto pismo.

Naša prva dolžnost je bila prepričati Joeja, naj ne misli na bolečine. Odvajanje od mamil je dovolj boleče brez dodatnih muk zaradi pričakovanja pekla. Vprašal sem Joeja, kako je zvedel, da bo odtegovanje tako boleče.

»Vsakdo tako pravi...«

»To je. Vsakdo pravi, da je hudo, zato zdaj tukaj sediš in se znojiš samo ob misli, kaj je pred teboj. Pravzaprav ni nujno, da bo tako.«

Povedal sem mu za fanta, ki je užival marihuano in heroin ter je bil v zelo kratkem času osvobojen mamil brez sleherne bolečine zaradi tega. Priznati moram, da so bili taki primeri redki, zato sem moral Joeja pripraviti na težke ure. Toda zakaj naj bi mu prikazovali težji položaj, kot bo v resnici? Trudili smo se, da bi mu pomagali ločiti prave simptome odvajanja od psiholoških, ki prihajajo zaradi strahu med pravirui.

Potem smo naučili fanta enaintrideseti psalm. Ta psalm je čudovit. Imenujemo ga 'Psalm narkomana.' Nekatere vrstice so napisane kot nalašč za njihovo stanje:

»Potegnil me boš iz mreže, ki so mi jo nastavili,
kajti ti si moja trdnjava.
Izkaži mi milost, Gospod, ker sem v stiski;
moje oko je otopelo od žalosti, moja duša in moje telo.
Zakaj moje življenje jemlje konec od bridkosti,
moja leta od vzdihovanja.
Zaradi moje krivde se je spotaknila moja moč,
moje kosti so razpadle.
Vsem svojim nasprotnikom sem v sramotenje,
še bolj svojim sosedom, strah vzbujam svojim znancem,
tisti ki me vidijo zunaj, zbežijo pred mano.
Izbrisan sem iz srca kakor mrtev,
postal sem kakor izgubljena posoda.«

Ko so se začele bolečine in znaki odvajanja, je ostal Joe v svoji sobi in se znoжил. Barbara ga je redno pregledovala. Zelo nerad sem stopil v njegovo sobo. Joe je ležal na postelji in se držal za trebuh, medtem ko so ga zvijali krči. Telo mu je postajalo rožnato. Znoj ga je oblival kar v potočkih in močil posteljo prav do žimnice. Od bolečin je vpil in se tolkel z rokami po glavi. Zaželel si je vode, nato jo je vrgel proč. Prosil me je, naj mu pomagam, toda vse, kar sem lahko storil, je bilo to, da sem ga držal za roko in mu

zagotavljal, da smo z njim.

Zvečer smo k Joejevi postelji dali magnetofon s posnetimi odlomki iz Svetega pisma. Ves ta čas sem ostal v Centru. Često sem v nočni tihoti stopil v kapelico in se prepričal, da tam vedno nekdo moli, nato sem se vrnil pogledat kako je s Joejem. Magnetofon je nežno ponavljal odlomke iz Svetega pisma in fant se je pogreznil v mehko spanje. Vse tri dni in noči bolečine niso ponehale niti za trenutek. Grozno je bilo opazovati ta boj.

Četrtega dne je Joe izgledal veliko bolje.

Sprehajal se je po Centru, se blede nasmihal in zatrjeval, da je po njegovem mnenju najhujše mimo. Skupaj z njim smo bili srečni tudi vsi drugi. Ko je Joe zaprosil, naj mu dovolimo obiskati starše, sem bil malce zaskrbljen, toda nobenega razloga nisem imel, da bi mu branil, če je hotel iti.

Tako je Joe šel, skozi glavna vrata iz Centra z nasmehom hvaležnosti in se napotil navzdol po Clinton Avenue.

Prišel je čas za vrnitev. Joeja ni bilo.

Naslednje jutro smo zvedeli, da so Joeja aretirali zaradi ropa in posedovanja mamil. To je bil naš neuspeh.

»Kaj je bilo narobe?« sem vprašal na srečanju naših sodelavcev. »Fant je prestajal najtežji del, tri najsrečnejše dneve svojega življenja. Imel je močno zaščito. Vse je zavrgel.«

»Zakaj se ne pogovoriš s fanti, ki so uspešno prestali odvajanje?« je vprašal Howard Culver. »Mogoče boš našel odgovor.«

Govoriti sem moral s precej fanti. Vsakega posebej sem klical v pisarno in poslušal zgodbe njihovega osvobojevanja. Vsi so pripovedovali o enakem doživetju.

Govoril sem z Nickyjem, ki je užival 'nore kroglice' (barbiturati kot mamilo) in kadil marihuano. Vprašal sem ga, kdaj je začutil, da je premagal stari način življenja. Odgovoril je, da je doživel nekaj veličastnega v času svoje spreobrnitve na uličnem vogalu. Takrat je spoznal Božjo ljubezen. Toda spoznanje popolne zmage je prišlo pozneje.

»In kdaj je bilo to, Nicky?«

»Tedaj, ko sem bil krščen v Svetem Duhu.«

Poklical sem Davida in ga vprašal o isti stvari. Kdaj je občutil, da ima oblast nad samim seboj.

»Ko sem bil krščen v Svetem Duhu.«

Enaka sporočila so se ponavljala. Ne morem opisati, kako sem bil vznemirjen. Čutil sem, da sem na meji nečesa velikega.

21. poglavje

Kaj je krst v Svetem Duhu?

Kmalu po tistem, ko smo začeli raziskovati, kakšen delež ima delovanje Svetega Duha pri pomoči mladostniku, da se odpove uživanju mamil, nas je v Centru obiskal duhovnik - jezuit. Zvedeti je hotel kaj več o krstu v Svetem Duhu. Na ulici je poslušal našo mladino in je bil tako prevzet, da je hotel spoznati njihovo skrivnost.

S patrom Garyjem smo v Centru prebili celo popoldne in se pogovarjali o globini in pomenu krsta. Najprej smo mu pokazali v Svetem pismu odlomke, ki se nanašajo na to izkustvo. »Krst v Svetem Duhu ni izkustvo, vezano na veroizpoved«, sem rekel. »Med našimi sodelavci so episkopalci, luterani, babtisti, metodisti in vsi so napolnjeni s Svetim Duhom.«

Patru Garyju smo povedali, da je krst v Svetem Duhu versko doživetje, ki daje človeku duhovno moč. »Prejeli pa boste moč, ko pride v vas Sveti Duh,« je rekel Jezus svojim učencem, ko se jim je prikazal po vstajenju.

V moji pisarni sva s patrom Garyjem odprla Sveto pismo. To doživetje je prvič omenjeno že na začetku Evangelija. Spomnite se, da so se Judje nekaj časa spraševali, ali ni nemara Janez Krstnik obljubljeni Mesija. Toda Janez jim je odgovoril: »Za meno j pride močnejši od mene in jaz nisem vreden, da bi se sklonil pred njim in mu odvezal jermenček njegovih sandal. Jaz sem vas krstil v vodi, on pa vas bo krstil v Svetem Duhu.« (Mr 1,7-8)

Že od začetka krščanstva ima krst v Svetem Duhu poseben pomen, kajti označuje razliko med poslanstvom človeka, najsi je ta še tako pogumen in uspešen - in Kristusovim poslanstvom: Jezus krščuje svoje naslednike v Svetem Duhu. Jezus je v svojih zadnjih dnevih na zemlji učencem veliko pripovedoval o Svetem Duhu, ki bo prišel po njegovi smrti in vstajenju, da jih bo vodil, tolažil, ostal z njimi in jim dajal moč, da bodo nadaljevali njegovo delo.

Po vstajenju se je Jezus prikazal svojim učencem in jim naročil, naj ne odhajajo iz Jeruzalema, marveč naj počakajo na Očetovo obljubo, »o kateri ste slišali od mene; zakaj Janez je krščeval z vodo, vi pa boste v nekaj dneh krščeni v Svetem Duhu... Prejeli boste moč, ko bo Sveti Duh prišel na vas« (Apd 1,4.8).

Nadaljevala sva z drugim poglavjem Apostolskih del. »To je bilo kmalu po tistem,« sem spomnil patra Garyja, »ko so bili zbrani učenci v Jeruzalemu, da bi praznovali binkošti. Ko je prišel binkoštni dan, so bili vsi zbrani na istem kraju. Nenadoma je nastal z neba šum, kot bi se bližal silovit vihar in napolnil vso hišo, kjer so se zadrževali. Prikazali so se jim jeziki, podobni plamenom, ki so se razdelili, in nad vsakim je obstal po eden. Vsi so bili napolnjeni s Svetim Duhom in začeli so govoriti v tujih jezikih, kakor jim je Duh dajal izgovarjati.« (Apd 2,1-4). »To doživetje na binkošti nam je dalo ime Binkoštna cerkev, binkoštniki. Velik poudarek dajemo krstu v Svetemu Duhu, ki ga je napovedal Janez, obljubil Oče in uresničil Jezus na binkošti. Prepričan sem, da ste opazili korenito spremembo, ki je nastala v apostolih po tem izkustvu. Prej so bili plašni in brez moči. S krstom so prejeli moč, o kateri je govoril Kristus. Ozdravljali so bolne, izganjali zle duhove, obujali mrtve. Isti možje, ki so se poskrili ob Jezusovem križanju, so po krstu stopili pred množice in oznanjali evangelij.

Nato sem pripovedoval očetu Garyju o velikem prebujenju, ki je zajelo Združene

države, Kanado, Anglijo, Južno Ameriko v prvem desetletju dvajsetega stoletja. V jedru prebujenja je bila vest, da je moč, ki jo je Cerkev sprejela na binkošti, večinoma izginila in se lahko povrne s krstom v Svetem Duhu. »Apostolska dela opisujejo pet primerov, kjer so ljudje to izkusili,« sem rekel. »Prvi binkoštni kristjani so opazili, da so v štirih primerih od petih ljudje ob krstu v Svetem Duhu začeli govoriti v drugih jezikih.«

Pater Gary bi rad vedel, kakšno je govorjenje v tujih jezikih. »To je govorica v nekem drugem jeziku, v jeziku, ki ga ne razumeš.« Patru sem pokazal v Svetem pismu mesta, kjer je izkustvo govorjenja v drugih jezikih spremljalo krst. Učenci so govorili v jezikih na binkošti, Savel je bil napolnjen s Svetim Duhom po spreobrnjenju na poti v Damask in je govoril v drugih jezikih, kakor sam priznava, 'Hvala Bogu, bolj ko vi vsi govorim z darom jezikov' (Kor 14,18). Člani Kornelijeve hiše so bili krščeni v Svetem Duhu in začeli govoriti v drugih jezikih, tudi novi kristjani v Efezu so bili enako krščeni in so začeli govoriti v drugih jezikih. Celo pri petem krstu v Samariji je čarodej Simon videl, da se dogaja nekaj nenavadnega, za kar je hotel imeti tudi sam moč in je zanj ponujal denar, rekoč: »Dajta tudi meni moč, da bo vsak, na kogar bom položil roke, prejel Svetega Duha« (Apd 8, 19). Ali ni logično, da je bilo v izkustvo, ki ga je opazoval, vključeno tudi govorjenje v tujih jezikih?«

»Sprejemljivo je, če se je to dogajalo v vseh primerih krsta v Svetem Duhu. Kdaj ste sami doživeli to izkustvo?«

»V naši družini je to že tradicija treh generacij.«

Nato sva nekaj časa govorila o mojem čudovitem, ognjevitem starem očetu. Prvič je slišal za binkoštno sporočilo leta 1925 in nato ob vsaki priložnosti pridigal proti njemu. »Toda nekega dne,« sem povzel, »ko je stal na prižnici in govoril zoper binkoštnike, se je začel tresti in drhteti, kar se često dogaja ljudem, ko se nanje prvič izliva moč Svetega Duha. To čutiš kot nekakšen šok, toda občutek nikakor ni neprijeten. Kakorkoli, stari oče je bil najbolj presenečen človek na svetu, ko se mu je zgodilo, da je bil krščen v Svetem Duhu in začel govoriti v drugem jeziku. Odslej je pridigal o binkoštnem izkustvu kadarkoli in kjerkoli je mogel, kajti osebno je doživel moč tega izkustva. Moj oče je prejel krst v Svetem Duhu, ko je bil star petindvajset let in jaz pa sem ga prejel v svojem trinajstem letu. Zdaj vsi trije to oznanjamo.«

Pater Gary bi rad vedel, kakšno je to izkustvo.

»Zakaj ne vprašate mladih?« sem rekel. Povabili smo ga, naj ostane pri nas na kosilu. Ob piščancu in solati je pater poslušal več mladih ljudi, kako so opisovali svoje doživljaje krsta v Svetem Duhu.

Prva je bila na vrsti Neda, dvanajstletno dekle. Našli smo jo na Coney Islandu, kjer se je vsa izgubljena potepala. Linda Meisner je zvedela od nje, da se je ukvarjala s spolnostjo in alkoholom.

»Veliko sem pila,« je pripovedovala, »in šla z vsakim fantom, ki me je poželjivo pogledal. Sovražila sem svoje starše, predvsem mamo. V center me je peljala Linda. Sedela sem v kapelici in poslušala, ko so mladi govorili, kako jim je Jezus pomagal v njihovih preizkušnjah. Imela sem težave, recimo, ko sem bila s kakšnim fantom, se mi je vse zagnusilo in sem ga pustila; tudi narkomani so imeli težave, še hujše kot jaz. Še vedno imamo skušnjave, so rekli, toda zdaj vedno pohitimo v kapelico in molimo. Med molitvijo so govorili v drugih jezikih, videti so bili srečni in polni zaupanja. Ko so se dvignili, so preizkušnje minile. Zaželela sem si doživljati enako. Nekega dne sem šla sama v kapelico in molila. Bogu sem začela pripovedovati o svojih težavah in ga prosila,

naj pride v moje srce, kakor je prišel v srce mladih, ki so bili zasvojeni z mamili. Jezus je stopil v moje srce kakor žareča svetloba. Nekaj je prevzelo moje govorjenje. Počutila sem se, kot da sedim na bregu reke, ki teče skozi mene in brbota iz mene kot nekakšna glasba. Po tem doživetju mi je eden od sodelavcev Centra pokazal v Apostolskih delih opis tega izkustva. To je bila najbolj čudovita stvar, ki se mi je pripetila v življenju.«

Pater Gary je pazljivo poslušal in prikimal z glavo ter včasih rekel: »Da,da,« v priznavanje tega, kar je Neda pripovedovala.

Naslednji fant je pri patru Garyju vzbudil posebno pozornost. »Predvsem,« je rekel John, »vem, da je to resničnost. Veste kako? Zato, ker se mi je zdelo, da je po krstu v Svetem Duhu prišel Jezus iz Svetega pisma. Zame je postal živa osebnost, ki želi ostati z menoj v vseh težavah.«

»Da,« je rekel pater Gary. »To je čudovito.«

»Meni,« je začel pripovedovati Joseph, »je pomagal premagati mamila. Užival sem 'nore kroglice' in marihuano, začel sem že tudi s heroinom. Ta navada mi je zaslužnija voljo in moral sem uživati mamila. Pripovedovali so mi o Jezusu. Dejstvo, da ljubi ljudi kljub vsem njihovim grehom, me je prevzelo. Slišal sem, da izpolnjuje svoje obljube. Zelo me je ganilo, da prihaja v nas po krstu v Svetem Duhu. Povedali so mi tudi, da se Sveti Duh imenuje Tolažnik. Če sem mislil na tolažbo, sem vedno videl pred seboj steklenico vina ali vsaj pol ducata 'norih kroglic'. Toda fantje so mi govorili o tolažbi iz nebes, ob kateri sem se pozneje čutil čistega.

Tega izkustva sem si torej zaželel ravno tako kot Neda. V kapelici, z glavo je pokazal na vrata kapelice, »sem vpil k Bogu za pomoč. On sam je prišel, prevzel moj jezik, moje ustnice in spregovoril sem v novem jeziku. Najprej sem pomislil, da sem nor. Toda to ne more biti res, sem dojel, kajti z menoj se nekaj dogaja. Nisem bil več osamljen. Nič več nisem želel mamil. Vse sem ljubil. Prvič v življenju sem se čutil čistega.«

Fantje so nadaljevali in vsak je hotel opisati svoje doživetje. Moral sem jih razporediti, kajti govoriti so hoteli vsi naenkrat. Ko nas je pater Gary čez eno uro zapustil, je še vedno ponavljal: »Da, da.« Povedal je, da se želi pogovoriti o tem izkustvu z nekaterimi svojimi prijatelji na Fordham University. Ko bi le ostal še nekaj časa. Tisti večer je bil namreč še en fant krščen v Svetem Duhu. Pater bi lahko osebno opazoval to doživetje.

Fantu je bilo ime Roberto. Star je bil šestnajst let. Dve leti je užival heroin, pred tem pa že marihuano. Štirikrat je bil v zaporu, enkrat zaradi tega, ker je med pretepom z nožem zabodel pripadnika druge tolpe. Fant je sicer preživel, toda Roberto se je bal, da bo nekega dne postal morilec. V nasprotju z mnogimi fanti, ki so prišli v Center, je imel starše ki so mu stali ob strani. Poskušali so vse, da bi mu pomagali, toda njegovo drsenje navzdol se je samo stopnjevalo.

Tisto popoldne sem srečal Roberta v kapelici. Nemirno se je prekladal sem in tja. Po tem sem sklepal, da je v preizkušnji - rad bi šel ven in si poiskal 'faks'.

»Težave imam, Davie,« je rekel ter krčil in raztezal prste. Ko narkoman prizna, da ima težave, to pomeni, da je željan mamila, dobiti ga mora čimprej.

Ponovno sem mu začel govoriti o krstu v Svetem Duhu. »Nicky bo nocoj govoril o tej temi. Pridi in dovoli Duhu, da te napolni.«

»Ne vem, David. Moram se naužiti svežega zraka. Ne počutim se dobro.«

Moral sem ga pustiti. Iskreno povedano, nisem pričakoval, da se vrne. Toda ko sem zvečer prišel v kapelico, je bil že tam. Po trpljenju, ki ga je premagoval, sem vedel, da

ni zaužil mamila. Sedel sem poleg njega in ga skrbno opazoval. Več bivših članov tolpa in narkomanov je vstalo in zelo preprosto spregovorilo o čudovitih stvareh, ki so jih doživljali z Jezusom. Nicky je pridigal o tem, da mora vsak spreobrnjeni narkoman doživeti krst v Svetem Duhu.

»Če želiš božjo moč v svojem življenju... če te veže narkomanska igla in resnično želiš spremembo v svojem življenju, potem skušaj poslušati. Potrebuješ Svetega Duha. Ko sprejemaš Njega, sprejmeš tudi deset posebnih darov, na katere se lahko opiraš. Povedal vam bom nekaj o njih. Če imate pri sebi svinčnik in papir, si zapišite odlomke iz Sv. pisma, iz katerega sem jih vzela.

Najprej prejmeš moč. To lahko prebereš v Apostolskih delih 1,8. Prejeli boste moč, ko bo prišel Sveti Duh nad vas.

Imeli boste zaščito. V Apostolskih delih 16,6 preberite, kako je Sveti Duh preprečil apostolom storiti nekaj, kar bi bilo lahko zanje slabo. Kakor njih bo Sveti Duh vodil tudi tebe.

V pismu Efežanom 2,3-6 je pomembna resnica: ne boste več ujeti v misli svojega mesa in poželenja, ampak boste imeli duhovne vrednote. Imeli boste življenje. Zdaj drvite v smrt, toda po Svetem Duhu boste oživiljeni, pravi v 2.pismu Korinčanom 3,5-6.

Živeli boste v Duhu resnice. Igla vam obljublja nekaj, kar se nikoli ne izpolni. V omami se ne sproščate, stanje postaja vse hujše. Jezus v Janezovem Evangeliju 16,13 obljublja, da boste prejeli Duha resnice. Lahko boste prišli k Očetu. (Ef 2,18).

Zadnje tri stvari: imeli boste upanje. Koliko od vas ga ima že sedaj? Ne veliko. Polni boste upanja (Rimlj 15,13).

Bistvo vsega pa je, kar piše v 2.pismu Korinčanom 3,17. Vi, fantje, ki zdaj tega še ne okušate, boste imeli svobodo.

Kako se to zgodi? Z revolucionarnim, nenadnim, prekipevajočim doživetjem. Sami si preberite opis tega v Apostolskih delih 10,44. Nicky je umolknil. Nato je z znižanim, skoraj šepetajočim glasom nadaljeval: »To vas čaka v novem življenju. Nocoj ne želimo brati ali govoriti o tem. To hočemo doživeti! Če hočeš doživeti to spremembo, moč, upanje in svobodo v svojem življenju, vstani in pridi naprej. Svoje roke bom polagal na vas, kakor nekdanji apostol Pavel. Doživeli boste isto, kar so doživeli novi kristjani v njegovem času. Prejeli boste Svetega Duha!«

Roberto me je pogledal in skočil na noge, moje srce je poskočilo od veselja.

»Jaz hočem vse, kar ima Bog zame,« je rekel. »Nikoli več se nočem vrniti v staro življenje.«

Roberto je hitro stekel naprej. Zgrabil je Nickyjevo roko in si jo položil na glavo.

Skoraj v istem trenutku se je temu fantu zgodilo enako kot nekdanji mojemu staremu očetu. Streslo ga je, kot da je šla elektrika skozenj. Padel je na kolena in okrog stoječi fantje so molili zanj.

Bilo je, kakor bi opazovali prizor iz Apostolskih del. V manj kot dveh minutah je iz Robertovih ust privrel nov jezik, kot svež izvir, ki spomladi žubori v bujni dolini. Vsi smo se veselili. Vsi v kapelici so stopili okrog Nickya in Roberta in začeli govoriti: »Zmagal bo. Prejel je.« Nicky je kar naprej ponavljal:

»Hvala Ti, Gospod! Hvala Ti za pomoč tem fantom.«

Tudi drugi so povzeli:

»Hvala Ti, Gospod! Hvala Ti za pomoč tem fantom.«

»Hvala Ti! Hvala Ti! Hvala Ti, Gospod!«

22. poglavje

Nismo ugotovili, da krst v Svetem Duhu mladino vedno osvobodi.

Nasprotno: ujame jo.

To nas je najbolj razočaralo, a tudi ohrabilo. Na začetku smo trdno upali, da bo krst vedno in za zmeraj osvobodil fante iz krempljev heroina. Za to upanje smo imeli dobre razloge. Ko smo opazili povezavo med krstom in fantovo osebnostjo, da preneha uživati mamila, smo se posebno potrudili, da bi mladi uživalci mamil to doživeli čimprej.

Iz radovednosti smo najprej poskušali pri uživalcih marihuane, ki zaslužnjuje voljo ne pa telesa. Luis je bil eden od fantov, ki so jo kadili. Prejel je krst v Svetem Duhu in bil popolnoma osvobojen te navade.

Opogumljeni smo nadaljevali z zahtevnejšimi primeri. Kaj bo z Robertom, užival je heroin, ki zaslužnjuje telo in duha? Pazljivo smo ga opazovali in iskali znake, če morda spet uživa mamila. Dan za dnem je prihajal v Center sijočih oči in poln upanja.

»Počutim se krasno, David. Imam pomoč, in jo lahko uporabim; s fanti prihajam sem in molim.«

Vedno znova smo dosegali enake uspehe. Harveya nam je priporočilo sodišče. Tri leta je bil suženj heroina, po krstu v Svetem Duhu pa je izjavil, da niti skušnjav nima več. Johnny je užival heroin štiri leta, a ga je za vedno opustil po krstu v Svetem Duhu. Lefty si je dve leti vbrizgaval mamila, a po krstu jih je ne samo opustil, marveč se je celo odločil za duhovniško službo. Vincent je dve leti užival heroin, po krstu v Svetem Duhu ga je v trenutku opustil. Ruben je bil štiri leta suženj mamil, krst v Svetem Duhu pa mu je dajal moč, da ni bil več narkoman. Eddie je začel uživati heroin, ko je bil star dvanajst let, po petnajstih letih je bil skoraj mrtev od neprekinjenega uživanja. Krst v Svetem Duhu ga je osvobodil mamil.

Bil sem tako vznemirjen, da sem vprašal zdravnike, ali lahko govorimo o osvobojenih narkomanih. »Ne,« so mi resno povedali. »V Lexingtonu fanta nimajo za ozdravljenega, dokler ne preteče pet let od prenehanja uživanja mamil. Kako dolgo jih vaši fantje že ne uživajo?«

»Ne dolgo.«

»Ali samo nekaj dni?«

»O, ne, gre za mesece. V nekaterih primerih celo več kot leto dni.« »Dobro, to opogumlja. Povejte mi kaj več o tem vašem krstu.«

Na koncu pogovora so me še enkrat opozorili, da je narkomanu skoraj nemogoče pomagati in da moram biti pripravljen na padec.

»Ta je lahko zelo žalosten,« so mi povedali, »saj fant zapade v še večje uživanje kot pred padcem. Če si je mamilo vbrizgaval dvakrat, ga bo poslej trikrat. Če ga je trikrat, bo potem petkrat. Po padcu je propadanje hitrejše.«

Kmalu je eden od fantov res padel po krstu v Svetem Duhu. Ni spoznal, da je življenje po Duhu ravno tako potrebno kot sprejem Duha. To je bil Ralph. Marihuano je užival dve, heroin pa tri leta. Bil je suženj mamil. Stokrat je poskušal, da bi se jih odvadil. Skušal je tudi zapustiti družčino. Nikoli se mu ni posrečilo. Mislil je, da je zanj samo en izhod: vzeti si življenje, preden bi ga v temni noči on ne vzel komu drugemu, ko bi obupno iskal mamilo. Pred dvema letoma je neke noči splezal na streho: stal je na robu, pripravljen, da se vrže v globino. Čakal je samo na trenutek, da bo spodaj pločnik

prazen.

V tistem trenutku je zaslišal petje. Prihajalo je iz ene naših cerkva nasproti stanovanjske hiše, na kateri je stal Ralph.

»Tam na griču je stal zapuščen, star križ...« Ralph je stopil z gredi,. Pesem je poslušal do konca, nato je šel po stopnicah dol in čez ulico. Vabilo na vratih ga je spodbudilo, naj vstopi in poslušaj, kako Bog pomaga fantom na ulicah Brooklyna, ki so sužnji mamil in priklenjeni k tolпам. Vstopil je. Od takrat Ralph ni več isti. Svoje življenje je izročil Kristusu in pozneje je bil krščen v Svetem Duhu.

Bili smo zelo ponosni nanj in smo še vedno. Več kot leto dni je minilo, ne da bi uporabil iglo. Iz New Yorka se je preselil v Kalifornijo in živel ves čas čisto življenje. Nekoč pa se je vrnil v mesto in nas prišel obiskat. Nekaj dni je bilo z njim vse v redu, potem pa sem opazil, da se ga je lotevala potrto, kadar je obiskal svojo staro tolpo. Povedali so mi, da so ga nekdanji prijatelji nagovarjali, naj si znova vbrizga mamilo. Ralph je prišel v skušnjave. Poskušali smo biti v čim tesnejšem stiku z njim, toda začel se nam je izmikati.

Potem je padel. Dobil je heroin, šel v svojo sobo in si zabodel iglo v veno.

Preden je bil krščen v Svetem Duhu, je petkrat poskušal pustiti drogo. Toda vedno, ko se mu to ni posrečilo se je sam sebi tako studil, da je s še večjo ihto užival droge. Po več kot enem letu je bil znova drogiran. Toda tokrat se je zgodilo nekaj čudnega. Mamilo ni imelo svojega siceršnjega učinka. Naslednjega dne se je prihulil v Center in vprašal zame. Ko je vstopil v pisarno, je zaprl vrata in zaslutil sem, da je imel opravka z drogami.

»Nekaj smešnega se je zgodilo, David,« je rekel, ko se je končno opogumil in povedal, kaj se mu je pripetilo. »Ko sem si vbrizgal mamilo, je bilo tako, kot da se ne bi nič zgodilo. Ni bilo tako kot vsakokrat prej. Nasprotno, čutil sem nekaj povsem novega. Nenadoma sem začutil silno potrebno, da pohitim v najbližjo cerkev in molim. To sem tudi storil. Davie, tokrat mi je bilo oproščeno in nisem se gnusil sam sebi kot vedno prej. Nisem šel z dežja pod kap, skušnjava je kar prešla.«

Ralphove oči so sijale, ko je izgovoril te besede: »Ali veš, kaj mislim? Zdi se mi, da sem ujet. Toda ne od heroina. Mislim, da me je ujel Sveti Duh. On je v meni in ne bo pustil, da bi šel stran.«

Ralph se je vrnil v globoki ponižnosti in v popolnem spoznanju, da je po krstu v Svetem Duhu postal na poseben način Kristusova last. Ni mogel od Njega, tudi če bi poskušal. Ista resnica je veljala za Roberta (drug Robert, ne tisti, ki je petnajst let užival mamila), ki je za nekaj časa zdrsnil nazaj, toda ne do igle. Tudi za Sonnya, ki je enkrat padel, toda se je vrnil s takim žarom in požrtvovalnostjo, da je želel iti v semenišče.

Kaj iz tega lahko zaključimo?

Vsekakor ne moremo trditi, da imamo magično zdravilo za vse primere narkomanije. Satan, ki se skriva v mamilih, je tako močan, da bi bila vsaka trditev iz prejšnjega stavka pretirana. Trdimo lahko le, da smo našli moč, ki fante osvoji močnejše od mamila. Ta moč je sam Sveti Duh, ki nasprotno od mamila naše fante ujame za svobodo.

Še veliko se moramo naučiti o tem, kaj to versko doživetje lahko in česa ne more storiti v življenju nesrečnih. Vsak dan odkrivamo nove stvari. Vsak dan se učimo, kako bolje delati, kako povečati odstotek tistih, ki so za stalno ozdravljeni.

Ena od služb Svetega Duha, ki jih je Kristus obljubil, je vodstvo. Na to obljubo se opiramo in vemo, da nas bo nekega dne pripeljala do spoznanja, ki ga bomo uporabljali

ne samo na Clinton Avenue, ampak po vseh Združenih državah tam, kjer sta osamljenost in obup vodila mlade fante in dekleta, da so iskali rešitev svojih težav v brizgalkah, umazanih iglah in zamaških za mešanje drog.

Nekega dne sva z Lindo sedela v moji pisarni in se pogovarjala o teh stvareh. Ugibala sva, kam nas bodo vodile. Zavedal sem se, da sva se oba izogibala izreči ime: Maria.

»Ali misliš, da bo Maria kdaj prejela krst v Svetem Duhu?« sem nepričakovano vprašal. V Lindinih očeh sem opazil, da se ubada z istim vprašanjem. Strinjala sva se, da ima Maria največje težave. Dolga leta je uživala heroin. Ko je bila zadnjič na obisku pri nas, ni niti eden od naju mislil, da bo še dolgo živel. V snu sem včasih še dolgo po tistem videl njene globoke, upadle oči, stisnjene pesti in trepetajoče ustnice.

Vseeno sva se zmenila, da bova molila za čudež v Mariinem življenju. Oba sva si želela, da bi ji pomagali do krsta v Svetem Duhu v Centru. Ni se zgodilo po najini želji. Nekega dne v poznem poletju nas je nekdo poklical. Bila je Maria, klicala je iz cerkve pridigarja Orteza.

»Častiti Wilkerson!« je skoraj vpila v slušalko. »Imam čudovito novico! Sinoči sem bila tukaj krščena v Svetem Duhu!« Od razburjenosti je komaj govorila, zato sem jo prosil, naj k telefonu pokliče pridigarja Orteza. Ko je opisoval dogodek, sem si lahko predstavljal, kaj se je zgodilo: Maria je prihajala v nekdanje privatno stanovanje, stisnjeno med dva bloka, kjer so nekdanj prirejali bučne zabave. Tam si je utirala pot med Španci in Špankami, dokler ni našla prostega zložljivega stola, poslušala pridigo in slišala klic, gre naprej pred prižnico. Skoraj sem lahko slišal njen glas (ko nas je zadnjič obiskala, je bil zelo hripav), kako prosi Gospoda, naj ji pošlje Svetega Duha, da bo prebival v njej. Skoraj sem videl, kako se je spustila na kolena, napolnjevalo jo je upanje, ko so položili roke na njeno glavo. Nato mehak, melodičen, žuboreč jezik, ki ga ni razumela, a je prihajal iz njenih ust kot znamenje in potrditev, da je molitev uslišana. Pridigar Orteza je bil navdušen.

»To smo vsi pričakovali že dolgo, dolgo časa, mar ne?« je rekel.

»Da. To je nova zmaga.«

Na skrivaj sem bil vseeno malce zaskrbljen. Poznal sem Mariino veliko slabost: ko se je razjezila, je šla takoj iskat iglo. Tako so delali tudi drugi narkomani. Čutil sem, da bo Maria resnično zmagala, ko bo prvič premagala svojo jezo. Ni bilo treba dolgo čakati, da je prestala tudi to preizkušnjo.

Nekega poznega večera je stopila z avtobusa v neki prazni ulici na Manhattanu, blizu svojega starega teritorija. Iz sence so stopila tri dekleta.

»Hej, Maria!«

Maria se je obrnila. Spoznala je dekleta, saj so bile članice tolpe, ki ji je nekdanj pripadala tudi sama. Pristrčno jih je pozdravila. V temi za njimi je opazila obris nekega fanta.

»Maria,« je rekla ena izmed njih, »slišimo, da si pustila H. Slišimo, da si sprejela vero.«

»Tako je,« je odgovorila Maria.

»Mar ni to čudovito? Če zdaj ne zapravljaš vsega svojega denarja za heroin, prav gotovo varčuješ. Kaj ne bi posodila svojim starim prijateljicam dolar ali dva?«

Maria je dobro vedela, zakaj bi porabile denar. Premnogokrat je sedela s temi dekleti v zamračeni sobi, si s pasom prevezala roko in si vbrizgala v žilo polno brizgalko heroina.

»Žal mi je,« je odgovorila. »Toda ne v namen, za katerega želite. Vem...«

Maria ni opazila prihajajočega udarca. Dekletova pest se ji je zarila v trebuh. Zvila se je in njena prva reakcija je bila, da udarec vrne. Bila je znana kot močna in divja pretepačica. Obstala je na mestu s spuščnimi rokami. Ravno tako, kakor tistega dne, ko je prestajala test za predsednico tolpe. Udarce je sprejemala brez odpora, brez glasu. Vendar je bila med obema primeroma velika razlika. Maria je tokrat molila. Molila je tudi tedaj, ko se je s strani zaril nož v njeno telo. Molila je tudi tedaj, ko so se vse tri sklonile nadnjo, ležečo na tleh, ji iztrgale torbico in režaje se zbežale po ulici.

Čez nekaj časa je počasi vstala. Ulica je bila prazna. Komaj je prišla domov in Johnny ji je pomagal sleči okrvavljeno obleko. Skupaj sta pregledala rano. Nož je naredil precejšen vrez v meso blizu reber, toda rana ni bila globoka in Johnny je bil prepričan, da ni nevarna.

Toda skrbelo ga je, kakšen bo Mariin čustveni odnos do dogodka. Kaj se bo zgodilo z njo? Prevečkrat je doživel, da je žena prišla z ulice domov samo za toliko časa, da je okrevala, takoj ko jo je pa kaj razjezilo, se je spet izgubila v asfaltni džungli.

Ko ji je tisto noč izpral in oskrbel rano, je Maria zaspala mirno kot otrok.

Ta dogodek je močno deloval name. Nekaj dni po pretepu nas je prišla obiskat v Center. Po obrazu je bilo še nekaj sledov podplutb.

»Malo so me zmasirali, častiti Wilkerson. Toda jaz sem samo molila in vse je bilo v redu. Sveti Duh je bil z menoj.«

Pogledal sem Lindo, ki je bila nad spremembo ravno tako presenečena kot jaz.

»To je vse, kar moramo vedeti,« sem glasno rekel.

Mario sem nazadnje videl takrat, ko se je s svojo družino odpravljala v Portoriko.

Johnny je ponosno stal ob njeni strani. Njeni trije otroci so bili videti nekam sramežljivi v na novo poškrabljenih oblekicah. Stiskali so se k materi, kot da bi začeli čutiti, da ji lahko zaupajo. Mariini lasje so bili čisti in urejeni, da so se v soncu kar svetili. Imela je nove čevlje. Noge so bile lepe in dlačice sveže obrite. (Duhovnik tega mogoče ne bi smel opaziti) Njene roke (bolj primerna opomba) so sproščeno in elegantno visele ob bokih.

Povedala mi je, da se odpravlja z družino v Portoriko zato, da se vpišeta z možem v špansko biblično šolo, kjer se bosta pripravila za službo v Cerкви. Po končanem šolanju se bodo vrnili v New York in upamo, da bodo delali z nami v Centru.

Ko sem stal in opazoval oddaljujočo se družino, sem v sebi ponovil Jezusove besede: »Spoznali boste resnico in resnica vas bo osvobodila.«

23. poglavje

Za večino ljudi v Broklynu je bilo jutro 28. avgusta 1961 samo novo jasno, vroče poletno jutro. Toda za nas v Teen Challenge Centru se je začel temačen dan. Opoldne bi morali izročiti prodajalcem hiše podpisan ček za odplačilo drugega obroka. Potrebovali smo visok znesek: petnajst tisoč dolarjev.

»Koliko denarja imamo v banki?« sem vprašal Pavla DiLeno.

»Ne bom ti povedal.«

»Koliko?«

»Štirinajst dolarjev.«

Vse do tega trenutka sem računal na čudež. V srcu sem zaupal da Centra ne bomo izgubili. Zdaj je prišel ta dan, a denarja ni bilo. Popoldne je minilo in čudež se še vedno ni zgodil.

Moral sem se resno vprašati, kakšno je bilo moje zaupanje. Ali ni bila to samo prevara? Ali sem od Boga pričakoval preveč, ne da bi sam dovolj storil?

»Navsezadnje,« sem rekel našemu odvetniku Juliusu Friedu, »se brez boja le ne bom predal. Ali lahko poskrbiš za podaljšanje odplačilnega roka?«

Julius je prebil celo popoldne pri dokumentih in podpisovanju dopisov. Ko je končal svoj delovni dan, nam je sporočil, da se mu je posrečilo izposlovati podaljšanje plačilnega roka. »Strinjajo se, da počakajo do 10. septembra, David,« je rekel Julius, »Toda če do tokrat ne bomo imeli denarja, bodo sprožili rubežni postopek. Ali imaš kakšno idejo, da bi dobili potreben denar?«

»Da,« sem odgovoril in Juliusov obraz je zasijal. Toda ko sem mu razložil, kakšna je moja ideja, se je ponovno pomračil. »Molil bom za to.«

Julius je poznal način molitve v našem Centru, toda prepričan sem, da je v tistem trenutku želel imeti direktorja, ki bi bil vsaj malo bolj praktičen.

Tisto popoldne sem storil pogumno, morda celo prenačljeno dejanje. Sklical sem vso mladino, bivše člane tolp, bivše narkomane, študente, študentke, osebje Centra in jim povedal, da je Center rešen.

Nastalo je veliko veselje.

»Mislim, da moramo iti v kapelico in se Bogu zahvaliti za njegovo dobroto,« sem rekel. Tako smo tudi storili. Šli smo v kapelico, zaprli vrata in slavili Gospoda, ker je ohranil ta dom zase. Nekdo od motilcev me je čez čas pogledal in vprašal:

»Povej, David, od kod je prišel denar?«

»Pravzaprav denar še ni prišel.«

Petindvajset začudenih obrazov. Petindvajset ledenih nasmehov.

»Nismo ga še prejeli,« sem nadaljeval. »Toda pred desetimi septembrom bo denar v naših rokah. Prepričan sem. Tega dne bom imel ček za petnajst tisoč dolarjev in vam ga bom pokazal. Mislil sem samo, da bi se morali Bogu vnaprej zahvaliti.«

Ko sem to povedal, sem šel ven.

Prišel je prvi september, nato drugi, tretji, četrti. Večinoma svojega časa sem preživel pri telefonu in skušal najti rešitev naše zadrege. Vse je kazalo na to, da Gospod želi, naj nadaljujemo začeto delo. Poletje je bilo uspešno. Naši zapiski so pokazali, da je dva tisoč petsto mladih ljudi iz vsega New Yorka prišlo v stik z resnično ljubeznijo, svoje življenje so spremenili, se predali in zaupali Kristusu. Stotine fantov in deklet je šlo skozi

Center na novo delo, dobilo nov videz, novo ustvarjalnost. Dvanajst se jih je pripravljalo za pridigarstvo službo.

»In vse to se je začelo s sliko v reviji Life,« sem rekel nekega večera Gwen, ko sva se pogovarjala o iztekajočem se letu.

»Ali ni čudno, da ti nikoli niso dovolili srečanja s fanti z obravnave?« je vprašala Gwen. Zares je bilo čudno. Štiri leta sem pisaril, telefoniral in trkal na vrata. Toda iz meni neznanega razloga se mi ni nikoli posrečilo, da bi prišel v stik s fanti, katerih tragedija me je pripeljala v New York. Njihova usoda in usoda Izraela (bivšega predsednika Mau-Mau) je ostala za nekaj časa še v rokah države. Mogoče mi bo dovoljeno, da jim bom po odpustu iz zapora povedal, kako me še vedno skrbi njihova prihodnost. Iz prvih dni mojega bivanja v New Yorku sem se spominjal fanta, katerega življenje se je ponovno križalo z mojim: Angela Moralesa. Nekega jutra nas je prišel obiskat. Skupaj sva obujala spomine na dan, ko se je na stopnicah stanovanja Luisa Alvareza skoraj zaletel vame. Zdaj je Angelo zaključeval biblično šolo. Tudi on bo delal z menoj v Centru.

»Če Center sploh ostane, Angelo,« sem rekel, ko sva govorila o naših finančnih težavah.

»Ali vam lahko kaj pomagam?« je vprašal.

»Da, pojdi v kapelico in skupaj z drugimi moli. Vi boste molili, mi bomo pa telefonirali.«

Vsak član našega odbora je bil zaposlen s telefoniranjem, klicali smo stare prijatelje iz Centra. Pomoč je sicer prihajala, toda ne v takšnih zneskih, da bi se nabralo do desetega septembra petnajst tisoč dolarjev. Klicali smo tudi pisarno Clema Stonea v Chicagu. Poklical ga je Harald Bredesen in odkrito priznal, da mu je malce nerodno, ker ga spet kliče. Clem je bil za Center več kot darežljiv. Vedno smo ga seznanjali z napredovanjem našega dela in ne samo takrat, ko smo potrebovali denar. Vseeno si predstavljam, da je Clem ob klicu Teen Challenge Centra nagonsko hitro položil roko na svojo denarnico, kot bi jo hotel zaščititi.

Haraldu se je osmega septembra oglasil Clemov sin. Dolgo sta se pogovarjala. Harald mu je povedal o delu, ki je bilo že opravljeno. Zahvalil se je družini Stone za njihov delež pri našem delu. Zatem je skomignil z rameni in pojasnil našo stisko.

»Do pojutrišnjem moramo dobiti petnajst tisoč dolarjev,« je rekel in razložil zakaj. Nimam pojma, kakšna je vaša pozicija v tem trenutku. Prav gotovo ne bom terjal, da se morate kar zdaj po telefonu odločiti. Pogovorite se s svojim očetom. Povejte mu, da smo hvaležni za vse, kar je storil nam v pomoč. Potem bomo videli, kaj se bo zgodilo.«

Napočil je deseti september. Prispela je jutranja pošta. Nestrpno smo jo odprli. Samo kuverte, v katerih so otroci pošiljali svoje cente.

»Hvala Ti, Gospod« sem rekel. »Brez teh centov ne bi mogli shajati.« To je bilo vse. Začelo se je jutranje bogoslužje. Vsi smo se zbrali, vsi smo molili in peli. Tu in tam sem slišal koga od mladih, kako se zahvaljuje Bogu, da nam bo poslal ček za petnajst tisoč dolarjev.

Sredi molitve so me poklicali k vratom. Bil je poštar z ekspresnim pismom. Pogledal sem žig: Chicago, Illinois.

Odprl sem pismo; notri je bil podpisan ček za natanko petnajst tisoč dolarjev.

Ko sem stopil z njim v kapelico, nisem mogel govoriti. Stal sem pred ognjiščem, nad katerim je visel uokvirjen bakren relief s snopom požete pšenice. Nisem mogel govoriti, zato sem dvignil roko in tako zaprosil za tišino. Ko se je dvorana umirila, je dal Paul Di

Lena ček najbližje stoječemu fantu.

»Daj ga okrog, prosim,« je rekel skoraj neslišno.

Ček, ki ga ima Clem Stone v svoji mapi v Chicagu, molče pripoveduje zgodbo o čudovitem Božjem delu nad mladino v New Yorku. Po predpisih je podpisan, po predpisih je deponiran. Če bi ga skrbno pregledal, bi opazil, da je malce umazan. Kar precej je zguljen, saj je šel skozi roke več kot dvajset mladih ljudi, ki so se naučili, kaj pomeni verovati. Na njem je gotovo tudi nekaj solz; solz hvaležnosti Bogu, ki na skrivnostne načine dela čudeže.

Epilog

Ta zgodba je še daleč od svojega konca.

Vsak dan se pišejo nova poglavja o spremenjenih življenjih mladih po vsem New Yorku.

Toda piše se tudi drugi del. Ta je usmerjen v Chicago, ne v New York. V tem mestu že deluje popolnoma svež in nov Teen Challenge Center, ki uporablja uspehe našega pionirskega dela in se izogiba našim napakam. Napreduje z velikim zanosom.

Kakor dom v New Yorku bo tudi ta v prvem letu svojega delovanja razpolagal s fondom petdeset tisoč dolarjev. Kakor naš dom v New Yorku bo tudi ta posloval s stalnim bančnim saldonom štirinajst, petnajst ali šestnajst dolarjev. Ko sem letel v Chicago, da bi pomagal pri ustanavljanju tega Centra, sem skoraj slišal odmev vprašanja Paula Di Lene: »Kje je denar, kje so knjige in kdo tu vodi?«

Tukaj vodi Sveti Duh.

Vse dokler bo vodil On, bodo programi izpolnjeni. Tisto minuto, ko bi hoteli delati samo s svojo močjo, bomo doživljali neuspehe.

To je temeljno načelo Centra tukaj v New Yorku in to načelo vodi naš novi Center v Chicagu, pa tudi tiste, ki jih ustanavljajo v Philadelphii, Bostonu, Los Angelesu in Torontu.

Tukaj vodi Sveti Duh.

To bi morali napisati na vrata vseh domov, ki jih ustanavljamo. Toda to bi bile le prazne besede, zato bomo izbrali boljši način: zapisali si bomo to v svoje življenje... in v vsa druga življenja, ki jih bomo dosegli, se jih dotaknili in jih navdihuje živi Božji Duh.